

Izhaja vsak petek. Izdaja Časopisno-založniško podjetje »Primorski tisk« v Kopru. Naslov uredništva in uprave: Koper, Kidričeva 26, tel. 170. Posamezni izvod 10 din. Celoletna naročnina 500 din, polletna 250 din, četrtletna 130 din. Za inozemstvo znaša letna naročnina 1000 din ali 3,5 am. dolarja. Bančni račun 65-KB-1-181. Prilogo »Uradni vestnik okraja Koper« prejema naročniki brezplačno. Rokopisov ne vračamo.

Z LETNE SKUPŠČINE OKRAJNEGA SINDIKALNEGA SVETA KOPER

Mobilizacija delavskega razreda

za še hitrejšo graditev socializma

Sindikati naj postanejo še boljša šola mladih delavcev za sposobne in aktivne proizvajalce — Delo sindikalnih vodstev mora biti povezano s celotnim delovnim kolektivom

V sredo je bil v mali gledališki dvorani Zavoda »Primorske prireditve« v Kopru IV. letni občni zbor Okrajnega sindikalnega sveta, ki ga je v imenu delovnega predsedstva vodil Rado ČEHOVIN. Kljub zimskim prometnim oviram so prišli na zbor skoraj vsi delegati koprškega okraja. Med gosti pa so sindikalnemu zboru prisostvovali tudi okrajni sekretar ZKS Albert JAKOPIČ-Kajtimir, podpredsednik okraja Franc KLOBUČAR, član tajništva Zveze sindikatov Slovenije Rudi GANZITI in predsednik okrajnega sveta za gospodarstvo dr. Svetozar POLIČ. Z obširnimi poročili je predsednik Okrajnega sindikalnega sveta Tone ŠTORM podrobneje analiziral delo sindikalnih organizacij v minulem letu, hkrati pa je v drugem delu svojega poročila razgrnil pred delegate celo vrsto važnih nalog, ki čakajo sindikalne organizacije v zvezi z utrjevanjem delavskega in družbenega upravljanja, z življenjem v komuniter pri uresničevanju petletnega perspektivnega družbenega načrta.

V sredo je bil v Kopru redni letni občni zbor OSS. Delegatom in gostom je predsednik Tone Šturm izčrpno orisal vlogo in pomen sindikata v današnji fazi družbene graditve in nakazal nekaj perspektivnih nalog. Iz njegovega izvajanja posnemamo naslednje misli.

Osnovno nalogo: vzgajati delavski razred in mu pomagati v utrjevanju delavskega in družbenega upravljanja, so sindikalne organizacije v koprskem okraju tudi v minulem obdobju skušale kar najbolje opraviti. V zavesti delovnih kolektivov in posameznih delavcev je čedalje trdneje zasidrano spoznanje, da je prav delavsko samoupravljanje najvažnejša pridobitev delavskega razreda, tako rekoč osnova našega nadaljnjega socialističnega razvoja. In kakor doslej, bo tudi poslej za vse sindikalne organizacije najvažnejša naloga: mobilizacija delavskega razreda za še hitrejšo graditev socializma. In če izbiramo v bilanci opravljenega dela, potem je treba ugotoviti, da je prav ta zavest, ta pripravljenost najbogatejši delež, ki so ga ustvarile sindikalne organizacije, ko so vzgajale delavce. Vloga sindikalnih organizacij v vzgoji delavcev kot samoupravljalcev pa postaja ob novem načinu delitve dohodka še odgovornejša. Namesto plače kot ekonomske kategorije nastopa soudeležba v doseženem dohodku, odvisna od dela poedinca in uspeha gospodarske organizacije. Delavec potemtakem ne bo več v meznem odnosu s podjetjem, ampak na ta način prevzema polno soodgovornost za svoje osebno delo in upravljanje podjetja. Ali z drugimi besedami: njegovi osebni dohodki so odvisni od njegovega dela in dela vseh zaposlenih. Ti novi odnosi, tolikanj značilni za naš socialistični razvoj, bodo nujno spodbujali delavce k samostojnemu in preudarnemu gospodarjenju. In prav pri tem jim bodo morale v prihodnjem obdobju vzgojno v največji meri pomagati sindikalne organizacije.

Ze v preteklem obdobju je Okrajni sindikalni svet dal pobudo za najširšo organizacijo dvomesečnih seminarjev, na katerih naj bi delavci poglobili svoje znanje o delavskem samoupravljanju ter se seznanili z našo socialistično ekonomiko. Po večjih podjetjih in po industrijskih središčih je bilo predvidenih 35 seminarjev. Žal pa je bilo uspelo opravljenih samo 19 semi-

narjev s 152 predavanji in skupno 6031 slušatelji. Precej seminarjev pa je še pred začetkom ali pa med delom razpadlo, ker so bodisi odpovedali predavatelji ali pa je bila organizacija tako šibka, da ni znala seminarjem zagotoviti zadostnega števila slušateljev. Precej motenj je nastajalo tudi zaradi centralizacije vodstva seminarjev in predavateljev iz Kopr. Izkazalo se je, da so najboljše uspeli tisti seminarji, ki so jih samostojneje vodili občinski sindikalni sveti in na katerih so sodelovali predavatelji iz same občine ter hkrati še izdatno pomagali občinski komiteji ZKS. Toda če upoštevamo, da je šlo skozi to šolo nad 6000 delavcev in delavk, je treba vendarle ugotoviti, da je pobuda OSS rodila prav lepe sadove.

Organizacijsko so se sindikalne podružnice še močneje utrdile. V okviru OSS je bilo 9 občinskih sindikalnih svetov z 257 sindikalnimi podružnicami, v katerih je organiziranih 18.555 članov ali

77 % vsega zaposlenega delavstva. V primerjavi z letom 1956 je naraslo število v sindikate organiziranih delavcev za 3.534. Razen teritorialnih sindikalnih forumov so delovali v okraju tudi strokovni sindikati, in sicer železničarjev v Divači, državnih uslužbencev v Kopru in lesnih delavcev na Pivki. Razen tega pa so bile formirane pri OSS še komisije za posamezne gospodarske de-

(Nadaljevanje na 2. strani)

Boris Kraigher med mladimi rudarji

V Velenju je bilo v nedeljo prvo posvetovanje mladih slovenskih rudarjev, kateremu je prisostvoval tudi predsednik Izvršnega sveta Slovenije Boris Kraigher. Zborovalci so po tehtnem poročilu predsednika mladinskega aktiva velenjskega rudnika Draga Mencina o dosežanjih uspehih ter pomanjkljivostih dela rudarske mladine živahno razpravljali o vseh najbolj perečih problemih njihovega dela in življenja. Naglasili so, da bo treba poskrbeti

40 LET KP POLJSKE

Na Poljskem bodo letos proslavili 40-letnico ustanovitve poljske Komunistične partije. Ob tej priložnosti bodo objavili vrsto dokumentov in gradiva iz zgodovine Partije kot tudi vrsto biografij znanih partijskih voditeljev, v vsej deželi pa bodo organizirali predavanja o zgodovinskem razvoju Partije.

AKTUALNO VPRAŠANJE

Postopno izravnavanje v strukturi plač

Ob novem zakonu o plačah se v koprskem okraju (na področju bivše cone B) pojavlja vprašanje, kako bo poslej s konjskim dodatkom. Ze z lanskim zvišanjem plač se je konjski dodatek zmanjšal. Ko so bile namreč na ostalem področju republike Slovenije 1956 plače zvišane za določen odstotek, so pristojni organi osvojili predlog Okrajnega ljudskega odbora, da se je konjski dodatek znižal le za toliko, za kolikor so se plače zvišale.

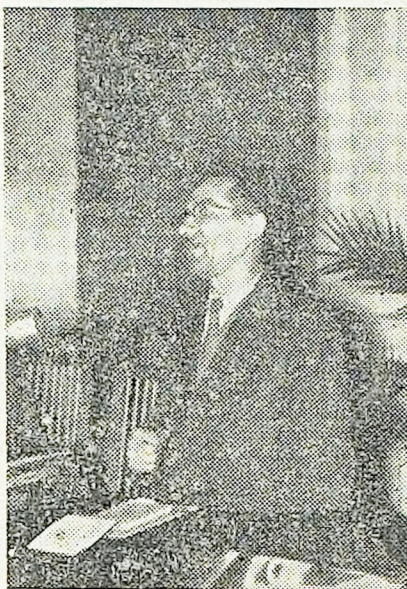
Ker tudi v novem zakonu o plačah ni predviden konjski dodatek, je Okrajni ljudski odbor ponovno poslal Izvršnemu svetu LRS vlogo, naj posreduje pri pristojnih zveznih organih, da tudi pri tem zvišanju plač ne ukinejo konjskega dodatka, ampak ga le znižajo za toliko, za kolikor bodo plače večje. Po sporočilu bo to vprašanje rešeno z dodatnimi navodili k zakonu.

S tem, da ostanejo na tem področju osebni prejemki na enaki višini — spremeni se le njihova notranja struktura — a da se drugod plače zvišajo, smo se že močno približali višini plač na ostalem teritoriju Slovenije.

Upoštevati je namreč treba, da je bil konjski dodatek priznan v

coni B v izjemnih pogojih, ko to področje še ni bilo priključeno svoji matični državi. Ker ob priključitvi ni bilo mogoče takoj odpraviti tega dodatka, so se pristojni organi odločili, da se to izvrši postopoma, kakor se bo postopoma ukinjal izjemni položaj tega področja.

Cene industrijskega blaga so se medtem tudi na tem področju že izenačile s cenami na ostalem področju republike. Vendar pa je treba upoštevati, da terja izplačevanje konjskega dodatka, ki je dejansko občutna obremenitev gospodarstva, večjo proizvodnjo, boljše organizirane uslužnostne dejavnosti in hkrati tudi večjo družbeno kontrolo v gospodarjenju z družbeno imovino. V nasprotnem primeru gospodarstvo tega področja prav gotovo ne bi zmoglo hudega konkurenčnega boja na trgu. Prav zaradi tega pa je napačno mnenje, naj bi konjski dodatek še naprej obstajal. Vendar pa ga takoj ni mogoče povsem odpraviti, ker bi to povzročilo določen zastoj v gospodarskem življenju. Jasno pa je, da bo konjski dodatek po nekajkratnem znižanju sčasoma popolnoma neobčutno odpadel, ker se bo v tem procesu pravzaprav samo izravnala notranja sestava plač.

ANTON ŠTURM

Naš gospodarski komentar

Iz republiškega družbenega plana

Družbeni načrt naše republike je bil sprejet in je torej kot zakon stopil v veljavo. Osnovne postavke tega načrta so v skladu s perspektivnim in letnim načrtom zveze oz. perspektivnim načrtom naše republike, ki je bil sprejet tik pred v uvodu omenjenim zakonom.

Osnovno načelo družbenega načrta je poudarjeno s splošnim povečanjem na vseh področjih gospodarskega udejstvovanja. Čeprav smo načelno o tem že poročali, ne bo odveč, če se dotaknemo nekaterih značilnih podrobnosti. To tembolj, da bomo lahko ugotovili utemeljenost in realnost postavljenih ciljev in pa, kar je bilo tudi poudarjeno, da prihodnje leto ne bo pomenilo več leto tako velikih naporov kot doslej, temveč začetek umirjenjega dela.

Med najvažnejšimi postavkami naj omenimo predviden porast proizvodnje električne energije, in sicer od 2 milijard 278 milijonov kilovatnih ur na 2 milijardi 400 milijonov. S tem je tudi podana osnova za povečan obseg proizvodnje v industriji, ki je predviden za 8 %. Dalje naj bi se povečala proizvodnja nafte za 10.000 ton, živega srebra, jekla, kmetijskih strojev in orodja, umetnih gnojil, motorjev na 10.000 komadov, koles na 35.000 komadov, radijskih sprejemnikov na 55.000 aparatov in drugo. Dalje naj bi se povečala in zboljšala proizvodnja pohištva, strojne opreme za industrijo in rudarstvo ter 3.500 kamionov in avtobusov in 5.000 pisalnih strojev. Posebno važno je slednje, ko bo TAM izdelal po novi licenci boljša in težja vozila in pa proizvodnja pisalnih strojev, ki bo letos stekla po nekaj letih poskušanja in urejanja nove tovarne. Pri tem seveda nismo omenili številnih predmetov, ki jih bo izdelala elektroindustrija za domače potrebe oziroma gospodinjstva.

Značilnost novih družbenih načrtov in tudi našega, ki jo je treba posebej poudariti je, da so predvidena posebno velika sredstva za dvig kmetijstva. Pri nas naj bi dvignili kmetijsko proizvodnjo za 10 %, vrednost tržnih viškov pa za 15 %. Za to bomo vložili v kmetijstvo letos nad pet milijard investicij in povečali zlasti nasade hmelja za 600 novih hektarov, ostalo pa bi šlo za zboljšanje in povečanje mehanizacije v kmetijstvu. Vsekakor bodo tako visoko vložena sredstva morala pokazati ugodne rezultate, saj bo po družbenem načrtu odpadel določen delež tudi na našo republiko. V tem načrtu naj bi se samo število traktorjev letos povečalo za 7.000 in se dvignilo na 22.000 traktorjev.

Našteli smo nekaj konkretnih podatkov iz našega družbenega načrta, da bi sedaj navedli še nekaj konkretnih nalog, ki bodo letos izvršene. V prvi vrsti naj tu omenimo dograditev tovarne TOMOS, za kar je določena 1,1 milijarde din. Toliko sredstev je določenih tudi za nakup ladij, medtem ko je za rekonstrukcije v industriji namenjeno nad 3 milijarde. Skupno bi letos investirali v Sloveniji ok. 60 milijard, medtem ko bomo dobili iz splošnega investicijskega sklada ok. 14 milijard. Od važnih prometnih gradenj pa naj omenimo nada-

(Nadaljevanje na 2. strani)

MLADINA PRED VOLITVAMI Televizijski sprejemnik prva nagrada

Radio-televizija Ljubljana, Centralni komite Ljudske mladine Slovenije in uredništvo mladinskega lista »Mladina« pripravljajo v vrsti predvolilnih prireditev še posebno presenečenje. V vseh okrajih bodo priredili okrajna tekmovanja mladinskih ekip sestavljenih iz osnovnih in občinskih mladinskih organizacij Ljudske mladine. Ekipa, ki jih bodo sestavljali trije člani, bodo odgovarjale na vprašanja iz političnega, gospodarskega, kulturnega, zgodovinskega, tehničnega in športnega življenja. Ocenjevanje je zaupano posebni ocenjevalni komisiji, ki bo odgovore ocenila po lestvici od 0 do 10 točk. Najbolje ocenjene ekipe bodo dobile lepa praktična darila.

V okviru omenjenega okrajnega tekmovanja bo tudi pisan zabavno-glasbeni spored. Najboljše ocenjena ekipa v okraju bo imela pravico sodelovanja na osrednjem republiškem tekmovanju, ki bo 22. februarja v Ljubljani na Gospodarskem razstavišču.

Važno je poudariti, da se morajo v koprskem okraju prijaviti ekipe do 26. januarja pri občinskih ali pri okrajnem komiteju LMS zato, ker bo v Kopru javno tekmovanje že 9. februarja. Osrednje tekmovanje najboljših okrajnih mladinskih ekip bo neposredno oddajala Radio-televizija Ljubljana. Na tem tekmovanju bodo sodelovali še plesni orkester Radiotelevizije Ljubljana pod vodstvom Bojana Adamiča, solisti-pevci ter priljubljeni humoristi Frane Milčinski-Jezek. Zmagovalne ekipe tega osrednjega tekmovanja bodo dobile vrsto dragocenih daril, med katerimi je tudi televizijski sprejemnik. Prve tri najboljše skupine pa se bodo potegovale za izredno nagrado Radiotelevizije Ljubljana, to je za izvedbo devdesetminutnega programa plesnega orkestra RTL pod vodstvom Bojana Adamiča v kraju zmagovalne ekipe. NG

DUNAJ — Zaradi pomanjkanja investicijskega kapitala bodo tudi letos v Avstriji razpisali več notranjih javnih posojil v skupnem znesku 2 milijard šilingov. Ta posojila so namenjena zgraditvi hidrocentral in obnovi ter modernizaciji železniškega in cestnega prometa.

Sprejem POSVETU

Predsednik Tito bo obiskal Indonezijo

Po dvodnevem zasebnem obisku v Jugoslaviji je predsednik indonezijske republike Sukarno odpotoval v začetku tedna v Sirijo. Čeprav je šlo za zasebni obisk, sta predsednika Sukarno in Tito imela več pomembnih razgovorov, na katerih sta izmenjala mišljenja o raznih mednarodnih vprašanjih ter o nadaljnjih odnosih med obema deželama. Politični komentatorji poudarjajo, da so razgovori obeh državnikov in njunih sodelavcev bili močan prispevek k utrjevanju prijateljskega sodelovanja med obema deželama in k mednarodnemu miroljubnemu sodelovanju nasploh.

Ob zaključku obiska je predsednik Sukarno povabil predsednika Tita in njegovo soprogo, naj obiščejo Indonezijo. Do obiska bo verjetno prišlo že letos.

Možnosti za izročitev vojnega zločinca Artukovića

Na zahtevo ameriškega vrhovnega sodišča bo moralo okrajno sodišče v Los Angelesu v kratkem znova razpravljati o zahtevi jugoslovanske vlade o izročitvi vojnega zločinca Artukovića. Našo vlado zastopa generalni konzul FLRJ v San Franciscu Branko Karadžole.

Jugoslovanska vlada poudarja v obrazložitvi zahteve po izročitvi Artukovića, da ne gre za politično osebo, marveč za navadnega zločinca, ki je kriv smrti milijona Srbov in Židov v fašističnih koncentracijskih taboriščih. Naša vlada utemeljuje svojo zahtevo tudi na določili konvencije med Jugoslavijo in ZDA glede izročanja vojnih zločincev.

Mir med Indonezijo in Japonsko

Po trinajstih letih sta Indonezija in Japonska podpisali mirovno pogodbo in tako dokončno odpravili vojno stanje med obema

deželama. Hkrati so podpisali tudi sporazum o reparacijah, s katerim se je Japonska zavezala, da bo izplačala Indoneziji vojno odškodnino v znesku 223,08 milijonov dolarjev. Japonska je Indoneziji tudi črtala trgovinski dolg, ki znaša 180 milijonov dolarjev.

Brezposelnost v zahodni Evropi

Po uradnih podatkih iz nekaterih zahodnih prestolnic je začela brezposelnost v Zahodni Evropi na koncu lanskega leta naglo naraščati. V Zahodni Nemčiji so zabeležili milijon dve sto tisoč brezposelnih, kar je največje število v zadnjih treh letih. Brezposelnost se je povečala tudi v Angliji in znaša zdaj 354 tisoč, ter v Belgiji, kjer znaša 270 tisoč. V Franciji se je položaj nekoliko popravil in so zabeležili proti koncu leta zmanjšanje za nad 15 tisoč. To pa gre seveda na račun pošiljanja vojakov v Alžir. Najbolj se je lani zmanjšalo število brezposelnih v Italiji (za 200.000), kar gre na račun številnih izselitev. Kljub temu pa je Italija glede brezposelnosti še zmeraj na prvem mestu med evropskimi državami, saj ima 1.800.000 brezposelnih.

Pomembna izjava o neodvisnosti politike Grčije

Grški zunanji minister Averof je imel v grškem parlamentu pomemben govor o zunanji politiki svoje države. Med drugim je poudaril, da je Grčija sicer članica Atlantske zveze, da pa to ne pomeni, da ne bi gojila prijateljskih stikov z državami Bližnjega vzhoda. Averof je poudaril, da je pravica na strani arabskih držav in da se bodo odnosi med Grčijo in temi državami tudi vnaprej utrjevali. Zelo pogosto je govoril tudi o odnosih Grčije z Jugoslavijo ter naznanil, da se bodo zboljšali tudi odnosi med Grčijo in vzhodnoevropskimi državami. Glede govorice, da bodo na grškem ozemlju postavili raketna oporišča, je rekel, da Grčija ni sprejela nobenih obveznosti. Vsekakor pa bo moral o tem vprašanju odločiti grški parlament. Na koncu je govoril še o ciprskem vprašanju in naglasil željo svoje vlade, da bi to vprašanje reševali s Turčijo v duhu prijateljskega sodelovanja. Vendar je pri tem poudaril, da ne bo Grčija nikoli zapustila Cipra zaradi prijateljstva s Turčijo.

Mladina se že pripravlja na volitve

Na drugi plenarni seji Okrajnega komiteja LMS za okraj Koper, ki je bila v Kopru pretekli petek in so ji prisostvovali tudi nekateri novoizvoljeni odborniki — mladinci občinskih ljudskih odborov, je bila osnovana razprava o organiziranju priprav za VI. kongres LMJ ter na volitve v zvezno in republiško skupščino. Tako nameravajo mladinske organizacije v ilirsko-bistriški občini v počastitev tega kongresa, ki bo med 27. in 29. januarjem v Beogradu, prirediti slavnostno akademijo, medtem ko bodo v Kopru, Izoli in v drugih večjih oziroma manjših krajih našega okraja organizirali tudi vrsto športnih tekmovanj. Vsi občinski komiteji LMS bodo v dneh dela VI. kongresa razpravljali na slavnostnih sejah o njegovem pomenu tako kot osnovne mladinske organizacije na slavnostnih konferencah. Ob tej priložnosti bo tekla razprava tudi o realizaciji smernic, ki jih je izdelala nedavna okrajna mladinska konferenca.

Če pa upoštevamo še naloge, ki jih morajo izvršiti člani mladinskih organizacij v zvezi z bližnjimi državnoborskim volitvami, je bilo nujno, da je plenum priporočal vsem mladincem in mladinkam aktivno sodelovanje na zborih volivcev in vso podporo kandidatom SZDL. Prav bi bilo tudi, če bi v kandidacijskih komisijah sodelovali poleg starejših še mladi volivci. Plenum je med drugim podprl predlog, naj občinski mladinski komiteji v večjih središčih koprškega okraja organizirajo zborovanja mladih volivcev v zvezno in republiško ljudsko skupščino, na katerih bi razpravljali tudi o zaključkih VI. kongresa LMJ. Za-

želeno je tudi, da bi mladi odborniki občinskih in okrajnega ljudskega odbora navezali čim bolj tesne stike z mladimi volivci in si prizadevali, da bi bili volilni rezultati v obe skupščini v njihovih občinskih enotah kar najboljši.

Ob zaključku plenarne seje so člani OK LMS in gosti z zanimanjem sledili izvajanjem direktorja okrajnega Zavoda za plan inž. Petra Aljančiča o osnovnih značilnostih našega petletnega perspektivnega plana ter mu po poročilu postavili vrsto vprašanj.

Za še hitrejšo graditev socializma

(Nadaljevanje s 1. strani)

javnosti. Med strokovnimi sindikati je najbolje delal sindikat drž. uslužbencev. Za same občinske sindikalne svete, ki so sicer v glavnem marljivo delali, pa je vendarle treba povedati, da so svojo dejavnost usmerjali predvsem v večje kolektive industrije, gradbeništva in prometa, zame-marjali pa pomoč sindikalnim podružnicam v trgovskih in obrtnih podjetjih ter v kmetijstvu.

V zadnjem času so sindikalni forumi posvetili precejšnjo pozornost občinskemu zborom proizvajalcev. Prav v zborih proizvajalcev se namreč lahko trdno uveljavljajo delavci. Vendar pa za to ni dovolj, če se sindikalna pobuda omeji samo na izjave o vo-deči vlogi delavskega razreda, ampak je potrebno, da sindikalni sveti s svojim delom dajejo delavcem v zborih proizvajalcev trdno oporo z jasnimi stališči do vseh vprašanj v življenju komune.

Po poročilu predsednika Toneta Šturma se je razvila izredno živahna razprava, v kateri so posamezni delegati govorili o delu sindikalnih podružnic v gospodarskih organizacijah, o premijskem nagrajevanju, o življenjski ravni ter številnih drugih vprašanjih. V obširnem govoru je nato okrajni sekretar Albert Jakopič-Kajtimir delegatom prikazal najprej vso našo kompleksno družbeno problematiko ter jo v nekaterih vprašanjih tudi podrobneje razčlenil. Posebno se je pomudil ob nekaterih življenjskih vprašanjih delavcev ter jih prikazal v pravi socialistični luči.

Naš gospodarski komentar

IZ REPUBLIŠKEGA DRUŽBENEGA PLANA

(Nadaljevanje s 1. strani)

ljevanje prepotrebne ceste iz Ljubljane do Zagreba in dokončanje koprške ceste. Izredno velika sredstva pa so predvidena za železniški promet. K vsemu bodo prispevali seveda iz svojih investicijskih sredstev tudi ljudski odbori, ki bodo imeli v ta namen na razpolago 3,5 milijarde.

Kljub temu, da ne spada neposredno v ta okvir, ne smemo mimo omembe sprememb v zvezi z regresi v kmetijstvu, ker predstavljajo spremembe na eni strani važen ekonomski ukrep, na drugi strani kažejo na stopnjo razvoja našega gospodarstva, ki omogoča in dopušča vedno večje sprostitev v gospodarstvu, odpravljanje še preostalih administrativnih posegov in odpira pot delovanju ekonomskih zakonov prostega tržišča. Z novimi ukrepi so bili namreč glede na večja sredstva, ki jih ustvarjajo kmetijski proizvajalci, katerih proizvodi se prodajajo po prostih cenah, deloma ukinjeni regresi, deloma so bili znižani in znižan je bil krog upravičencev do teh regresov (čebelarstvo). Omenimo naj, da pri novih predpisih o regresih niso prizadete ribiške zadruge in registrirani ribiči. Pri vsem tem pa je znesek, predviden za regrese, znatno višji od lanskega (19 milijard 300 milijonov) in znaša 27 milijard.

Ureja uredniški odbor — Glavni urednik Stane Skrabar — Odgovorni urednik Rastko Bradašnja — Za tisk odgovarja Franc Zdešar

Boji v španskem Maroku

Osvobodilne enote še vedno napadajo postojanke v Maroku. Zlasti močan napad so zabeležili v ponedeljek, ko je v raznih krajih padlo okrog 600 španskih vojakov in častnikov. Enote maroške osvobodilne vojske so pognale v zrak tudi veliko špansko skladišče orožja in streliva.

Novice SRŽASKEGA

NOV POMOL

Iz poročila vladnega generalnega komisarja je razvidno, da bodo letos v novem pristanišču zgradili nov, moderno opremljen in obsežen pomol številka 7, za katerega bodo porabili 3125 milijonov lir. Z deli še niso začeli iz tehničnih razlogov.

REKORDNO ŠTEVILO VOLIVCEV

Po podatkih občinske volilne komisije je bilo ob koncu leta 1957 skupno 213.704 volivcev. Število volivcev se je torej povečalo za 7899 enot v enem letu, saj je bilo maja 1956, ko so bile zadnje upravne volitve, skupno 205.805 volivcev. V tržaški občini ima torej volilno pravico 75,21% prebivalcev. To je vsekakor rekordna številka.

KULTURNO-ZABAVNA PRIREDITEV

V petek in v nedeljo je ob vaškem prazniku prosvetno društvo »Slovenec« iz Boršta pripravilo v vaški prosvetni dvorani kulturno prireditev, na kateri so sodelovali člani folklorne skupine »Breg«, pevski zbor društva ter člani dramske skupine, ki so uprizorili enodeljanko Dve tašči. Če-

MLADINKE,

MLADINCI!

Prepričajte se, če ste vpisani v volilni imenik! To je posebno važno za vse tiste, ki bodo pri teh skupščinskih volitvah prvič volili. Vpišete se lahko le še do vključno 31. januarja 1958.

VOJAŠKI NABORI

Po trinajstih letih so se v sredo, 15. januarja, zopet začeli vojaški nabori. Poklicani so bili mladeniči letnika 1937, ki bodo šli k vojakom verjetno v aprilu ali maju.

VDOVA ROŠLINKA

V nedeljo je dramska skupina prosvetnih društev »A. Sirk« in »Vesna« ponovila v novem Ljudskem domu na Križu Golarjevo folklorno komedijo v treh dejanjih Vdova Rošlinka. Čisti dobiček prireditve, ki je lepo uspela, so namenili stavkajočim kovinarjem.

PODALJŠAN SPORAZUM

Jugoslovansko-italijanski sporazum o izmenjavi blaga med tržaškim področjem in področji Buij, Kopra in Nove Gorice je avtomatično podaljšan za eno leto, ker ga obe vladi nista odpovedali tri mesece pred zaključkom lanskega leta, kot določa sporazum, podpisan 31. marca 1956.

NAŠ ZUNANJEPOLITIČNI KOMENTAR

Priprta vrata

Razdobje zadnjih treh tednov je minevalo v znamenju odgovorov zahodnih državnikov predsedniku sovjetske vlade Bulganinu na njegov predlog o sklicanju mednarodne konference na najvišji ravni, na kateri bi se pomenili o najbolj perečih mednarodnih problemih. Zvrstili so se odgovori Eisenhowerja, Gaillarda, Macmillana in Adenauerja v nekoliko različnih oblikah, pa vendar smo lahko v vseh štirih poslanicah Moskvi zasledili neko skupno nit: za konferenco na najvišji ravni med Vzhodom in Zahodom še niso zreli pogoji, preden bi do nje prišlo, bi morali še marsikaj urediti. Zahod je torej v bistvu odklonil Bulganinovo zamisel o takojšnjem sklicanju konference na najvišji ravni, pustil pa je priprta vrata za razgovore. Oglejmo si na kratko, kakšne so možnosti, da bi Vzhod in Zahod ta priprta vrata odprla in porušila jez nezaupanja, ki ju loči.

Predvsem je treba povedati, da je zdaj svetovni politični položaj precej neugoden. Amerikanci se boje Rusov zaradi njihovega napredka na področju usmerjevalnih izstrelkov; zato so sprejeli najvišji vojaški proračun po končani svetovni vojni in določili 8 milijard dolarjev za raketno in jedrsko oborožitev. Rusi so nezadovoljni zaradi sklepa Atlantske zveze, da bodo v nekaterih evropskih državah začeli graditi raketna oporišča, Francozi imajo težave v Severni Afriki, Angleži na Bližnjem vzhodu, Nemci bi se spet radi oborožili, ker menijo, da brez tega ni veljave v svetu, razen tega pa je treba omeniti še zastoj razorožitvenih pogajanj v OZN, indonezijsko-holandski spor, Ciper, Sirijo in še vrsto nerešenih vprašanj na Daljnem vzhodu, ki se čez noč utegnejo spremeniti v nevarna žarišča sporov ali celo spopadov.

V takem položaju je celotno miroljubno človeštvo pozdravilo sovjetsko pobudo o sestanku na najvišji ravni, na katerem najbrž ne bi v celoti rešili nobenega problema, bi pa vsaj napravili prvi korak za obnovitev tako nujno potrebnih stikov med Vzhodom in Zahodom. Toda odgovori zahodnih državnikov niso zadovoljili človeštva. Res je bilo tudi marsikaj pozitivnega v poslanicah Eisenhowerja, Macmillana in Gaillarda, toda vztrajanje na »pripravljalnih razgovorih« zunanjih ministrov ni nič kaj dober znak, saj dosedanja mednarodna praksa kaže, da so se zunanji ministri dveh tabarov skoraj zmeraj znašli v slepi ulici zaradi preveč očitih nesoglasij glede nemškega vprašanja in še nekaterih drugih kočljivih mednarodnih vprašanj.

Kljub vsemu ne gre povsem pesimistično gledati v prihodnost. Nihče na Zahodu (izjema je delno le zahodnonemški kancler Adenauer) ni kategorično rekel Bulganinu: ne. Pustili so vrata priprta in dokler je tako stanje, se še zmeraj da marsikaj napraviti. Zelo važno vlogo bo imelo pri tem svetovno javno mnenje. Pozivi javnosti, znanstvenih, kulturnih in drugih delavcev, naj prenehajo z jedrskim oboroževanjem in začno z razgovori, so iz dneva v dan pogostejši in državniki ne morejo več mimo tega. Tako je moral britanski notranji minister Buttler celo v Spodnji zbornici priznati, da je večina britanskega ljudstva za takojšnje začetek konkretnih razgovorov med obema svetovnima taboroma. Na pogajanja je opozoril tudi komentator ameriškega New York Timesa, ki je napisal, da sedanje tekmovanje v oboroževanju vleče svet k robu propada.

Vnebojvestah

WASHINGTON — Več tisoč Indijancev, oboroženih s puškami, je v Severni Karolini napadlo skupino članov zloglasne organizacije Ku-Klux-Klan, s čimer so onemogočili zborovanje te organizacije. Napad Indijancev je bil odgovor na grožnje, s katerimi so hoteli pripadniki Ku-Klux-Klana preprečiti Indijancem druženje z belci.

TEKSAS — V neki teksaški tovarni za gumo in kemikalije je močna eksplozija povzročila požar, ki je zajel 8 tovarniških zgradb, v katerih dela skoraj 3.000 delavcev. Eksplozija je terjala več človeških žrtev.

MOSKVA — Med Omskom in Irkutskom gradijo naftovod, dolg 2.400 km. Priključen bo že zgrajenemu naftovodu od Tujimazija v Baškiriji do Irkutska. Ta naftovod je dolg 3.734 km.

KAIRO — Poročajo, da so britanske čete pretekli teden zavzele štiri jemenske vasi in prisilno izselile domače prebivalstvo. Jemenska vlada meni, da bodo Britanci izvedli močan napad na jemensko ozemlje.

ATENE — Preteklo leto je imela Grčija blizu 30 milijonov dolarjev trgovinskega deficita. Kljub temu, da je lani Grčija močno povečala izvoz kmetijskih pridelkov ter raznih rudnin in surovin, je ta država še vedno zelo odvisna od uvoza. Lanskoletni trgovinski deficit so v glavnem krili s pomočjo ameriške ekonomske pomoči.

WASHINGTON — V začetku tega meseca je bilo v ZDA okrog štiri milijone brezposelnih, kar pomeni, da se je njihovo število v januarju povečalo za 600 tisoč.

PARIZ — S sodelovanjem letalstva in helikopterjev je več kot 6000 francoskih vojakov napadlo uporniške odrede jugovzhodno od Orleansvila. Poročajo tudi o srditih bojih med uporniki in francoskimi četami, ki trajajo že več dni v Alžiriji.

JUŽNI TEČAJ — Britanska polarna ekspedicija pod vodstvom znanstvenika dr. Fuchsa je prispela na Južni tečaj. Ekspedicija je potovala 56 dni in je morala prehoditi nad 900 milj. Na Južnem tečaju je Britance pozdravil volja novozelandske odprave sir Hillary, ki je prispel na Južni tečaj z druge strani že pred 17 dnevi. Dr. Fuchs in Hillary bosta nadaljevala pot, po kateri je prišel na Antarktiko sir Hillary.

Živahni so predvolilni sestanki

Razširjena seja občinskega odbora SZDL in občinskega komiteja ZKS v Divači je bila pretekli teden uvod v obsežne priprave za volitve v republiko in zvezno ljudsko skupščino na območju te občine. Tej seji je sledilo plenarno zasedanje občinskega sindikalnega sveta, ki so mu prisostvovali tudi predsedniki kmetijskih združenj in upravnih odborov gospodarskih organizacij. Na obeh sejah so razpravljali o petletnem perspektivnem planu razvoja gospodarstva naše države in o drugih važnih krajevnih gospodarskih problemih.

Na področju divaške občine so bili prvi zbori volivcev v Dolnjih Ležeh, Matavunu in Kačičah-Paredu. Ti zbori so bili dobro obiskani, pa tudi razprave na njih so bile zelo živahne. Razen o pomenu in o tehnični izvedbi volitev je bilo govora še o gospodarski problematiki vasi. Volivci so ugotovili, da je še vedno dovolj stvari, ki jih morajo rešiti za izboljšanje življenjskega standarda, kljub že vloženim naporom za komunalno izgradnjo. Dejstvo je namreč, da je bilo v preteklih letih veliko zgrajenega z lastnimi rokami in s pomočjo občinskega ljudskega odbora. Tako so na primer v Dolnjih Ležeh,

čah, potem, ko so izvolili nov krajevni odbor, izrazili željo, da bi tudi v prihodnje občina pomagala z gmojnimi sredstvi vsaj za plačilo prevoza gramoza, namenjenega popravilu občinskih in vaških poti, saj bi vsa druga fizična dela za ta popravila opravili vaščani brezplačno. Volivci te vasi so tudi ugotovili potrebo po ureditvi javne razsvetljave in po

KAKO JE S TOVARNO V PRESTRANKU?

Okrog tega vprašanja se je najbolj vrtela razprava na tamkajšnjem zboru volivcev. Le-te je povsem razumljivo zanimalo v kakšni fazi razvoja so priprave za uresničitev dolgoletnih želja Prestrančanov. Gre namreč za zgraditev tovarne za predelavo krompirja. Ta tovarna bi lahko znatno izboljšala gospodarsko ravnen ne samo vaščanov Prestranka, pač pa tudi prebivalcev vse postojnske, pivške in cerkniške občine. Kmetje bi z njeno pomočjo dobro vnovčili skoraj nemejene količine pridelka krompirja, razen tega pa bi lahko bodoča tovarna zaposlila dokajšnje število v okolici razpoložljive delovne sile. Kaže, da je ekonomski del načrtov že tik pred zaključkom in upati je, da bo še pred koncem leta dobila tovarna svojo podobo, kot si jo Prestrančani želijo.

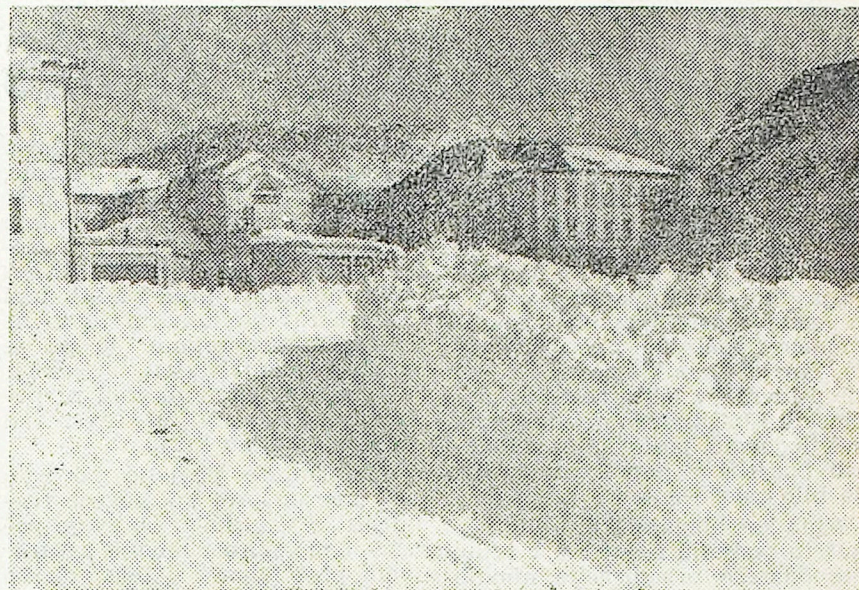
Volivci so tudi predlagali, naj bi sedaj, ko je urejena krajevna ambulanta, bližnje sejmišče postavili na primernejše mesto. O tem pa bo morala razmisliti Kmetijska zadruga, ki baje že pripravlja ustrezen predlog. Govora je tudi bilo o takojšnji ureditvi kino dvorane v Prestranku, saj bi z njeno ureditvijo na tem predelu postojnske občine dobili primeren in zelo zaželen prostor za kulturne prireditve.

HRPELJE

Na sedežu ObLO je bil minulo soboto zelo razgiban zbor volivcev, ki ga je vodil odbornik Vinco Žigante. Volivci so obravnavali zvezni in republiški plan (referent Jaša Žvan), o kandidatih je govoril Milan Kogoj, pomenili pa so se tudi o domačih problemih, zlasti o delu krajevnega odbora. Za kandidacijsko konferenco so izvolili dva delegata: Jašo Žvana in Karla Rasinoviča.

gradnji odcepa vodovoda od železniškega vodovoda, ker ob suhi vaški vodnjaki ne zadovoljujejo. O podobnih problemih so govorili tudi na zborih volivcev v Matavunu in v Kačičah-Paredu. Vsi trije zbori volivcev so izvolili po enega delegata za kandidacijsko konferenco, ki bo predlagala kandidate za ljudsko skupščino.

Vzporedno s političnimi potekajo tudi tehnične priprave za volitve. Občinska komisija za volilne imenike je že sprejela načrt dela za revizijo in prepisovanje volilnih imenikov tako, da bodo do konca januarja urejeni vsi volilni imeniki in da bodo volitve tudi po tehnični strani kar najbolje potekale. -er

Menda se ni bati, da se bo ponovila zima iz februarja—marca 1952, ko so bile po Postojni take kopice snega

Kar največ z lastnimi močmi

Govorili so tudi o takojšnjem popravilu poti Hrašče—Zagon, o regulaciji Korontanščine, ki jim dela precej škode, in o možnostih zgraditve čakalnice na avtobusni postaji, ker morajo sedaj potniki, med njimi več šolarjev, čakati na avtobus — poleti in pozimi — nezaščiteni pred vremenskimi neprilikami.

V VELIKO UBELSKO VODOVOD!

Na zboru volivcev v Velikem Ubelskem, kjer so se zbrali tudi volivci iz Malega Ubelskega, Stran in Brezij, so dali poudarka razpravi o takojšnji dokončni ureditvi vodovoda. Do izraza je prišla predvsem pripravljenost vaščanov za sodelovanje pri vseh terenskih delih samo, če bi občina poskrbela za potrebni material. Treba pa bo vzporedno z razpravo občinskega ljudskega odbora o finančni pomoči vaščanom za dograditev vodovoda poskrbeti za izdelavo gradbenih načrtov. Na tem zboru volivcev so govorili tudi o možnostih vzdrževanja tistih zgradb, ki jih je neusmiljeno načel zob časa.

V PLANINI BI RADI IMELI KULTURNI DOM

Potem, ko so za kandidacijsko konferenco v republiško ljudsko skupščino izvolili kot delegata

sekretarja osnovne organizacije ZKS Jožeta Simčiča in upravnika Deškega vzgajališča Marka Zbilja ter za delegata na kandidacijsko konferenco v zvezno ljudsko skupščino Antona Ostanka, so udeleženci zbora volivcev temeljito razpravljali o komunalnih problemih njihovega kraja ter okolice. Predvsem so se zanimali za ureditev kulturnega doma. Občinski ljudski odbor je namreč v lanskoletnem proračunu predvidel nekaj denarnih sredstev v ta namen, vendar pa jih niso pravočasno izkoristili. Zelo zanimiva je bila razprava med kmetijsko zadrugo v Planini in LIP Postojna. Gre namreč za spore okrog nakupovanja in prodaje lesa. Kmetijska zadruga je mnenja, da je treba les prodajati tistemu, ki bolje plača in nasprotuje sklepanju pogodb. Takšno stališče pa je vredno obširnejšega razpravljanja, posebno ker je znano, da podjetju LIP Postojna primanjkuje hlodovine. Omeniti je tudi treba, da kmetijske zadruge postojnskega področja prodajajo les kupcem izven občine z boljšim uspehom, kot interesentom na njihovem komunalnem področju. Treba bo nekaj ukreniti, tako so izjavili volivci, ker je to vprašanje velikega gospodarskega pomena, saj je hlodovina za tamkajšnje največje lesno industrijsko podjetje osnovna surovina. »Stina«

TEDEN DNI

po Jugoslaviji

TOVARNA VERIG V LESCAH PRI BLEDU bo v novem obratu, katerega gradnjo financira »Jugobanka«, začela s proizvodnjo težkih verig, po katerih je veliko povpraševanje tako v drugih delih kot tudi na domačem tržišču.

MILIJON PAROV ČEVLJEV BO LETNO IZDELALA NOVA TOVARNA OBUTVE v Skopju, ki jo bodo glede na ugodno surovinsko bazo in zaradi pomanjkanja industrijskih podjetij za izdelavo obutve v Makedoniji, začeli graditi prihodnje leto.

SEST VELIKIH TURBIN GRA-DI LITOSTROJ. Dve od teh bosta izdelani še letos, druge pa prihodnje leto oziroma leta 1960. Te turbine so namenjene domačim in tujim hidrocentralam. Sklenjene pa so tudi že nove pogodbe za graditev treh turbin s 27 tisoč konjskimi silami za novo hidrocentralo v Ožboltu na Dravi in za tri turbine po 6 tisoč konjskih sil za hidrocentralo v Pakistanu.

NA 12 DO 14 TISOČ TON SE BO POVEČAL IZVOZ nezgornjive opeke, saj predvideva tovarna »Magnohrom« v Kraljevu, da bo povečala izvoz za štiri do šest tisoč ton v primerjavi z lanskim letom.

LANI JE BILO PRIJAVLJENIH 1543 DOMAČIH IN TUJIH IZUMOV Zveznemu uradu za patente. Največ teh izumov je s področja strojništva, kemije, tehnologije, elektrotehnike in gradbeništva. Značilno je, da so v proizvodnji sprejeli le malo prijavljenih patentov, ker je uvedba novih tehničnih ali tehnoloških rešitev po mnenju Združenja izumiteljev združena z velikimi gmojnimi izdatki in z določenimi tveganjem. Zaradi tega odkupuje naša industrija tuje licence, domače izume pa prezira, čeprav bi lahko z njimi marsikje znižali proizvodne stroške.

3328 TRAKTORJEV SO LANI DALE KMETIJSTVU DOMAČE TOVARNE, razen tega pa še 5.813 plugov, 1158 navadnih in 1086 krožnih bran, 269 kombajnov ter več tisoč drugih kmetijskih strojev. Sredstva iz zveznega sklada za pospeševanje kmetijstva pa so omogočila, da smo lani uvozili 2258 traktorjev, 315 kombajnov, 685 plugov, 50 mlatilnic, 45 selektorjev itd.

V MARCU BODO V RASI PROSLAVILI 150-LETNICO ISTRSKIH PREMOGOVNIKOV. Ob tej priložnosti bo zborovanje vseh hrvaških rudarjev. V istrskih premogovnikih nakopilejo do 830 tisoč ton črnega premoga letno, kar predstavlja največjo količino izkopa črnega premoga v naši državi.

V ZVEZI S PROUČITVIJO POSAMEZNIH PROBLEM PERSPEKTIVNEGA PLANA NAŠEGA TURIZMA je komisija za turizem pri Sekretariatu za blagovni promet Zveznega izvršnega sveta ustanovila sedem komisij. Te komisije bodo obravnavale sistem in oblike pomoči skupnosti delovnim ljudem in mladini, pripravile predloge za nadaljnji razvoj turizma in za povečanje dotoka deviz, predloge o izboljšanju prometa, o vlogi komune v razvoju turističnega gospodarstva in sistemu kreditiranja investicij za turizem. Vseh sedem skupin bo zaključilo deio najkasneje do marca.

HUD PROBLEM NAŠEGA OBALNEGA PODROČJA

Še enkrat - PREDRAGA VODA

V Vašem cenjenem tedniku je bil objavljen pred nedavnim pod naslovom »Predraga voda« članek, ki mu moramo kot prizadeto podjetje odgovoriti, kajti po vsebini sodeč ga je pisal človek, ki mu pač ti problemi niso povsem znani. Resnici na ljubo prosimo za objavo naslednjega pojasnila:

Preskrba mest s pitno vodo ni samo v našem okraju še nerešeno vprašanje, ker z rekonstrukcijami in novogradnjami teh komunalnih naprav skoraj ni možno slediti hitremu porastu števila prebivalstva in izredne gospodarske izgradnje, ki se na našem področju tako močno kaže. Trenutno je razmerje med oskrbovanimi prebivalci z vodo iz vodovoda in ostalimi približno 40 nasproti 60, kar žal pomeni, da bomo morali v bodoče odšteti še velike investicije; gradnje vodovodov so namreč zelo zahtevne in drage. Rižanski vodovod oskrbuje naselja na vsej slovenski obali, zmere pa približno sedem tisoč kubičnih metrov vode dnevno. To je pozimi dovolj, ne pa tudi poleti.

Lani so potrošniki rižanskega vodovoda porabili približno milijon 311 tisoč kubičnih metrov vode, ker je več ni bilo. Inkaso vodarine za to znaša 48 milijonov dinarjev, za letos pa je predvideno, da bo vodarina znašala približno 80 milijonov dinarjev. Od tega odpade za materialne stroške in plače približno 34 milijonov dinarjev, ostalo pa gre v amortizacijski sklad in za obresti na osnovna sredstva. Ker je občinski ljudski odbor znižal prispevek za amortizacijo kar za 90% in obresti na osnovna sredstva za 37% ter hkrati določil, da se ta sredstva nalagajo na skladu za samostojno razpolaganje skupno z morebitnimi presežki dohodkov, računamo, da bo na ta način verjetno zbranih na skladih podjetja približno 50 milijonov dinarjev.

Evropsko povprečje porabe vode v mestih do 25 tisoč prebivalcev je približno sto litrov vode dnevno na osebo. Zmogljivost našega vodovoda je temu še kos, toda poraba je dejansko večja in zato je nujno potrebna neka omejitev. Da bi se poslužili omejitve s tem, da bi oddajali vodo potrošni-

kom na določenih področjih v določenih časovnih razdobjih, pri nas ni izvedljivo, vsaj trenutno ne, dokler bodo vodovodne napeljave takšne, kot so. Epidemija paratifusa v Portoržu leta 1952 se je pokazala kot posledica v najhujši obliki, če so vodovodne cevi prazne, kajti s tem je dana možnost infiltracije okužene vode skozi slabo napeljavo. Vodovodne cevi torej ne smejo biti prazne, zato je uprava vodovoda bila prisiljena poseči po drugem načinu omejitve dobave vode, namreč, da zviša ceno vodi nad normirano porabo: 16 dinarjev za kubični do treh kubičnih metrov po osebi v gospodinjstvu, za porabo nad normirano količino pa 110 dinarjev za kubični meter. Dokler se ne bomo otresli žalostne dediščine, kajti stanje cevovoda in drugih naprav ni razveseljivo, so omejitve porabe vode nujno potrebne.

Uprava vodovoda se trudi, da bi tako stanje kar najbolj omilila, toda za to so potrebna velika sredstva, ki jih ni. Po približnem proračunu bo za izvedbo prve faze del za ureditev rižanskega vodovoda potrebno kar 205 milijonov dinarjev, kajti računati moramo ne samo na popravilo vodovodnega omrežja, ampak tudi na povečanje zmogljivosti za preskrbo vedno naraščajočega števila prebivalcev in za preskrbo industrije. Razen te-

ga je treba računati še na porabo vode v kmetijstvu, vnaprej pa se je treba pripraviti tudi na nemajhno porabo vode v bodočih pristanščih. Zato ima podjetje namen okrepiti sedanji vodovod z zajetjem v Sečoveljah.

Skoraj polovico predvidenih sredstev bo šlo za popravilo omrežja. Za dokončno ureditev vodovoda na obalnem področju bo potrebno zbrati nad 800 milijonov dinarjev, toda takrat bo vprašanje vode rešeno za daljše obdobje. S prvo fazo pa se reši to vprašanje za približno deset let. K investicijam za vodovod je nujno pristeti še sredstva za ureditev kanalizacije, tolikšnih sredstev pa naše obalne občine ne zmorejo.

Ce primerjamo ceno vode in še letno porabo, potem je naš račun kaj hitro končan. Namreč podjetje še dolgo ne bo moglo s svojimi sredstvi urediti vsaj najnujnejša vprašanja vodovoda in se bodo omejitve in podobna negodovanja verjetno še zaostrevale; za ureditev vseh teh vprašanj bodo morale občine Koper, Izola in Piran sorazmerno po porabi vode prispevati določeni del investicij.

Zaradi slabih napeljav je lani podjetje imelo približno 19% izgub na količini vode, torej so se te izgube v zadnjih letih zmanjšale za več kot trikrat. Glede na pripombo o kritju stroškov za vodo, ki brez haska teče po javnih pipah, pa je dejstvo tako, da vodovod ni last kolektiva rižanske celotnega vodovoda, ampak je namenjen celotnemu tukajšnjemu prebivalstvu in bi bilo treba vendarle nekoliko

več pravega odnosa do skupne imovine. 270 javnih izlivkov kontrolira dvakrat na teden uslužbenec Vodovoda, toda vedno le ne more biti prisoten, če neko namerno pusti pipo odprto ali pa poškoduje izliv.

Se pripomba o popravilih. S tem številom ljudi, ki jih imamo, še dolgo ne bomo mogli ob takim stanju naših napeljav sproti popravilni vse, kar se pokvari. Povečano število strokovnih delavcev v naših delavnicah pa bi pomenilo še večjo finančno obremenitev. Hišne instalacije popravljajo obrtniške delavnice instalaterske stroke.

Kontrola porabe vode je nujno potrebna. Če bi v vsaki hiši dnevno zgubili približno kubik vode — vodovod je napeljan v 3.400 hiš — bi morali ustaviti delo v vseh naših tovarnah, medtem ko bi stanovalci za to vodo plačali le 480 dinarjev mesečno. Ker je ta znesek nižji od cene, ki jo zaračuna instalater za popravilo izplakovalne naprave v stranišču ali za kako drugo popravilo, je gotovo, da potrošniki neradi prijavljajo okvare na vodovodnih instalacijah.

Podjetje Rižanski vodovod posluje kot komunalno podjetje in se razen oskrbe mest z vodo ukvarja tudi s popravili vodovodnih naprav in z gradnjo cevovodov. S posebno skrbjo se kolektiv ukvarja z vprašanji redne oskrbe z vodo in redki so primeri, da bi našim potrošnikom zmanjkala voda zaradi tehničnih napak pri vodovodu. Pri tako uspešnem delu si je kolektiv zaslužil letos dodatno plačilo — zakaj naj bi bili delavci in uslužbeni podjetja Rižanski vodovod ob svoji marljivosti oškodovani za nagrado zaradi tega, ker so v službi pri taki ustanovi?

Verjetno bo podjetje še imelo priložnost preko Vašega tednika našim odjemalcem obširneje poročati o našem delu.

DRŽAVLJANKE, DRŽAVLJANI!

Do 1. februarja je čas za vpis v volilni imenik za kontrolo in morebitne popravke, ker bodo nato imeniki na novo prepisani. Od 10. do 20. februarja bodo v novih imenikih še mogoči popravki na zahtevo državljanov ali političnih in družbenih organizacij. Po 20. februarju pa ne bo več mogoča nobena sprememba in bodo imeniki dokončno zaključeni. Zato se pravočasno pozanimajte, če ste pravilno vpisani v volilnem imeniku!

Več pozornosti ljudski imovini

Ze večkrat je bilo marsikje govora o tem, da blagajniško poslovanje nekaterih podjetij ni v skladu s predpisi, da blagajniški prostori niso dovolj zavarovani proti požaru ali vlomom in da podjetja tudi obratnih sredstev ne zavarujejo pri Državnem zavarovalnem zavodu tako kot bi morala. Ko je v zadnjih mesecih več predstavnikov okrajnega in občinskih ljudskih odborov ter bank pregledovalo poslovanje nekaterih podjetij v koprskem okraju, je bilo zaključeno:

Zato ker blagajniških knjig nekatera podjetja ne vodijo v redu, gospodarske organizacije nimajo pregleda nad gibanjem gotovine. So celo takšni primeri, da so blagajniške priloge zelo pomanjkljivo sestavljene (celo brez podpisa direktorja ali računovodje). Ponekod blagajniških dnevnikov ne poznajo. Namesto da bi dnevno

polagali v banko ali na pošto iztržke, jih polagajo le občasno, tri do štirikrat na mesec. Zato so primeri, da iztržke uporabljajo za najrazličnejša manjša ali večja plačila v gotovini, kar je nepravilno. Blagajniški maksimumi so večkrat prekoračeni in to ne z majhnimi vsotami. Je pa še vrsta pomanjkljivosti, ko denar ni varno naložen in tudi ni poskrbljeno, da bi bil zavarovan pred morebitno krajo.

Marsikatero podjetje bo zato pač moralo prej ko mogoče razmisliti o tem, kako bo svoje poslovne prostore čimbolje zavarovalo proti vlomom s tem, da bo denar spravljalo na bolj varna mesta, da ne bodo ključki blagajni obešeni na vidnem prostoru in da bodo rezervni ključki deponirani v banki. Prav bi bilo, če bi imela večja podjetja nočne straže, posebno takrat, ko so vložene v njihovih blagajnah milijonske vsote za plače.

Ponovno je treba opozoriti, naj ne bi uslužbenci puščali raznih uradnih dokumentov, štampiljk in pečatov po mizah ter v odprtih omarah. Osebnimi dokumenti, zavarovalne police naj bodo v zavarovanih omarah z raznimi načrti in z važnejšo korespondenco.

Velja se zamisliti ob teh ugotovitvah, ki narekujejo večjo skrb

za poslovanje z denarjem in za zavarovanje. Prav bi bilo, če bi podjetja napravila železne omare, obite s pločevino, v katerih bi shranila važnejše in zaupne dokumente, načrte in denar. Tako bi preprečili marsikakšno ponesrečeno, vlomno tatvino, izdajanje poslovne tajnosti, ognju pa uničenje marsikdaj zelo važnih dokumentov.

KOZINA

Na železniški postaji na Kozini je bil minulo soboto živahen zbor volivcev. Vdoli ga je občinski odbornik Vinko Dobrila. Pogovorili so se o predstojajočih volitvah in kandidatih, posebno pa še o domačih komunalnih problemih. Sprejeli so priporočilo občini, naj bi še pred turistično sezono uredila središče Kozine, da ne bo cesta razkopana kot našlaš za vsako sezono. Prav tako so bili mnenja, da bi bilo nujno treba na Kozini ustanoviti še eno trgovsko podjetje, da bi bilo s tem onemogočeno monopolistično izvajanje trgovskega režima sedanjih trgovin. In končno so še iznesli zahtevo, naj se obnovi akcija za postavitev spomenika desetim Kozinčanom, ki so padli kot borci za svobodo v NOB.

Za delegata na kandidacijsko konferenco so izvolili Franca Čebolina in Franca Počkaja.

Hrpeljska občina v znamenju trojnih volitev

Na jesenskih volitvah v oba občinska in oba okrajna zbora je bila občina Hrpelje po disciplinirani izvedbi volitev ter po volilni udeležbi ena izmed prvih v koprskem okraju. Oba občinska zbora sta se že doslej na svojih treh rednih zasedanjih lotila najbolj perečih vprašanj občinskega gospodarstva ter si postavila načrt bodočega dela.

V novem letu pa je ena izmed prvih nalog občinskega ljudskega odbora izvedba volitev novih krajevnih odborov. Prav te dni so v teku zbori volivcev, na katerih bodo izbrali kandidate za krajevne odbore. V zvezi s perspektivnim načrtom občine, ki predvideva vidnejši napredek v komunalni dejavnosti, v pospeševanju kmetijstva, združništva, v obrti, prosveti itd. bodo krajevni odbori opravili mnoge važne naloge. Neodjenljivo se bo treba lotiti dela za dvig kmetijske proizvodnje, za izboljšanje živinoreje in sadjarstva, urediti preskrbo prebivalstva z vodo, urediti ceste, gnojnične jame, napajališča, popraviti in pozidati v vojni prizadete domove, urediti hleve in svinjake itd. Čez noč vsega tega resda ne bo mogoče napraviti. Toda v nekaj letih bo vse to mogoče doseči, pri čemer lahko dobri krajevni odbori zelo mnogo pripomorejo. Še ta mesec bo okoli 1500 volivcev izbralo v 35 krajevnih odborih 217 članov. Izvoljeni člani občinskega ljudskega odbora postanejo avtomatično tudi člani krajevnih odborov in jih ni treba posebej voliti.

Ker morajo biti priprave na volitve v zvezno in republiško skupščino končane do konca februarja, je velik del občinskega aparata kakor tudi sekretariati političnih organizacij z vsemi aktivisti živahno zaposlen pri

pregledovanju in urejanju volilnih imenikov. Hkrati pa sodeluje v pripravah za čim boljše izvedbo volitev. Pri volitvah dveh poslancev v zvezni zbor je občina Hrpelje vključena v volilni okraj, ki ga z njo sestavljata še občini Koper in Piran. Pri volitvah v republiški zbor pa tvori občini Hrpelje in Divača samostojen volilni okraj, medtem ko se jima za izvolitev poslancev v republiški zbor proizvajalcev pridruži še občina Sežana.

Tako se v teh dneh in tednih razvija politično življenje v občini v znamenju trojnih volitev. Med volivci vlada izredno zanimanje za vsa posvetovanja in zbornice. Z živahnimi pomenki, pobudami in predlogi volivci dokazujejo v poudarjajo svojo aktivno udeležbo v političnem in gospodarskem življenju občine.

Jaša Žvan

Kaj praviš Ti?

Prejeli smo in objavljamo:

V št. 2 »Slovenskega Jadrana« je izšel članek o posebni prispevni stopnji za kritje izdatkov v socialnem zavarovanju. Postavitve tega vprašanja na našo javno tribuno nas ni presenetila. Verjetno, da ni prešlo nobeno zasedanje zvezne, republiške in okrajne skupščine socialnega zavarovanja, da ne bi v eni ali drugi obliki izstopilo tu načeto vprašanje. Naravno je torej, da se o tem razpravlja tudi na delavskih svetih naših gospodarskih organizacij, saj so one plačniki teh neindiferentnih zneskov.

O pomenu te posebne stopnje prispevka ne bom govoril, ker je bilo to v omenjenem članku dobro obrazloženo. Kdor bo torej hotel razumeti ta članek, bo moral prej prečitati prvega, ker ta je le nadaljevanje onega.

Kar je pisec navedel v prvem članku, je vse res. Se več — niti ni vsega povedal. Zato mi dovolite, da k njegovi stvarni kritiki dodam še nekaj misli. Tudi slabi delovni pogoji, za katere podjetje ne nosi odgovornosti, so često razlog za večje število obolevanj in delovnih nezgod. Res so često taki delovni pogoji posledica slabega upravljanja, neredko pa ti izhajajo iz časov, ko so vodstva podjetij iz pozitivnih nagibov dajala skupnosti vse svoje presežke, zanemarjajoč pri tem svoje lastne potrebe.

Pa ne samo to. Tudi težina dela bistveno vpliva na obolevost delavcev. Delo na odprtem, na dežju, mrazu itd. je povzročitelj večjega števila akutnih obolenj. In dalje v metalurgiji, gradbeništvu, lesni industriji ipd. je mnogo več obratnih nezgod kot v obrtništvu, trgovini in drugod. Rentabilnost, ki je posledica delovnega efekta, le-ta pa često posledica delovnih pogojev, določa v podjetjih višino zaslužkov delavcev. Kjer so zaslužki nizki, je bolnikov več — dejanskih in namišljenih.

In prav tedaj, ko bi podjetje najbolj potrebovalo pomoči, pride še socialno zavarovanje s svojim povišanim prispevkom.

O tem, kaj je tu prav in kaj ne, bi se dalo obširno pisati, na koncu pa bi le prišli do zaključka, da podjetje ni socialna ustanova, pač pa je gospodarska organizacija, tako kot jo zakonodavec tudi imenuje. Če bi pa hoteli vse navedene in navedene momente točkovati s plusi in z minusi, bi prišli do tako kompliciranih razpredelnice, da bi bilo še težje določiti pravilno stopnjo prispevka za vsako gospodarsko organizacijo, ustanovo itd., ali kakor jih mi imenujemo: zavezanca prispevka.

Ne glede na vse omenjeno pa je tu še eno osnovno načelo, to je, da mora vsakdo skupnosti prispevati toliko, kolikor od nje dobi. Skladno s tem načelom mora dati socialnemu zavarovanju več tisto podjetje, ki troši več kot trošijo v povprečju ostala podjetja v okraju. Še več: prav te dni je bilo s pristojnega mesta slišati, da bodo tudi posamezni zavarovanci-bolniki prispevali določeni odstotek pri izdatkih za zdravila in zdravniške preglede.

Kot rečeno, o vsem tem je bilo že toliko govora in ni izključeno, da bodo uvedeni v socialnem zavarovanju novi finančni instrumenti.

Zelo verjetno je tudi, da bo na območju našega zavoda v doglednem času posebna prispevna stopnja za socialno zavarovanje znižana, ker se je razlika med višino izdatkov in dohodkov zmanjšala.

BOGOMIL BITEŽNIK

OBVESTILO

Obveščamo vse naše poslovne prijatelje, da se je naša tovarna sardin »De Langlade« v Kopru

preimenovala v novi naslov:

Tovarna sardin

»IKRA« - KOPER

Seznanim se z novimi zakoni

Decembra je Zvezna ljudska skupščina sprejela težko pričakovani Zakon o delovnih razmerjih. Ta zakon vključuje vse uredbe in predpise, ki so v zadnjem desetletju obravnavali odnose o delovnem razmerju, jih vsklajuje in vsakomur omogoča jasno in nedvoumno tolmačenje predpisov s tistega področja delovne zakonodaje, ki je za vsakogar najbolj zanimiva.

Omenjeni zakon ima 420 členov in je dopolnjen z raznimi novostmi, ki jih dosedanje uredbe in predpisi niso upoštevali; seznanja delavce in delodajalce o njihovih pravicah in dolžnostih. Prav je, da tudi naš list seznani svoje bralce z nekaterimi najbolj pomembnimi značilnostmi tega zakona.

Vsak državljan ima pravico do dela. To je zagotovljeno že v ustavnem zakonu z njegovim petim členom. Sedanjemu tolmačenju tega pojma pa se pridružuje tudi dolžnost družbe, da omogoči tistemu, ki ne more najti dela, sredstva za življenje.

Delavcu tudi v bodoče ne bo moč odvzeti njegovih pravic, in ta se jim ne more odpovedati (n. pr. pravice do plače za opravljeno delo, do dopusta, do socialnega zavarovanja, do rednega osemurnega delovnega časa, do dnevnega ali tedenskega počitka, do zaščite življenja in zdravja pri strojih itd.).

Pomembna pravica vsakega zaposlenega je njegova pravica do rednega letnega dopusta. Dopust lahko zahteva vsak, ki je izpolnil 11 mesecev delovnega staža. Da ne bi nastale razlike glede dolžine dopusta določa zakon naslednjo lestvico: delavec s skupno delovno dobo do petih let ima najmanj 12 dni dopusta, z delovno dobo od 5 do 15 let do 18 dni, z delovno dobo od 15 do 25 let ima 24 dni, če pa ima daljšo delovno dobo pa je upravičen do 30 dni dopusta. V dopust se štejejo le delovni dnevi, ne pa tudi dela prosti dnevi. Najdaljši dopust ne sme presegati 30 dni, v kolikor ni s predpisi za po-

samezna delovna mesta drugače odredeno. Pri menjavi delodajalca se šteje delovno razmerje za neprekinjeno, če delavec nastopi novo delovno mesto v 15 dneh po razrešitvi delovnega razmerja na prejšnjem delovnem mestu. Možno je tudi uvajanje kolektivnih dopustov, to je dopustov celotnega delovnega kolektiva istočasno, v kolikor je to koristno za določeno gospodarsko organizacijo.

Če delavec med koriščenjem rednega letnega dopusta zboli, odide na vojaške vaje, opravlja javne funkcije, nastopi plačan ali neplačan izredni dopust, se ta čas ne všteje v redni letni dopust. Čas, ki ga je delavec prebil v delovnem razmerju pred odhodom k vojakom, se mu po povratku v službo vračuna v 11-mesečno dobo, potrebno za pravico do dopusta, vendar pa le v primeru, če se je zaposlil v 30 dneh po povratku iz JLA.

Delodajalec ne sme delavca prikrajšati za pravico do dopusta. Iz tega sledi, da mu ne more proti njegovi volji plačati neizrabljenega dopusta, če ga on hoče nastopiti pred potekom koledarskega leta. Rednega dopusta ni mogoče prenesti iz enega koledarskega leta v drugo, vendar pa se že začeti dopust ne prekine, če potече koledarsko leto.

Posebno pomembna je novost, da mora delodajalec vsaj 30 dni pred nastopom dopusta sporočiti delavcu, kateri dan naj nastopi dopust. To mora delodajalec storiti po predhodnem posvetovanju z delavci in sindikalno organizacijo. Ta mesec dni je določen zato, da si lahko delavec uredi vse za morebitno potovanje in za določitev mesta letovanja.

Dopust lahko izrabijo naenkrat, največ pa v dveh, približno enakih delih.

Posebno je treba poudariti, da novi zakon priznava upravičenost do koriščenja dopusta tudi delavcu, ki je odpovedal ali pa je prejel odpoved. To pravico ima delavec celo takrat,

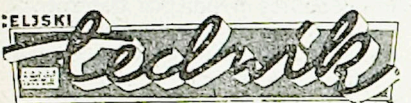
TATRE

Minulo soboto je bil zbor volivcev tudi v Tatrach v Brkinih. Vdoli ga je občinski odbornik Ivan Ludvik. Beseda je tekla predvsem o komunalnih problemih. Tako so sklenili, da bodo za delo na cesti prispevali nadaljnjih 600 ur prostovoljnega dela, občino pa bodo naprosili, naj prispeva kamionske prevoze. Pogovarjali so se tudi o ureditvi preskrbe z vodo in poudarili zahtevo, naj bi KZ Slivje vendarle že izpraznila prosvetno dvorano, da bo ta lahko služila svojemu namenu.

MNENJA O VPLIVU ANALITSKE OCENE NA ORGANIZACIJO DELA, PERSONALNO POLITIKO IN VARNOST PRI DELU

Nekatera gorenjska podjetja so že zaključila analitsko oceno, v drugih pa so zaradi tega, ker je bilo delo slabo opravljeno, začeli znova ali pa so delali počasi in pazili, da so delovna mesta res temeljito analizirali in se je zato delo zavleklo. Lep del podjetij je sprejel analitsko oceno kot delo, ki je nujno za boljše organizirano proizvodnjo. Ob analitični oceni so podjetja začela spoznavati posamezne elemente dela po delovnih mestih in njihove medsebojne odnose.

PRIPRAVE NA VOLITVE V CELJSKEM OKRAJU

Člani političnega aktiva so izrazili željo političnih organizacij, da bi v celjskem okraju predlagali v republiško okoliroma zvezno skupščino celjskega rojaka tov. Franca Leskosa, tov. Olgo Vrabčič, tov. Mico Slander, tov. Sergeja Kraigherja, tov. Mitjo Ribičiča ter tov. Mileno Korže, ki je doma iz Ponikve pri Grobelnem. Plenum je hkrati izrazil željo, da bi kandidiral v celjskem okraju za poslanca v Zvezno ljudsko skupščino predsednik okrajnega odbora SZDL tov. Franc Simonič, in sicer v občini Zalec, Vransko, Soštanj in Mozirje. Prav tako so izrazili željo, naj bi v republiško skupščino kandidiral tov. Kropušek ter znana politična delavka v celjskem okraju tov. Dolfka Boštjančič.

USPEŠNA BLAGOVNA IZMENJAVA MED OBMEJNIMI PODROČJI

Razna goriška podjetja, predvsem »Primorje-export«, so lani prodala v sosednje obmejne kraje skupaj 158.140 ton raznega blaga. Gre v glavnem za razne vrste lesa, živino, gradbene potrebščine in druge znane predmete z jugoslovanske izvozne liste. Hkrati so naši uvozniki nabavili v Italiji 5.216 ton raznih industrijskih potrebščin in nadomestnih delov. Gre le za obmejno trgovino na osnovi Goriškega trgovskega sporazuma, ki zajema samo področje ob državni meji v severnem Primorju.

Samo podjetje »Primorje-export« je prodalo v sosednje deželo za milijardo 204 milijone lir, uvozilo pa raznih potrebščin v vrednosti približno 800 milijonov lir. Mimo tega sta avtoprevozniki podjetji v Novi Gorici in Tolminu opravili vsako za okoli 33 milijonov lir prevoznih uslug kupcem jugoslovanskega blaga.

Bilo bi prav . . .

... če bi se člani delovnih kolektivov, sindikalnih organizacij in vodstev podjetij podrobno seznanili z novim Zakonom o delovnih razmerjih;

... če bi vsi računovodje v predpisanem roku obračunavali s pristojno banko vsa vplačila in izplačila;

... če bi v nekaterih podjetjih ne hranili tujih valut in predmetov, ki niso njihova last, v svojih blagajnah;

... če bi upravni odbori razpravljali o tem, kaj je nujno potrebno za kar najboljše zavarovanje lastnine podjetja pred požarom ali vlomom;

... če bi organi družbenega upravljanja z večjo prizadevnostjo sodelovali pri sestavljanju premijskih pravilnikov, saj je od njih v dokajšnji meri odvisno pravilno nagrajevanje dela ter s tem dana možnost večje spodbude za povečanje delovne storilnosti.

• KULTURA PROSVETA • KULTURA PROSVETA • KULTURA PROSVETA • KULTURA PROSVETA • KULTURA PROSVETA • KULTURA

Hodil po zemlji je naši ...

Ob 80-letnici rojstva pesnika OTONA ZUPANČIČA

Naša domača literarna zgodovina beleži ob prelomu stoletja štiri nova pesniška imena: Dragotin Kette, Josip Murn-Aleksandrov, Ivan Cankar in Oton Zupančič. Literarni zgodovinar Ivan Pregelj je imenoval to četvorico — »slovenska moderna«. Najpomembnejši pesnik Moderne je O. Zupančič, ki je tudi za desetletja preživel vse svoje tovariše, tako da je lahko polno razvil svojo nadarjenost in v svojem delu zajel ves razgibani čas od prve ruske revolucije leta 1905, preko balkanskih neredov in obeh svetovnih vojn do osvoboditve. Vendar pa tudi za Zupančiča ne moremo reči, da je živel zelo dolgo, saj bi komaj letos slavil 80. obletnico svojega rojstva.

Oton Zupančič se je rodil 23. januarja 1878 na Vinici v Beli Krajini. V gimnazijo je hodil v Ljubljani, na univerzo pa na Dunaju, kjer je študiral zgodovino in zemljepis. Na svojih potovanjih po Evropi, od Skandinavije do Italije, je najbolje spoznal Francijo in Anglijo, se seznanil z evropsko literaturo in z evropskimi jeziki. Od leta 1910 je bila Ljubljana njegovo stalno bivališče. Najprej je bil mestni arhivar, nato dramaturg in upravnik Narodnega gledališča. V novi Jugoslaviji je bil član Akademije znanosti in umetnosti in upravnik Zavoda za kulturo slovenskega jezika pri tej Akademiji. Umrli je v Ljubljani, 11. junija leta 1949. To so v kratkem podatki o Zupančičevem skromnem in preprostem zunanjem življenju.

Tem bolj bogato in polno pa je njegovo življenje v ustvarjanju in delu. Že količinsko je Zupančičevo literarno delo nena-

vadno obsežno, po svojem ustroju pa zelo raznočrtno. Razen romana in epa v klasičnem pomenu besede najdemo pri njem vse literarne zvrsti besedne umetnosti. In temu umetniškemu delu moramo prišteti še publicistiko — eseje, članke, ocene, izjave, govore, meditacije, odlomke iz dnevnika ter tudi pisma. Njegovo izbrano originalno delo obsega štiri knjige, v katerih so obsežne naslednje zbirke: Časa opojnosti (1899), Pisanice (1900), Čez plan (1904), Samogovori (1908), Lahkih nog naokrog (1913), Sto ugank (1915), Ciciban in še kaj (1915), Mlada pota (1920), V Zarje Vidove (1920), Veronika Deseniška (1924). Tem štirim zvezkom se je pridružil pozneje še peti, ki je vseboval razen pesniške zbirke Zimzelen pod snegom (1945) še 14 zadnjih Zupančičevih pesmi, šest najstestavkov Kultura in novi čas in dvajset političnih govorov in člankov. Razen tega je napisal Zupančič še številne pesmi, ki jih ni uvrstil v nobeno zbirko.

Ogromno delo pa je posvetil Zupančič tudi prevajanju, kjer je prav tako kot v svojih pesmih z genialno igrivostjo razklenil našo besedo in se povzpela z njo do najvišjih obzorij in lepote izražanja. Osrednji opus pri tej zvrsti predstavlja prav gotovo prevod 15 Shakespeareovih dram in komedij in nekaterih Molièrovih del. Razen tega pa je presadil v slovenski jezik še številna dela najrazličnejših tujih pesnikov, romanopiscev in dramatikov.

Prav gotovo je Zupančič ob Prešernu naš največji pesnik in uživa svetoven sloves. Položil je temelje našemu izobraženemu govoru, dognal slovensčino do nedosegljivega mojstrstva, jo usposobil za izražanje vsega, kar je potrebno tudi najbolj kulturnemu človeku pri širjenju obzorja in bogatjenju notranjega življenja. Osnova za to dognanost pa je bila njegova originalna tvornost, ki po vrednosti in pomenu stoji še vedno na vrhu naše literarne zakladnice.

Oton Zupančič

„Steklena menažerija“ v Hrpeljah

Razen gostovanja dveh potujočih »artističnih« skupin, ki nastopata v Hrpeljah in ostalih večjih vaseh z raznimi več ali manj uspešnimi točkami, akrobacijami, hipnotičnimi triki in slabo imitiranimi duhovitosmi cirkuških klovnov, smo doživeli preteklo nedeljo zvečer tudi obisk štirih članov GSP. Izvajali so dramsko delo Američana Tennessee Williamsa »Steklena menažerija«.

Igralcem v tej igri vloge pač niso ležale. Romana Lemutova je v vlogi matere odbijala, njena mimika je bila nenaravna in pretirana, mestoma groteskna. Breda Urbičeva, katere rutino poznamo zlasti iz veselih vlog, je bila v vlogi Lavre neprepričljiva. Zivahni Janez Klasinc je skušal sicer oblikovati Toma v svojem stilu, pa se mu je izmislil v narejenosti, kar se navadno dogaja, če igralec daje kontaktu z občinstvom prednost pred doživljanjem vloge. Tiberij Lemut je bil v svojem Jimu popolnoma nezainteresiran, da je učinkoval kot »vskok v sili«. Vrh vsega je bil scenski okvir izpolnjen s tako zasilnimi rekviziti, da ni mogel pričarati

PRED GOSTOVANJEM SNG IZ TRSTA

Lekcija za starše in otroke

Nicola Manzari: NAŠI LJUBI OTROCI

V kratkem bomo zopet gledali na naših odrskih deskah komedijo. To pot bomo imeli v gosteh naše stare prijateljke, stalne goste — ansambel SNG iz Trsta. Upriporili bodo komedijo sodobnega italijanskega komediografa Nicola Manzarija »Naši ljubi otroci«. Manzari je precej znan dramatik v Italiji in po svetu, Slovenci pa bomo spoznali prav po zaslugi tržaškega SNG že drugo njegovo delo. Pred leti so nam prvič predstavili Manzarija s farso »Mrtvi ne plačujejo davkov«, zdaj pa s komedijo »Naši ljubi otroci«. To je prva uprizoritev tega dela v slovenščini, za kar ima osebne zasluge članica SNG

Nada Gabrijelčičeva, ki je delo prevedla in tudi režirala.

Ze naslov komedije »Naši ljubi otroci« nam pove, da gre za delo, ki obravnava vedno živ in aktualen problem odnosa med starši in otroki. To so današnji starši, zaposleni in bogati, in to je mladina današnje, atomske dobe. Vendar pa ni nič drugače kot je bilo nekoč; vse čase je bilo tako in bo najbrž tudi ostalo: za mladino so starši v svojih nazorih in izkušnjah »zastareli«, za odrasle pa mladina v svojem stremljenju in gledanju na življenje »pokvarjena«. To so vprašanja, ki jih občinstvo vedno spremlja z velikim zanimanjem, kajti navadno vsaj delček tega občuti na lastni koži. Manzari nam teh problemov ne servira z globokimi psihološkimi analizami in ugotovitvami, pač pa jih odene v igrivo, nezahtevno obleko družbene in psihološke komedije. Z dobrodušnim humorjem da avtor lekcijo tako staršem kot otrokom, vendar nimamo občutka pedagoškega poduka, pač pa so resna vprašanja postavljena tako, da vzbujajo odkritosrčen in prijeten smeh.

Tržaško uprizoritev so pripravili razen prevajalke in režiserke Nade Gabrijelčičeve še igralci Štefka Drolčeva, Silvij Kobal, Joško Lukeš, Nedeljka Kacinova kot gost, Justo Košuta in Bogdana Bratuževa.

»GOSPA MINISTRICA«

V JUGOSLOVANSKEM DRAMSKEM POZORIŠTU

Ob dvajseti obletnici smrti velikega srbskega komediografa Branislava Nušića bo Jugoslovansko dramsko pozorišče v Beogradu uprizorilo »Gospo ministrico« v režiji Bojana Stupice. Naslovno vlogo bo igrala Mira Stupica.

je bilo tudi skeletnih grobov, ki pa so bili podobno kot žgani vkopani v kamenje in pokriti s ploščami. Vsak skelet je imel pri sebi dve lončeni posodi — lonček in skodelo. Kovinski predmeti so v teh grobovih bolj redki, zato pa so bolj ohranjeni.

Material do danes izkopanih grobov je iz starejše železne dobe in ima veliko sorodnost z grobiščem v Mostu na Soči. Najdba tega grobišča je za poznavanje halštata v teh predelih izredno pomembna, saj je tako rekoč prva, po bogastvu pa edinstvena za te kraje.

Poleg planega grobišča pa so še v njegovi bližini številne gomile, od katerih je bila prekopana samo ena. V njej so bili samo drobci keramike.

Obe grobišči pripadata po vseh znakih sodeč naselbini na Križni gori, ki pa še čaka podobno kot obe grobišči nadaljnjih raziskovanj, ki bi dala dokončno podobo življenja takratnih prebivalcev.

Razen na grobišču pod Križno goro, ki je dala tako bogate rezultate, pa je muzej izvedel še poskusno izkopavanje v Šmarati. Tu so kmetje že pred I. svetovno vojno izkopali za cerkvico rimske nagrobne, ki so danes vzdani v Snežniškem gradu. Izkopavanja pa so prinesla presenetljive rezultate. Namesto pričakovane grobišča smo odkrili ostanke stavb nekdanje rimske naselbine, ki je morala nekdanj tu obstajati. Odkriti so bili zidovi štirih stavb in celo cerkvica sama je postavljena na rimskih zidovih. Celoten obseg naselbine ni bilo mogoče ugotoviti, ker bi bilo za to treba izvesti daljša in sistematičnejša izkopavanja, ki bi nam pojasnila tudi ime te naselbine.

Z izkopavanjem v Šmarati so bila za letos zaključena arheološka raziskovanja v Loški dolini. Vsem, ki so ta dela na kakršenkoli način omogočili, se Notranjski muzej prav lepo zahvaljuje. Posebna zahvala pa naj velja zlasti Občinskima ljudskima oddelkom v Postojni, Starem trgu ter Zavodu Postojnske jame, ki so spoznali velik pomen teh raziskovalnih del in jih tudi finančno podprli.

M. U.

Nakratko

450-LETNICA ROJSTVA MARINA DRŽIČA

Letos bomo po vsej Jugoslaviji proslavili 450-letnico največjega jugoslovanskega komediografa in pomembnega zastopnika evropske renesančne književnosti Marina Držića. Spominu velikega umetnika bodo posvečene letos Dubrovniške poletne igre, v Držićevem rojstnem mestu pa deluje poseben odbor, ki pripravlja proslavo tega jubileja. Društvo književnikov Hrvatske bo izdalo reprezentančno delo z esejmi in članki o Marinu Držiću, Jugoslovanska akademija znanosti in umetnosti pa njegova zbrana dela.

JEAN CASSOU TUDI V LJUBLJANI

Te dni se je mudil v naši državi znani francoski pisatelj in direktor Muzeja za moderno umetnost v Parizu Jean Cassou. Iz Beograda, kjer je odprl razstavo francoskih slikarjev, je prišel tudi v Ljubljano. V prostorih Društva slovenskih književnikov se je Jean Cassou razgovarjal s predstavniki našega književnega življenja, v Klubu kulturnih in znanstvenih delavcev pa je imel predavanje, v katerem je nanizal številne zanimive pogoje na literarne in kulturne probleme.

VINKO VODOPIVEC BI IMEL 80 LET

Na Goriškem so pretekli teden slavili 80-letnico rojstva znanega zborovskega skladatelja Vinka Vodopivca, ki se je rodil 16. januarja 1878 v Ročnju pri Kanalu, umrl pa 19. julija 1952 v Krombergu pri Gorici. Kar je bil goriškemu ljudstvu Gregorčič v pesništvu, to je Vodopivec v glasbi. Njegove pesmi so tako priljubljene, da jih imamo že za ponorede. Razen zborovskih pesmi pa je pisal Vodopivec tudi za tamburaške zборе, godbe in nekaj spevoiger.

PRVI KORAKI ŠOLSKE REFORME

V šolskem letu 1957-58 smo začeli v Sloveniji postopoma uresničevati šolsko reformo s spremembo organizacijske strukture in z uvajanjem novega učnega načrta v prve štiri razrede. Vse to delo je vodil republiški Zavod za pro- učevanje šolstva, ki je tudi predlagal ustanovitve več eksperimentalnih šol in oddelkov. Ob začetku letošnjega šolskega leta so ustanovili tako šolo v Ljubljani. Pri- bližno 200 učiteljev iz eksperimentalne šole in iz 17 ostalih šol zdaj tu ob pomoči Zavoda za proučevanje šolstva sistematično delajo pri analizi novega učnega načrta.

ARHEOLOŠKA RAZISKOVANJA NOTRANJSKEGA MUZEJA

Rimske naselbine v Loški dolini

V lanskem letu, ko je bila desetletnica Notranjskega muzeja, je ta organiziral več arheoloških izkopavanj, ki so dala zelo zanimive in bogate rezultate.

Prva izkopavanja so bila v Košani oziroma na majhni planoti pod Košanskim Gradiščem. Tu je kmet A. Zafret večkrat našel starinske predmete, od katerih jih je nekaj prišlo v muzej. Zato smo se tudi odločili za poskusno izkopavanje. Najdbe so bile precej različne. Največ je bilo lončenih predmetov, ki pa so bili v večini v fragmentarnem stanju. Najlepši predmet med temi lončenimi izdelki je vsekakor popolnoma cel lončen vrček z ročajem. Tudi kovinski predmeti niso bili tako redki, vendar so bili slabše ohranjeni z izjemo nekaj bronastih fibul-sponk. Zelo veliko pa je bilo steklenih jagod-koral, ki so bile obarvane v najrazličnejših barvah.

Najdeni predmeti izvirajo v glavnem iz rimske dobe, nekaj pa je elementov še starejše kulture. Po vsej verjetnosti je bila tu naselbina, ki pa ni bila utrjena, kot kažejo današnji izsledki. Velika škoda za arheološke ostaline na tem prostoru pa je, da je bila njiva še pred izkopavanjem preorana s traktorjem, ki je zaoral tako globoko, da je večina, oziroma vsa stratigrafija uničena in tako ne moremo več tu pričakovati najdb in situ.

Izkopavanje v Košani so nato sledila kmalu raziskovanja v Loški dolini. Po vojni so to bila prva raziskovanja.

Razen naravnih lepot skriva v svojem okrilju Loška dolina še marsikakšno zgodovinsko zname-

nitost. Loška dolina, pravzaprav njeni obronki, so bili naseljeni že v najstarejših človeških obdobjih. Takratni človek si je postavljaj svoja bivališča na višje ležečih predelih, ki so bili že po naravi težko dostopni in jih je nato še sam utrdil z umetnimi nasipi. Take naselbine imenujemo gradišča in jih je v Loški dolini več. Naj omenim najbolj poznana. Prav nad Starim trgom kraljuje Ulaka, kjer je že pred vojno raziskoval poznani arheolog W. Schmid. Nad vasjo Nadleske je istoimenski hrib, na katerem je bila utrdba, ki je varovala naselbino na Ulaki. Gradišča so bila tudi na hribočku nad vasjo Vrh, pri cerkvi sv. Andreja, na gričku pri razvalinah Loškega gradu ter na Križni gori.

Tem naselbinam pripadajo tudi grobišča. Letos poleti je Notranjski muzej organiziral enomesečno izkopavanje na enem teh grobišč. Grobišče pri Sv. Ani pod Križno goro so odkrili pravzaprav kmetje, ko so orali njivo. Tako je še letos našel lastnik njive F. Kočevar pri oranju stare lonce, ki jih je pustil v zemlji in jih ni dosti poškodoval. Pokazal je tudi mesto, kjer smo nato zasadili lopato. In ni bilo zaman. V enem mesecu smo odkopali 47 grobov, kar pa še ni vse. Grobovi so bili žgani in skeletni. Največ grobov je bilo žganih. Grobne jame so bile izkopane v precej kamnitno zemljo, včasih pa celo v samo živo skalo, največ 1 meter globoko. Velike pa so bile 40 x 50 cm. Večina jam je bila pokritih z velikimi kamnitimi ploščami. V vsakem grobu je bila lončena skodela in lonček, v njih pa sežgane

kosti in pepel, ki je velikokrat raztresen po vsem grobu. Nekateri grobovi so vsebovali velike žare, visoke tudi do pol metra, v njih pa so bile še manjše posode. Našli smo grob, ki je imel kar šest posod. Razen lončenih posod pa so bili v grobovih tudi kovinski predmeti. Največ je bilo nakita, in to bronaste in železne fibule očalke, lokaste fibule. Našli pa smo tudi še okrasne igle, lasnice, šivanke ter zapestnice. Orožja je bilo bolj malo z izjemo dveh sulic. Veliko teh predmetov je deformiral ogenj, ker so mrličje sežigali skupno z vsemi pridatki.

Vsi grobovi pa niso vsebovali žganega pokopa. Nekaj med njimi

Žgan grob iz grobišča pri Sv. Ani in pod Križno goro

Češnje cveto

Proti jutru je zopet raslo. Le toliko, da je značilo zemljo. Zgodaj so se megle razdelile. Ko so odhajali na vaje, je žarko sonce že parilo zemljo, da je puhtelo iz nje. Ležali so v blatu za živo mejo. Andrej je upiral oči v pobočja za vasjo. Drobnji, beli cvetovi so drhteli na češnjah. Spomnil se je Agatinega prerokovanja: »Jutri bodo cvetele češnje!« Čeprav je ležal v blatu, ga je prevzela velika radost. Zivljenje v gori je odprlo male svetle oči.

Zamižal je, da bi lahko nemoteno zrl v Agatino obličje. Toliko vprašani se je porajalo v duši: »Kdo je Agata? Zakaj je bila tako vroča in vendar tako hladna? Kako je živel? Je veliko ljubila?« V duhu jo je gledal, kako se venomer smehljala. Prav v tem smehljaju ni našel nobenega odgovora.

Izpraševal je sebe: »Ali jo ljubim?« Čutil je, da bi lagal, če bi ji zatrjeval, da jo ljubi. Le neutrušena sla kriči po njej. V globini srca pa mu

JUŠ KOZAK

je nekaj očitalo, da je zaradi tega tako razigran, ker prija njegovemu samoljubju, da si ga je tako hitro izvolila.

Bežna čustva so ga vznemirjala, komaj je pričakoval noči.

Proti večeru je stal zopet na ravni — za vasjo. Z veselim obrazom ga je poiskal Martin. »Glej, Carman je mož. Kdo bi si mislil? Zjutraj je bil doli pri starem jastrebu. Prosil ga je, da bi mu dal nekaj ljudi za oranje in setev. Izbral je tudi mene. Jutri zarana gremo na polje.«

»No, vidiš, kako prav je bilo, da sem te sinoči vlekli s seboj?«

Stari pa je imel skrito misel. »Nekaj mi je ni všeč, Andrej. Nič ne rečem. Ampak Carman — kako bi rekel — misli dobro z dekletom. Ne bi bilo lepo, če bi mu jo ti mešal.«

Začuden ga je pogledal Andrej. »Ne nori, Martin!«

Oni ni zaupal: »Saj ne rečem. Grdo bi bilo, če kdo komu dobro stori, pa bi ga eden izmed nas vede okradel. Tebe poznam. Imaš lažne oči.«

Andrej se je smejal. Tako razmahnjena se ni mogla dotakniti Martinova skrb.

Zvečer pa se je čutil, da ga ni našel v krmi. Povedali so mu, da so ga videli s Carmanom pred hišico nad strmino.

Andrej je slutil. »Ne zaupa mi.« Dolgo je čakal. Sele ko je vse utihnilo in se je storila trdna noč, je krenil k hiši in čakal v temi.

Pozno sta Martin in Carman zapuščala hišo. Andrej se je tako potuhnil, da ni razločil, kaj se pogovarjata. Koraki so utihnil. Andreja se je polasčal dvom. »Premislila se je. Še toliko počakam, da bo tamle za slemenom izginila zvezda.«

Tisti hip so se tiho odprla vrata. Prej si je predstavljali, kako divje bi jo objel. Zdaj je komaj slšno jecjal. »Misliš, da ne prideš?«

Priprla je dver in sedla na klop. »Carman je bil pri nas in tisti tvoj.« Andrej ni vedel, kaj ji govori. Držal jo je za roko, v grlu se mu je sušilo.

Agata se je smehljala: »Zjutraj sem te videla, ko ste odhajali.«

»Kje si bila? V okno sem gledal, pa te ni bilo nikjer.«

Opazila je, kako mu žare oči. Stisnila mu je vročo dlan in se primaknila bliže, da je čutil njeno toplino. Dva obraza sta se za hip zblížala, da bi se poljubila, toda sunkoma se je Agata odmaknila.

Beli zobje so se zopet smehljali: »Ali si videl, kako cveto češnje?«

Andrej ni mogel govoriti.

»Moja mati se vsa trese, kadar cveto češnje.«

»Zakaj?« je šepetal.

»Taki so se tisto zgodilo.«

Andreju je seglo mrzlo v srce. Jutranja prečnost ga je minevala, zdelo se mu je, da postaja na nekoga ljubosumen. Mučila ga je radovednost. V grlu se mu je zataknilo, ko je vprašal: »Kaj se je zgodilo?«

Pred seboj je videl oči, ki so ga gledale z vernim zaupanjem. »Tebi lahko vse povem.« je dejala bolestno. Naslonila se mu je na ramo.

»Vidiš, pri nas je malo zemlje. Kar je je, jo imajo večidel bogatejši, mi pa hodimo v dno. Naša dekleta se vdinajo spodaj v Draščah ali v Zahomcu, nekatere gredo v tovarno, druge služijo v mestu. Tri hčere je imela mati. Najstarejša je šla v Aleksandrijo, kamor so takrat zelo rade hodile. Oče je delal v tovarni,

mati je delala na polju, za silo smo živeli. Po očetovi smrti se je obrnilo. Druga sestra je šla služiti v mesto. Zame, ki sem bila takrat še zelo majhna, je mati garala na polju.

Zgodaj sem dorasla. S šestnajstimi leti sem bila razvita kot druge z dvajsetimi. Sestra je pošiljala materi iz mesta in ji prigovarjala, da bi tudi mene poslala v službo. Mati je spoznala, da bo tako še najbolje, čeprav se je bala zame, kot se ni za prvo ne za drugo. Venomer je trdila, da jaz nikoli ne bom vedela, kaj je življenje in kako se je treba obrniti. Toda sila je bila, morala me je izpustiti.

Sestra mi je našla službo pri bogatem inženirju. Služba ni bila slaba. Inženir je imel pri sebi mater in sestro, dela ni bilo bogve kaj. Vajena sem bila hujšega.

Sestra je bila vselej osorna z menoj. Bogve zakaj? Ni bila lepa, jaz sem dobro vedela, kako jo peče, da ni. Zato ji nisem nikoli ničesar zamerala. Na skrivaj sem se celo balo, da bi ji bila v napotje. Mirno sem prenašala njeno čemernost.

Sama sebi se nisem zdela lepa. Bila sem pa močna in stasita, gospa je zmeraj občudovala moje lepe lase. Kadar sem nosila na mizo, sem čutila inženirjeve poglede. Vselej me je obila rdečica, ker sem vedela predbro, kaj iščejo moške oči na meni. Ne rečem, da bi ne bila ničemer. Večkrat sem stala zvečer pred ogledalom, se šarila z rutami in se ogledovala. Nikoli pa nisem poznala veselja nad sabo. Čudna žalost je bila nad mano, ker sem slutila, da me bodo le poželeli, ne pa ljubili. Veruj mi, Andrej, v vsakem človeku je nekaj, kar mu pove, kako bo z njim.

»Tebe — ne ljubiti?« Andrej se je zopet razvnel.

»Ne govori, Andrej. Veliko sem izkusila. Leto dni sem živela tjavdan. Me, ki služimo, gledamo z grenkobo na življenje, drugače kot vi.«

Kaj moremo mi pričakovati? Da nas vzame delavec ali kdo drug izmed njih. Nekaj veselih dni, potem pa se je treba boriti za kruhek, rediti otroke in se krvavo pehati z življenjem. Ljudje pa ne vedo, da imamo tudi me toliko in toliko želja, od katerih se nam niti ena ne izpolni. Andrej, tudi v nas je skrito, da bi rade doživele nekaj lepega, da bi nas zapeljo pri srcu. Jaz sem vesela ženska in se rada smejem. Ampak včasih ponoči so se mi udrele solze, da je bilo zglavje premočeno. Nisem vedela, zakaj.

Tisto jesen sem zvedela.

(Odlomek iz izbora novel Juša Kozaka pod skupnim naslovom RODNO MESTO. Knjigo je izdala Mladinska založba v Ljubljani.)

ELA PEROCI:

Majhno kot mezinec

Prva knjiga Ele Perocijeve »Tisočkrat lepa« je doživela lep uspeh in je zanj dobila pisateljica leta 1956 Levstikovo literarno nagrado. Prav gotovo ne bo nič manjše pozornosti deležna njena druga knjiga MAJHNO KOT MEZINEC, ki jo je izdala pred kratkim založba Mladinska knjiga. Razen nekaterih pravljic, ki jih že poznamo iz raznih revij ali so izšle kot samostojne slikanice (Muca Copatarica), so druge nove in v njih pisateljica nadaljuje s pozitivnimi vrednotami, ki jih je vnesla v pripovedovanje za otroke: neposrednost pripovedi, preprostost motivov, živo fantazijo in čustvovanje, tako razumljivo in dojemljivo otroškemu doživljanju. Skoraj neverjetno je, iz kakšne preproste in vsakdanje zgodbe napravi Perocijeva pravljico, je ne krasi z običajnimi pravljicnimi rekviziti in motivi, ampak pove stvarno in umirjeno, toda s prizvokom tople prizadetosti. Pisateljica sama pravi, da sta ji pravljice, ki jih piše zdaj, prinesli njeni hčerki in da se ji zdi, da jih ona samo zapisuje. Morda je prav tu vzrok tega iskrenega sočustvovanja, ki stopnjuje v otroških bralcih njenih pravljic dovtetnost in sodoživljanje.

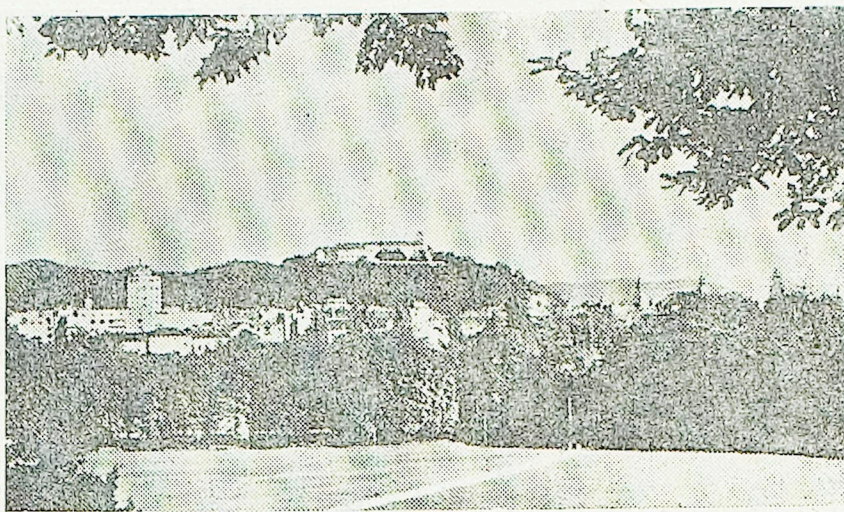
Pri knjigi MAJHNO KOT MEZINEC pa ni izreden in neposreden samo tekst, ampak tudi ilustracije Anke Gošnik-Godčeve. Slike niso pri tekstu samo dopolnilo in ponazoritev, temveč enakovreden posredovalec pripovedovanja.

Pisatelj Juš Kozak je že več desetletij ena najpomembnejših in najzanimivejših pisateljskih osebnosti na Slovenskem. To priznanje mu je dala lani tudi Zveza književnikov Jugoslavije in Zveza jugoslovanskih založb s podelitvijo prve nagrade. Mladinska knjiga v Ljubljani se je odločila za ponatis njegovih novel, izbranih iz MASK. Naslov je dobil izbor po istoimenski noveli RODNO MESTO.

Kozakovo rodno mesto pa je Ljubljana (leta 1892), tista starinska polpretekla, še »dokaj patriarhalna Ljubljana, tisto čudno, lepo, pa tudi strašno središče našega bogastva in naše duhovne bede, mesto, ki ga mora človek ljubiti in sovražiti obenem. Tako je označil Ljubljano književnik Ivo Brnič, pisatelj Kozaka pa za najizrazitejšega opisovalca in pesnika tega mesta.

Spremno besedo z opombami v novem izboru je napisal Mitja Mejak, ki je knjigo s pisateljevim sodelovanjem tudi uredil. Z okusnimi ilustracijami Ljubljane je novele opremila Melita Vovkova.

Odlomek, ki ga objavljamo pod naslovom »Češnje cveto«, je iz Kozakove novele »Al beg ni bog?«

Ljubljana — Kozak je dandanašnji najizrazitejši opisovalec in pesnik tega lepega mesta...

ALEXANDRE DUMAS

Črni tulipan dobi gospodarja

Cornelius je ostal na mestu, kjer se je poslovil od Roze, in skoraj brezuspešno zbiral moč, da bi prenesel dvojno breme svoje sreče.

Minilo je pol ure.

Ze so prihajali prvi modrikasti in sveži žarki dneva skozi rešetko na oknu v Corneliusovo celico, ko se je mahoma zdrznil ob korakih, ki so drveli po stopnišču in ob krikih, ki so se bližali.

Skoraj v istem hipu se je znašel z obrazom nasproti bledega in prepadenega Rozinega obličja. Odmaknil se je in tudi sam prebledel od groze.

»Cornelius! Cornelius!« je zaklicala vsa zasopla.

»Kaj je, kaj?« je vprašal jetnik. »Cornelius, tulipan...«

»No, kaj?«

»Kako naj vam povem?«

»Povejte, povejte, Roza!«

»Vzeli so ga, ukradli so ga!«

»Vzeli so ga, ukradli so ga!« je zavpil Cornelius.

»Da,« je rekla Roza in se naslonila na vrata, da ne bi padla.

»Vzeli, ukradli.«

Toda noge so ji vendarle odpovedale, zašibila so se ji kolena, da je padla.

»Le kako, kako?« je vprašal Cornelius. »Povejte, razložite mi.«

»Oh, nisem kriva, prijatelj moj.«

Uboga Roza! Ni si upala reči več: preljudi moj.

»Pustili ste ga samega!« je rekel Cornelius z nesrečnim izrazom.

»Samo za hip, da obvestim sla, ki stanuje petdeset korakov od tod, ob bregu Waala.«

»In kljub mojim priporočilom, ste ta čas pustili ključ v vratih, nesrečno dete!«

»Ne, ne, ne, le kako se je to zgodilo, ko nisem izpustila ključa iz rok? Tiščala sem ga, kot bi se bala, da mi ne uide!«

»Le kako se je moglo zgoditi?«

Ali sama vem? Pismo sem izročila slu; sel se je pred mojimi očmi odpravil na pot. Ko se vrnem, so vrata zaklenjena, vsaka stvar v sobi je na svojem mestu, razen tulipana, ta je izginil. Nekdo si je moral priskrbeti ključ od moje sobe ali pa si ga je ponaredil.

Dušilo jo je, solze so ji prestrele besedo.

Nepremičen, s popačenim izrazom je Cornelius poslušal, kakor da ne razume, in samo šepetal:

»Ukraden, ukraden, ukraden! Zgubljen sem!«

»Oh, gospod Cornelius, milost, milost!« je vzklila Roza. »Pokopalo me bo.«

Ob tej Rozini groznici je zagrabil Cornelius rešetko na lini ter jo besno stiskal:

»Roza,« je vpil, »res je, okradli so naju, a ni treba, da bi naju

uničili. Ne, nesreča je huda, a morda se da popraviti, Roza: saj poznavata tatu!«

»Joj, kako naj bi vam za gotovo povedala?«

»Oh, jaz vam povem, to je podli Jakob. Naj pustiva, da odnese v Harlem sad najinega truda, sad najinih prečutih noči, dete najine ljubezni? Roza, slediti ga morava, dohiteti ga morava!«

»Kako pa naj storim vse to, ne da bi razodela očetu, prijatelju moj, da sva se sestajala? Kako naj jaz, uboga, nesvobodna, nesprijetna ženska dosežem cilj, ki bi ga morda niti vi ne dosegli?«

»Roza, Roza, odprite mi vrata, pa boste videli, ali ga dosežem. Boste videli, ali odkrijem tatu, boste videli, ali ga pripravim do tega, da prizna svoj zločin! Boste videli, ali ga pripravim do tega, da bo prosil milosti!«

»Joj, prejoj,« je rekla Roza in začela ihteti. »Kako naj vam odprem? Kje imam ključ? Mar ne bi bili že davno prosti, če bi jih imela?«

»Vaš oče jih ima, vaš podli oče, rabelj, ki mi je uničil že prvi tulipanov zaplodek. Oh, ta podlež,

Na kratko smo že poročali o I. delu pustolovsko-zgodovinskega Dumasovega romana ČRNI TULIPAN. Zdaj je izšel v knjižnici Sinjega galeba založbe Mladinska knjiga v Ljubljani še drugi del, ki bo zadovoljil vse tiste, ki so težko čakali nadaljevanje.

Odlomek, ki ga boste prečitali, je iz drugega dela, ki ga je prav tako prevedel Silvester Škerl, ilustriral pa Karel Zelenko.

ta podlež je Jakobov pajdaš.«

»Tiše, tiše, prosim vas!«

»Oh, če mi ne odprete, Roza,« je zavpil Cornelius na višku besnosti, »razbijem rešetko in pobijem vse, kar mi pride pod roke.«

»Prosim vas, prijatelj moj!«

»Rečem vam, Roza, kamen za kamnom bom podrl celico.«

Nesrečnik je z velikim hrupom tresel vrata, jeza je podesetorila moč njegovih rok, malo mu je bilo mar glasnega vpitja, ki se je razlegalo po polžastem zavoju stopnic.

Zaman je prestrašena Roza poskušala pomiriti besni vihar.

»Rečem vam, ubil bom podlega Grifiusa,« je tulil van Baerle.

»Rečem vam, njegovo kri bom preli, kakor je on preli kri mojega črnega tulipana.«

Nesrečnik je začel blazneti.

»Prav, že prav,« je vsa trepetajoča rekla Roza, »toda pomirite se, dá, vzamem mu ključ, odprem vam, toda pomirite se, moj Cornelius!«

Ni končala, ko ji je tuljenje pred njo odrezalo besedo.

»Oče!« je vzklila Roza.

»Grifius!« je zarjul van Baerle. »Ah, razbojnik!«

V tem trušču se je bil vzpel Grifius po stopnicah, da ga nista slišala.

NOVE knjige

IVANKA MEZNAR: BILA SEM NA SMRT OBDOJENA

Dokument trpljenja in vztrajnosti, bi lahko imenovali to knjigo, ki jo je napisala avtorica, in to dragocen in pomemben dokument nečloveškega ravnanja z jetniki v fašističnih zaporih. Iz te izpovedi Ivankine Meznarjeve je čutili, da rane, ki so jih dobili ljudje v zaporih in taboriščih, še niso zaceljene, prav zato pa je tekst tudi napisan z notranjo prizadetostjo in s toplim odnosom do trpečih soljudi. Skoda je le, da avtorica ni bila večša literarnega oblikovalca, ker bi sicer lahko ustvarila več kot samo dokument o tistih težkih časih. Snov, ki jo je imela v rokah, je tako pretresljiva, da je nekdo pravilno pripomnil, da bi lahko tudi mi imeli svoj Dnevnik Ane Frank. Knjigo, ki prav gotovo zasluži, da je izšla, je izdala založba Mladinska knjiga z ilustracijami Vladimira Lankoviča in v opremi Janeza Pirnata.

Surovo je zagrabil hčer za zaplestje.

»Ah, ti mi boš vzela ključ?« je zavpil z glasom, ki ga je glušil srd. »O, ti nesramnež! Ti pošast! Na vislice sodi tvoj zarotnik Cornelius! Tako, z veleizdajalci si navezala stike. Lepa reč.«

Roza je v obupu vila roke.

»Oh!« je nadaljeval Grifius ter prešel od mrzličnega izraza jeze k hladni porogljivosti zmagovalca.

»Ha, nedolžni gospod gojitelj tulipanov, ha, nežni gospod učitelj, ha, pobili me boste, ha, mojak kri boste pili! Prav! Malenkost! In še z mojo hčerjo v pajdaštvu! Presneto, saj sem v jami razbojnikov, v skrivališču tatov! Še to jutro bo vse zvedel gospod guverner, jutri pa visocanstvo namestnik. Poznamo postavbo: kdor se v ječi upre, člen 6. Druga izdaja Buytenhoffa vas čaka, gospod učenjak, to pot pa prava! Da, da, kar grizite pesti kakor medved v kletki in ti, lepotica, le požiraj ga z očmi, tvojega Corneliusa. Opozorjam vaju, ovčici moji, da je konec vaju zarotniške sreče. Stran, izprijenka! Na svidenje, gospod učenjak. Zanesite se, na svidenje!«

Vsa iz sebe od groze in obupa je poslala Roza svojem ljubemu poljubček, nato pa jo je menda prešinila nenadna misel, da se je pognala na stopnišče, rekoč: »Ni še vse izgubljeno, zanesi se name, Cornelius moj!«

Oče je zatulil in se zakadil za njo.

Kar se tiče ubogega gojitelja tulipanov, je počasi popuščal rešetko, vendar je še krčevito stiskal prste. Glava mu je postala težka, oči so se mu zibale v očiščah, z vso težo je omahnil na celični tlak in šepetal:

»Ukradli! Ukradli so mi ga!«

Medtem je Bokstel zapustil graščino skozi vrata, katere je Roza sama odklenila, črni tulipan je skril pod široki plašč. V Gorkunu ga je čakal voz, s katerim je izginil, seveda, ne da bi prijatelja Grifiusa obvestil o svojem nenadnem odhodu.

Zdaj, ko smo videli, kako je stopil v voz, ga bomo sledili, če je bralcu prav, vse do kraja njegove poti.

Vozil je počasi, ker bi hitra vožnja utegnila škoditi črnemu tulipanu.

V strahu, da bi prišel prepozno, si je dal napraviti v Delftu zaboj, ves obložen z lepim, svežim mahom, ter spravil tulipan vanj. Cvetlica je bila od vseh strani mehko objeta, od zgoraj pa je dobivala zrak: tako je lahko brez strahu vozil v dir.

V Harlem se je pripeljal naslednje jutro zbit, vendar zmago-slaven, presadil tulipan v drugo posodo, da bi odpravil vsako sled tatvine, razbil kameninasti lonec in vrgel črepinje v kanal, napisal predsedniku Vrtnarskega društva pismo, s katerim mu je oznanil, da je dopotoval v Harlem s popolnoma črnim tulipanom in se nastanil z nepoškodovano cvetlico v gostišču.

Tam je čakal.

TOKRAT SPET NEKAJ IZ BRKINOV

KAKO SMO PRODRLI

Kmetijskim strokovnjakom v Kopru in Sežani je dobro znano, s kakšnim nezaupanjem gleda naš brkinski kmet na vsako novost v kmetijstvu. Ne pomaga nobeno priporočanje, dokler kmet sam ne vidi uspeha pri sebi ali pa pri sosedu.

Tako smo ugibali na sejah pospeševalnih odsekov Kmetijske zadruge Obrov v letu 1954 in si na vse načine prizadevali, da bi podrli to barikado nezaupanja. Predvsem smo želeli, naj bi kmetje vendarle že začeli obdelovati zemljo s sodobnimi stroji in orodjem. Na vsem področju Kmetijske zadruge Obrov ni bilo tedaj še niti enega okopalnika, po nekaterih vaseh pa celo železne brane, slamoreznice, železnega pluga ni bilo zaslediti.

Zato so tedaj zadrugniki sklenili, da nabavijo iz skladov za pospeševanje kmetijstva za vsako vas na področju zadruge po nekaj kosov najnujnejšega in najprimernejšega orodja in strojev. To orodje je zadruga sklenila dati svojim članom v tistem letu v brezplačno uporabo, v na-

slednjem letu pa bi ga prodali interesantom in nabavili bi novo. Nabavljali bi različno orodje in to toliko časa, da bi bilo kmetijstvo na področju zadruge tako opremljeno, kot zahteva od nas današnji čas.

Tedaj ob začetku so pri nas v Javorju še s posmehom gledali prvega kmeta, ki je šel z okopalnikom na njivo. Ko je omenil, da zanj to pač ni nič novega, ker je to že videl v Nemčiji, so poslej na splošno dejali, da dela »po nemško«.

Ze naslednje leto je bilo kar deset kupcev na en okopalnik! Zadruga ni mogla ugoditi vsem interesantom, zato je zdaj nastalo drugačno zabavljanje in godrnjanje: da gre vse po stricih in po tetah in po prijateljih. Nekateri so tudi mislili, da jim zadruga noče ustreči in so kar sami šli celo v Novo Gorico in v Ljubljano, če niso mogli dobiti okopalnikov v Ilirski Bistrici ali v Sežani.

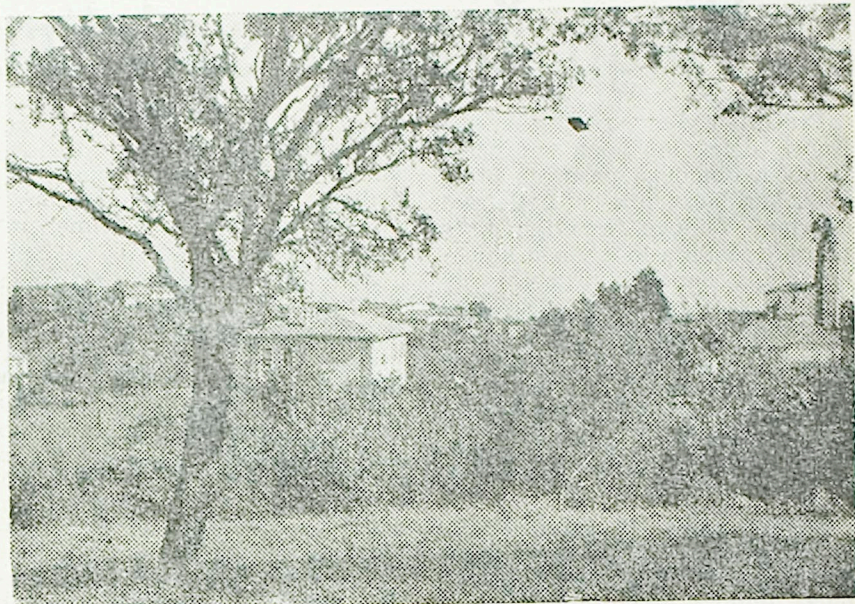
Danes ni v brkinskem predelu obrovske zadruge niti enega kmetovalca več, ki bi krompir sadil ali okopaval samo z motiko. Okopalnik je prinesel našemu brkinskemu kmetu veliko olajšavo. Posebno še, ko tako primanjkuje delovnih moči. Kmetje se tudi pohvalijo, da imajo poslej tudi precej večji pridelek krompirja. Ze samo novo orodje jih sili k drugačnim agrotehničnim ukrepom. Povsod je bilo v novembru in decembru videti, kako so kmetje vozili gnoj na polje in orali globoko jesensko oranje, da se je

zdelo, kakor bi bili z delom že v aprilu.

Ostali pa nismo samo pri tem. Poskuse smo delali tudi s herbicidi; v teh nekaj letih smo se navadili tudi na škropljenje zapleveljenih žit. Pričeli smo uporabljati tudi umetna gnojila, na kar ni poprej nihče mislil. Lahko rečemo, da v zadnjem času ni bilo njive s krompirjem, ki ne bi bila gnojena s hlevskim gnojem in nitrofoskalam.

Škoda je le, da sedanji odbori ne vidijo uspehov teh nekaj let in preveč svojega časa posvečajo le trgovini, manj pa kmetijstvu in njegovemu splošnemu napredku.

Antivan

Vasica Pregarje v Brkinih

Zbor volivcev na Pregarijah

Prejšnjo soboto je bil na Pregarijah v Brkinih sestanek krajevnega ljudskega odbora in zbor volivcev, ki se ga je udeležilo okrog 70 ljudi, kar je zelo pohvalno, če upoštevamo, da je večina odraslih v posteljah zaradi azijske gripe.

Množičnega sestanka se je udeležil tudi njihov poslanec dr. Stanko Kovačič, ki jim je obrazložil dosedanje delo hrpelskega občinskega ljudskega odbora ter važnost funkcije krajevnih odborov. Na tem sestanku so Pregarci izvolili nov krajevni odbor in delegate za bližnje volitve.

Najvažnejši del sestanka pa je bila razprava o delu krajevnega odbora in o planu dela za 1958. leto. Lahko trdimo, da je v malokaterem kraju bila razprava o petletnem obnovitvenem planu našega kmetijstva tako bogata in razgibana kot prejšnjo soboto na Pregarijah. V razpravi in kritiki niso sodelovali samo občinski in krajevni odborniki, temveč prav vsi udeleženci sestanka.

Na tem zboru volivcev so sprejeli dobro premišljene sklepe, ki so jih tudi zapisniško utemeljili in poslali občinskemu ljudskemu odboru v Hrpolje z željo in zahtevom, naj bi te sklepe vnesli v program občinskega ljudskega odbora. Pregarci in okoliške vasi zahtevajo v svojih sklepih, naj bi njihove vasi dobile čimprej javno razsvetljavo. Posebno pa želijo, da bi jim občina in okraj pomagala pri ureditvi napeljave zdravne pitne vode, ki je rak rana potreba Brkinov, zlasti pa Pregarij. Razen tega so zajeli v program tudi dograditev ceste Obrov—Pregarje—Bitnje in izrazili upravičeno zahtevo, naj bi »Slavnik«

ali kakšno drugo podjetje vpe-ljalo redno avtobusno zvezo med Koprom in Pregarijami vsaj enkrat tedensko, in sicer v soboto iz Kopra na Pregarje ter v ponedeljek iz Pregarij v Koper.

Udeleženci množičnega sestanka so soglasno sklenili, da bodo popravili tudi poljske poti, toda največja želja je bila, da bi jim omogočili napeljavo vode z zajetjem nekaterih izvirkov, iz katerih bi lahko dobivali vodo ne samo prebivalci Pregarij, temveč tudi Huj, Erjavč in Gabrka. Tam je bila že nekajkrat zdravstvena inspekcija, ki je ugotovila, da je voda, ki jo prebivalstvo uporablja, škodljiva za zdravje, kar dokazujejo tudi nekateri primeri tifusa in celo smrtni primeri. V zvezi s tem so izrazili željo, da je na Pregarijah nujno potrebna tudi ambulanta, ki bi jo redno obiskoval zdravnik iz Podgrada in tako nudil prvo zdravniško pomoč prebivalstvu dobršnega dela Brkinov.

Resen problem za Pregarje in okolico so tudi prometne zveze s središčem občine in okraja. Vsem Brkinom je znano, da podjetje »Slavnik« povezuje dnevno okrajno središče Koper z najbolj oddaljenimi vasi v obalnem pasu, kot so zveze z Marezigami, Laborjem, Gradinom, Kortami itd., medtem ko ni nobene zveze med Koprom, Hrpoljami in Pregarijami, čeprav je cesta med Koprom in Pregarijami za avtobuse mnogo bolj ugodna in tehnično bolj rentabilna. Celotna proga je asfaltirana, razen zadnjega odseka med Obrovom in Pregarijami, kjer sta dva manjša klanca. Razen tega je Pregarijam nujno potreben telefon, ker si v primeru požarov, nesreč in bolezni ne

morejo pomagati, temveč morajo peš daleč k Ljudski milici ali pa na 22 km oddaljeno telefonsko centralo v Hrpolje, da bi poklicali zdravniško pomoč in gasilce.

Te potrebe so na zboru volivcev in na sestanku krajevnega odbora sprejeli kot sklepe, ki jih mislijo uresničiti v naslednjih letih s pomočjo občine, zadruge, zlasti pa s prostovoljnim delom vsega prebivalstva.

Ru

POBIRANJE PROMETNEGA DAVKA OD VINA IN ŽGANJA

Ker je ugotovljeno, da se proizvajalci vina in žganja izogibajo plačati prometni davek od vina in žganja, ki ga prodajajo individualnim potrošnikom, jih zadnjičkrat opozarjamo, da mora biti prijavljen pristojni občinski upravi za dohodke vsak prenos oziroma prevoz alkoholnih pijač, in davek plačan.

Brez spremnice ali potrdila o plačanem prometnem davku se ne sme prevažati vino ali žganje. Vendar pa ni potrebno potrdilo o plačanem prometnem davku za količine do 5 litrov oziroma do 1 litra žganja, seveda pa mora biti davek poravnat.

Po tar. št. 96 A tarife prometnega davka (Uradni list FLRJ št. 16/56) se plača din 15.— od 1 litra, in 20 % od vrednosti prodanega vina individualnim potrošnikom, t. j. 10 % zvezni prometni davek po tar. št. 5/B tarife prometnega davka in 10 % občinski prometni davek po Odloku o občinskem prometnem davku od prodaje na drobno.

Prometni davek od 1 hl prirodnega žganja znaša din 120.—.

Kmetijski proizvajalec, ki se ne bo ravnal po veljavnih predpisih, bo kaznovan po 39. členu Uredbe o prometnem davku (Uradni list FLRJ, št. 55/53) z denarno kaznijo od 5.000.— do 100.000.— din, gospodarska ali družbena organizacija pa po 35. členu citirane uredbe od 20.000.— do 1.000.000.— din. Tajništvo za finance OLO Koper

Bogat obračun dela

Te dni so se zbrali člani ribiške družine Postojna na rednem letnem občnem zboru in temeljito pregledali svoje delo, vzporedno s tem pa tudi sklenili, da bodo rečno ribištvo tudi v bodoče razvijali v okviru prizadevanj gospodarskega napredka občine.

Ribiška družina v Postojni je bila osnovana šele leta 1955. Z ustanovitvijo te družine, ki je vključena v Ribiško društvo Ilirska Bistrica, se je začelo gospodarsko smotno izkoriščanje in upravljanje vse vodne površine na področju postojnske občine. Družina danes šteje 35 članov.

Postojnski ribiči vlovijo letno okrog 1.000 kg rakov, namenjenih izvozu. Zato dobijo člani družine letno skoraj 150.000 dinarjev. Ta denar porabijo za obnovo ribje zaloge. Zato so uspeli lani kupiti večje število ribjih matic in jih vložiti na določena mesta v rajonu. Vložili so tudi 8500 krapovih matic. Uspehi takega smotrnega gospodarjenja so se pokazali že po nekaj mesecih, saj so nekateri ribiči vlovili krape težke tudi po kilogram. Postojnski ribiči so vložili tudi 2.000 linijev, 60 matičnih mren z namenom, da bi opravili selekcijo in da bi pomnožili njihovo število. Treba pa bo še vložiti ščuke mladice, saj je prav ščuka najbolj zanimiva riba za športnega ribiča.

Družina je nabavila 4 čolne in 4 pare gumijastih škornjev ter 2 mreži. Ta oprema je nujno potrebna za čiščenje ribiškega rajona in v ribogojstvu.

RATITOVEC

Minulo nedeljo je odbornik ObLO Hrpolje Danilo Rožac vodil zbor volivcev v Ratitovcu. Vaščani so se predvsem pogovarili o perečih komunalnih problemih — ureditvi javne razsvetljave po vasi, ureditvi napajališča in dveh kilometrov ceste, kar bodo vse opravili s prostovoljnim delom, kot so se na zboru obvezali. Razumeli so tudi potrebo po nujni izločitvi vse tuberkulozne živine in so sklenili, da bodo zares vso bolno živino oddali v zakol.

Med najbolj požrtvovalnimi člani so Prestrančani, ki so s prostovoljnim delom očistili strugo pri Grobiščah, kjer bodo v kratkem pričeli gojiti razne vrste rib. Ribiška družina v Postojni pa bo morala poskrbeti za dejansko upoštevanje vseh zakonitih predpisov glede gojenja rac, ki vedno bolj uničujejo ribjo zalogo, ter da bo čimbolj zatrto krivolovstvo.

»Ština«

KMETIJSKA ZADRUGA KOPER in okolica v Kopru proda MOTORNi TRICKELJ, nosilnost 1000 kg, znamke »Guzzi« v neuporabnem stanju. Ogled vozila dnevno med uradnimi urami. V kolikor ne bi bilo interesentov s strani gospodarskih organizacij do 30. t. m., so vozilo na razpolago privatnim kupcem.

KAKO ZGANJAJO TURIZEM V AVSTRIJI

Zima se drži poletja

Primer sistema vzpenjač na področju okrog Lecha, Ariburga in Badga-steinia je pokazal vzpenjačo kot sija-jen pripomoček za doseg dvojnih sezon. Gostinci si želijo podaljšati sezono čim bolj se razvija turizem v kraju njihovega podjetja. Želijo pa si, ko podaljšati iz dveh razlogov: prvič, ker bi radi, da bi njihovo podjetje imelo čim več uspešnih poslovnih dni in drugič, ker bi radi omili-li naval, ki jih ob sedanjih sezonah, traja-joči samo nekaj mesecev, preveč izu-či. Čeprav sta ta dva problema no-tranje povezana, gledajo gostinci vprašanje podaljšanja sezone pred-vsem s stališča rentabilnostnega rač-una njihovega podjetja, vprašanje omejitve sezonskih konic pa s stali-šča nezadostnih kapacitet.

Ekonomsko gledano je logično, da si vsi močnejše prizadevajo za podaljšanje sezone, torej za čim daljšo pol-no uporabo kapacitet, kot pa za po-večanje kapacitet. Tudi z našimi gos-tinci je tako. Večina podjetij je ne-kako »obsojena« na to, da v treh po-letnih mesecih prigrisopodari toliko, kolikor potrebuje za nabavo materi-ala in kritje drugih stroškov, ter da izpolni vse družbene obveznosti. Kako naj doseže vse to in morda še kakšna sredstva za bodoče investicije, v krat-kih treh mesecih? Za marsikatero podjetje je to v resnici nerešljiva na-loga. Ni čudno, če si zato vsi zainte-resirani in odgovorni gostinski in ob-lastveni delavci prizadevajo, da bi čimbolj podaljšali trajanje sezone. Njihov idealni cilj je: podaljšati po-letno sezono tako, da bo segla do

zimske sezone (v krajih, kjer je mož-no tudi za zimske športe); v turističnem smislu naj bi se torej zima držala poletja.

Turističnim delavcem je pravzaprav že silno jasno, kako je mogoče dose-či podaljšanje sezone. Velik del te naloge odpade na propagando, se pravi na psihološko vplivanje na gosta. Delavcem in uslužbencem bi bilo tre-ba, da v večji meri kot doslej dopo-vedovati, da je dopust v maju in juniju ali septembru in oktobru la-hko prav tako prijeten, kot v mesecih glavne sezone. Besede pred in pose-zona ter glavna sezona, ki ustvarjajo občutek nekakšne velikanske razlike, je zato boljše čim manj uporabljati. Praktično poznamo samo še en znak konca »glavne sezone«: ko zapustijo letovišča starši z otroci, ki se morajo vrniti v šole. Za vse druge pa ni ni-kakršnega razloga, da bi takrat že čutili konec sezone. Nasprotno: prvič sploh se traja nekaj časa koledarsko poletje. Dalje: meteorologi nam lahko zagotovijo, da sta september in okto-ber najprijetnejša meseca in najbolj trajnim lepim vremenom. Dnevi so res že krajši, zato pa niso več tako vroči in soparni. Kar pogledmo pri-mer lanske jeseni. Se v prvi polovici oktobra je bilo v Portorožu tako pol-no gostov, kot sredi sezone. V soncu zapoznelega poletja so kljub že neko-liko hladnejšemu morju še mnogi ra-di zaplavalji po rahlih valovih pred portoroško obalo. To so bili predvsem gostje iz severnejših krajev, za katere je tukajšnje oktobrsko sonce vsaj ta-ko močno kot njihovo poletno. Ko pa

se konča tudi pozno poletje, nastopi jesen z vso svojo pisano lepoto in zo-renjem sadežev. V jeseni so najlepši dnevi za dopust za tiste, ki ne pre-nesejo vročine in vrveža množice.

Jasno je, da je človek tudi v tem pogledu poskušal »pomagati« naravi. Cesar ne moreta nuditi gostu vreme in narava, ne moreta preskrbeti razne prireditve. V Avstriji trajajo turistične »alpinistične šole«, smučanja na vodi, regate z jadrnicami, razne mo-tociklistične in kolesarske tekme, ka-kor tudi razne druge oblike zabave za goste do poznega septembra. V Pörtschachu ob Vrbskem jezeru ima-jo v poznem septembru praznik pi-ratov in mednarodni plesni turnir; v Veldenu imajo tekmovalnja v smuča-nju in skakanju na vodi in podobno. Neverjetno, kako zna biti človek iz-najdljiv, kadar mu gre za to, da po-veča svoj dobiček.

Gostinci pa tudi s takim podaljša-njem sezone še niso zadovoljni. Naj-prej v Svici, pozneje v Avstriji, zad-nja leta pa tudi že pri nas, poskuš-a-jo do maksimuma podaljšati poslo-vanje svojih podjetij na ta način, da nudijo gostoljubje najrazličnejšim za-se-danjem in zborovanjem. V času ve-selejšeja in Innsbrucku je bilo mesto prizorišče treh zasedanj: Združenja grafikov in arhitektov za opremo knjig, Zveze tirolskih kmetovalcev in Združenja tirolskih transportnih pod-jetij. V istem času sta bili v Veldenu zborovljeni avstrijskega Planinskega društva in kongres avstrijskih zdrav-nikov internistov. Kdo bi našel še

vsa druga zborovanja. Hvalevredno je, da je ta praksa vedno bolj v na-vadi tudi pri nas. Udeleženci takih zasedanj so gostincem zelo dobrodošli gostje. Prireditelji zasedanj se tega zavedajo in ker je v letoviščih v ta-kem času že precej prazno in mirno, se v vedno večjem številu orientirajo na prirejanje takih zasedanj v leto-viških krajih.

Menda bi bilo odveč govoriti še, da poskušajo gostinski in turistični de-lavci podaljšati sezono tudi na ta na-čin, da v pred in posezoni odobrijo gostom znaten popust. Povprečen gost je zelo občutljiv na žep. Če le malo poročuna, spozna, da se mu bolj iz-plača vzeti dopust izven glavne sezone. V Avstriji se ne znižajo izven glavne sezone samo cene gostinskih in hotelskih uslug, temveč tudi vse cene turističnih voženj. Ne samo dr-žavne železnice, temveč tudi lokalna prometna sredstva, kot parniki na jezerih, avtobusi in vzpenjače so ra-zumeli, da bodo z znižanjem cen v mesecih pred sezono in po njej pri-spevali k povečanju števila obisko-valcev in s tem k gospodarskemu uspehu vsakršnega turističnega delo-vanja v teh mesecih.

Se v nečem se lahko vzgledujemo pri avstrijskih turističnih delavcih. Takoj ob koncu poletne sezone so vsi hoteli začeli razvijati močno pro-pagando za zimsko sezono. Res je, pri nas ob morju nimamo zimske sezone. Lahko pa bi propagirali za Bled, ki bi lahko postal center zim-skega turizma. Bled bi se lahko re-vanžiral Portorožu kot poletnemu tu-rističnemu centru. Jasno je, da bi našemu turizmu na splošno samo ko-ristilo, če bi oba turistična centra so-delovala vsaj v propagandnem oziru.

(Prihodnjič: Dilemanti ob koroškem morju).

ŽENA IN DOM ★ ZDRAVSTVO IN VZGOJA ★ ŽENA IN DOM ★ ZDRAVSTVO IN VZGOJA ★ ŽENA IN DOM ★ ZDRAVSTVO IN VZGO.

Vloga žene v socialistični družbi

Prejšnji teden so se sestale v Kopru delegatke žena zadrugnice iz občin obalnega pasu, da bi se podrobno seznanile s petletnim načrtom obnove kmetijstva, s politiko štednje in z vlogo kmečke žene v današnji družbi.

Na konferenco, ki so se je udeležili tudi predstavniki Okrajne zadrugne hranilnice in posojilnice, koprke Zadrugne poslovne zveze, Zavoda za pospeševanje kmetijstva itd., so prišle v precejšnjem številu žene iz vseh treh obalnih občin.

Najprej jim je predstavnik Zadrugne poslovne zveze podrobno pojasnil petletni perspektivni načrt obnove kmetijstva in zagotovil žene, naj bi pri izvedbi aktivno sodelovale ter dale svoje pripombe k dokončnemu načrtu, ker so prav žene tiste, ki s svojim vsakdanjim delom največ prispevajo k napredku našega kmetijstva in zadrugništva na vasi.

Predstavniki okrajne Zadrugne hranilnice in posojilnice pa je ženam pojasnil pomen štednje in vloge kreditno hranilnih odsekov pri zadrugah v zvezi z našo pospeševalno kmetijsko službo. Apeliral je na zastopnice odsekov

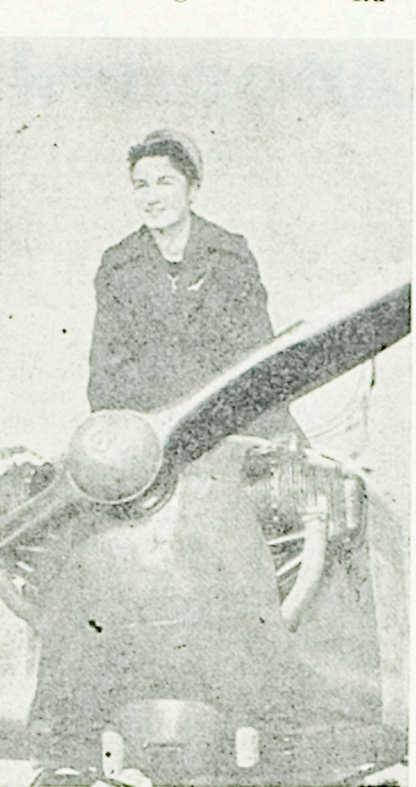
žena zadrugnice, naj aktivno sodelujejo v upravnih in pospeševalnih odborih zadrug zlasti kar zadeva štednjo ter imenoval številne zadrugne kot primer razumevanja.

Zelo plodna je bila razprava, v katero so posegle skoraj vse delegatke. V prvi vrsti so navedle potrebe, kakor tudi težave svojega kraja in dale pripombe k petletnemu obnovitvenemu načrtu v kmetijstvu. Poudarile so, da bodo žene vložile levji delež k uresničitvi teh planov, toda bi morale biti v raznih upravnih in pospeševalnih odborih bolj upoštevane, ne pa imeti podrejene vloge, ki ni nič drugega kot nadaljevanje vloge žene iz bivših režimov. V tem pogledu potrebujejo žene podporo občinskih in okrajnih forumov, da bi se lahko nemoteno in enakopravno posvetile pospeševanju kmetijstva in zadrugništva na vasi.

V drugem delu konference so žene razpravljale o občinih zbiorih žena zadrugnic in kmetijskih zadrug. Poudarile so, da morajo ne samo sodelovati v sestavljanju gospodarskih programov zadrug, ampak se načelno in praktično boriti za to, da bodo ti programi tudi uresničeni. Razen te-

ga so sklenile, da bodo v te gospodarske programe vnesle svoje predloge v vseh panogah kmetijstva in zadrugništva, tako da bi bili programi dejansko izraz želja vseh prebivalcev na območju ene zadrugne ali občine. Poudarili so, da je vloga žene v današnji socialistični družbi odločilna za uspeh izvedbe gospodarskih programov in da morajo to dejstvo vsi upoštevati.

Ob koncu so sklenile, da bodo založile vse svoje znanje in sposobnosti, da bi se gospodarski programi kmetijskih zadrug v petletnem načrtu izvedli do kraja. V ta namen bodo angažirane ne samo zadrugnice, temveč vse kmetovalke na področju posameznih zadrug.

Kaj moramo vedeti o pralnih strojih

Odločili ste se, da si boste olajšali delo pri pranju perila, da boste prihranili na času in pri trudu. Skratka, odločili ste se, da si boste utrgali precejšnjo vsoto pri rednih prejemkih in kupili pralni stroj. Morda ste celo tako srečni, da je ali bo nabavil pralni stroj vaš hišni svet.

Naj bo kakorkoli, vedno je prvo na vrsti vprašanje, kakšen pralni stroj naj kupim, da mi bo rez zaleglo? Povprašujete znanke in znance in ugotovite, da se nekateri s temi stroji pohvalijo, drugi pa so kar nejevoljni, da so si nakopali ta strošek. Kje je resnica? Navadno je tako, da vprašamo tiste, ki so s stroji zadovoljni, in nabavimo tudi mi takega, včasih pa kar tako zaupamo znani in reklamirani firmi.

Toda pri tem je treba biti oprezen. Tudi ni nikjer rečeno, da boste vi s takim strojem, kot ga ima vaša prijateljica, zadovoljni prav tako, kot ona. Vsekakor vam priporočamo, da dobro premislite, preden se odločite, kateri pralni stroj boste kupili. Naj vam pri tem pomagajo naši sestavki, ki jih bomo objavili postopoma v našem časopisu. V teh člankih boste spoznali glavne sisteme pralnih strojev, njihove lastnosti in uporabnost, obenem pa vas bodo opozorili, na kaj morate posebno paziti, ko stroj kupujete. Upamo, da vam bomo tako po-

magali pri izbiri in da si boste obenem na jasnem, kako se s strojem pere perilo.

PRALNI STROJ Z LOPATAMI

Te stroje imenujejo tudi agitator-stroji, stroji z mešalnikom ali stroji z lopatami. Sestavlja ga velika posoda cilindrične ali štirikotne oblike. Na sredi te posode je mehanizem za pranje perila v obliki lopate, ki jo motor žene levo-desno. V tej posodi je tudi pralni prašek (najbolje detergent), raztopljen v vodi, in pa perilo. Obračanje lopate povzroča, da detergentova raztopina kroži skozi perilo, ki se obenem drgne drugo ob drugo in vse skupaj ob stene posode.

Nekateri stroji te vrste imajo večje število obratov lopate v minuti (tako imenovani stroji za hitro pranje), drugi manjše. Gretje vode je včasih vgrajeno v stroj, lahko pa grejemo vodo posebej in jo potem, ko je vroča, vlijemo v stroj.

Za ocejnanje perila služijo pri tem stroju posebni valji, ki so že vgrajeni v stroj, ali pa centrifuga, ki je skupaj s pralno napravo. Nekatere tovarne delajo posebne priprave za ocejnanje perila, namestimo pa jih, potem ko smo perilo oprali, na mesto, kjer so bile lopate, ki jih seveda prej snamemo. Tako dobimo v istem prostoru tudi centrifugo.

NOVE knjige

ZA NAŠE NAJMLAJŠE

Tudi pri zadnjih izdajah Mladinske knjige so prišli na svoj račun naši mlajši, za katere si je založba omislila posebno Cicibanovo knjižnico. Zdaj so dobili dve slikanici na kartonih V AFRISKI PUSCAVI in SLIKE IN PESMI O ZIVALIH. Obe slikanici je ilustriral Maksim Sedej, pesmi pa so izšle izpod peresa našega znanega pesnika Mateja Borca.

Moda 1958

Priprava za sejem sodobnega oblačenja

Ker je že tradicija, da se vsakoletna sezona sejmov prične s sejmom tekstila in usnjarstva, bo tudi letos od 8. do 16. februarja odprt na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani sejem z naslovom: Moda 1958. Na letošnji razstavi bodo prikazane vse vrste modnih tkanin in pletenin, izdelanih v modnih barvah iz volnenih, bombažnih, svilenih ali umetnih vlaken. Namen razstave je, da prikaže najširšim slojem prednosti konfekcijskega načina oblačenja, ki je že zdavnaj prevladoval v vseh naprednih deželah sveta. Konfekcijski način oblačenja je namreč najhitrejši, pa tudi najcenejši in to je faktor, katerega je treba hočeš nočeš upoštevati.

Seveda ni namen naše konfekcije, da posnema s svojimi kroji ekstreme pariške mode. Ne! Namen naše konfekcije je, da iz materiala, ki ga izdelujejo naše tekstilne tovarne, ki v ničemer ne zaostaja za inozemskimi blagovi, izdelata sodobne, praktične in kvalitetne obleke, ki bodo ustrezale našemu delovnemu človeku pri delu v industriji in poljedelstvu, pri športu in razvedrilu pa tudi za praznike. Na sejmu bodo razstavljala vsa pomembnejša jugoslovanska tekstilna, usnjarstva in galanterijska podjetja ter tovarne, ki izdelujejo stroje za to industrijo. V sklopu razstave bo prirejena večkrat na dan revija sodobnega oblačenja. Prikazani bodo tudi najnovejši stroji za pranje in likanje perila, kakor tudi stroji za izdelovanje konfekcije na tekočem traku.

Sejem mode in usnjarstva je namenjen predvsem širokemu občinstvu, da se — tik pred sezono — seznani z najnovejšimi modnimi vzorci, barvami in kombinacijami — konfekcijskimi izdelki naše tekstilne in usnjarstva industrije.

Jože Mušič

dr. Ivan NASVETI

Zlat nakit dobi spet svoj sijaj, če ga pustimo nekaj časa v milnici, v kateri smo stopili nekaj sode bikarbone. Nakit je treba končno še izprati s čisto vodo.

Prerezana čebula ostane več dni sveža, če jo namažemo z maslom.

Osivel črn dežnik osvežimo, če ga skrtamo z močno kavo ali čajem. Odprti dežnik zdrgnemo po vsej površini s staro krtačko za zobe. Če je dežnik raztrgan, ga zalepimo znotraj s črnim obližem, ker bi ga s šivanjem lahko še bolj raztrgali.

Usnjene rokavice svetle barve lepo očistimo z navadno pšenično moko.

Kako se staramo?

(Odlomek iz knjige »Delo, zdravje in starost«. Delo je izšlo kot izredna knjiga Prešernove družbe za leto 1958)

Poznamo več načinov staranja. Predvsem se vsak človek stara na svoj način. Ta se stara zaradi pljuč, drugi, ker mu peša srce, nekateri zopet zaradi ožilja ali ledvic itd. Zlasti poapnenje žil je dandanes pojav, ki je na dnevnem redu.

Brez dvoma spremljajo starostno dobo nekateri pojavi in posebnosti, s katerimi se mora na stara leta sprijazniti sleherni človek. Prilagoditi se jim mora tudi okolica, ki živi v neposredni bližini starega človeka, bodisi da so to najbližji svoji ali pa kdo, ki mu je stari človek zaupan v oskrbo. Zato je potrebno, da se s procesom staranja seznanimo nekoliko pobliže. Seveda mislimo pri tem na zdravo, ne pa na bolezensko stanje.

Ziv organizem nikoli ne ostane dolgo podoben sam sebi, čeprav se tako morda tudi zdi na prvi pogled. Kajti vsemu, karkoli živi, čas neogibno vtisne svoj pečat in mu postopoma spreminja celotni ustroj, delovanje in ponašanje.

Te napredujoče spremembe, ki jih predpisujemo delovanju časa na živa bitja, so v bistvu tisto, kar dandanes imenujemo — pojave staranja. Seveda ti pojavi niso vselej vidni, posebno ne ob začetku življenja in v letih dorasčanja. Vendar pa ne moremo reči, da teh pojavov v teh obdobjih življenja ni. Brez dvoma so tudi že v tej dobi in privedejo njih učinki do nepopravljivih sprememb. Le-te pa pridejo do popolnega izraza šele v stanju ostarelosti, to je na poslednji in končni stopnji tega počasnega razvoja.

Iz raziskovanja in proučevanja v tej smeri pa se je v novejši dobi razvilo v zdravstveni znanosti dvojje docela novih panog. — Ena od njih je tako imenovana geriatrija. Ta panoga medicinske znanosti teži predvsem za odkrivanjem bolezenskih znakov in zdravljenjem boleznih pri starih ljudeh. Izhaja namreč s stališča, da potekajo posamezne bolezni pri njih drugače kakor pri mladih bolnikih. — Druga, geriatriji vzporedna zdravstvena panoga pa je tako imenovana gerontologija. Bistvo te znanosti je v ugotavljanju vzrokov in znakov staranja ter iskanju sredstev oziroma pogojev, kako čimbolj zgoditi staranje in človeku čimdalje ohraniti delovno sposobnost in življenjsko radost.

Seveda pa poglobljni smoter sodobne gerontologije ni toliko v

raziskovanju prvih pojavov staranja, temveč veliko bolj v tem, da bi poskusili ugotoviti, kako ti pojavi nastajajo. Z drugimi besedami povedano: gerontologija hoče natančno ugotoviti spremembe raznih naših tkiv, organov in funkcij, kar naj bi omogočilo postaviti njihove »funkcionalne norme« v posameznih starostnih obdobjih. Tako postopoma nastajajo pravi »funkcionalni testi staranja«, ki nam vse življenje omogočajo, da sledimo razvoju naših funkcij in tako rekoč ob vsakem času izmerimo »fiziološko starost« svojih organov. Sodobni gerontologi so daleč od tega, da bi zapravljali čas z iskanjem iluzornih vrelcev pomlajevanja. Nasprotno, današnji gerontologi poskušajo izmeriti, s kakšno hitrostjo se starajo telesne in duševne funkcije človeškega organizma, in ugotoviti, kakšen je vpliv dednosti in življenjskih pogojev na ta pojav. Prepričani so, da je biološko docela iluzoren kakršenkoli poskus, ki bi z njim hoteli preprečiti staranje organizma. Smo pa trdno mnenja, da lahko kolikor toliko zadržujemo nastop tega neizbežnega pojava, s čimer se človeku bodočnosti verjetno obeta tudi daljša doba produktivne zrelosti.

Zimski plašč s krznemim ovrtnikom in manšetami. Iz enakega krzna je lahko tudi čepica

Zdravniški kotiček

Ne precenjujmo svojih telesnih in duševnih zmogljivosti

Delo je sestavni del človeškega oziroma sploh živega organizma. Telesno zdravje, duševna uravnovešenost, mirni živci in to, kar imenujemo biti zadovoljen v življenju, je tisto, kar si človek naših dni najbolj želi. Ni dovolj, če človek le dela in opravlja svoj poklic. Želimo uporabljati življenjske sile za večji uspeh pri delu, kar dviga našo osebnost, daje individualno zadovoljstvo. Toda pri tem le preveč grešimo s pretiravanjem!

Vsako duševno ali fizično delo mora biti v mejah sposobnosti organizma. Fiziološka meja vsakega dela, napora je prikazana z normalnim odgovorom organizma, kot se izraža v občutku utrujenosti. Človek, od katerega zahtevamo stalno se ponavljajoči večji napor, ne vzdrži, pa če je duševno še tako močan.

Pojavljati se začne vse pogostejša utrujenost, ki prehaja v preutrujenost. V začetku si še lahko pomagamo z aktivnim počitkom, zadostnim spanjem in sredstvi, ki zmanjšujejo duševno preobčutljivost.

In kaj se zgodi s človekom, če še naprej precenjuje svojo telesno in duševno zmogljivost? Takoj v začetku, še preden prične telesna zmogljivost upadati, nastanejo spremembe v človekovem značaju. Najprej se okolica sprašuje, kaj je z njim, ali je bolan ali je preutrujen od dela, nato tudi sam spozna, da mu delo ne gre od rok, da ne zmore vsega, kar bi hotel. Tak preutrujen človek ni več uravnovešen, nima več veselja do življenja. V večini primerov mu

postane okolica, posebno pa ožja družina, nadležna in odveč. Ko se to stanje še stopnjuje, postane človek zaskrbljen, se razjezi, da sam ne ve zakaj. Sam ne more razumeti, kaj je temu vzrok. Tek se zmanjša, pogosto pride do trdovratnega zaprtja s krči, kar se menja z občasnimi driskami. Spanje postaja nerodno, spomin prične pešati, teža se zmanjšuje. Tudi srčno bitje, ki je v začetku počasnejše, postaja s stopnjevanjem utrujenosti vse hitrejšo, včasih celo nerodno. Krvni pritisk se dvigne že pri najmanjšem naporu, pri vsakem delu se človek močno zadiha, občuti zbadanje in bolečine okrog srca. Ne samo to! Preutrujenost prinaša tudi večjo dovzetnost za ostala obolenja: vrste se pljučnice, angine, bronhitis... Pride do pomanjkanja vitaminov, ne zato, ker manjkajo v hrani, temveč zaradi nepravilnega izgorovanja v organizmu. Živčne motnje in drugi duševni znaki slabe telesne kondicije. Tako se izčrpanost kaže v motnjah delovanja drugih organov: srea, pljuč, prebavnih organov.

Zdaj prične romanje od zdravnika do zdravnika, poskušanje vseh vrst zdravil. V svoji domišljiji si človek že ustvarja sliko najtežjih obolenj. Nezaupanje do zdravnika in zdravlil raste z dneva v dan, — ne da si pa dopovedati, da je prvo in osnovno zdravilo v teh primerih vsaj kratkotrajen počitek, nato utrjevanje vsega organizma s primernim športom, telovadbo in prilagoditev dela svojim telesnim in duševnim zmogljivostim.

Dr. Ivan Kastelic

OB SAMOVOLJNEM DEJANJU FRANCOŠKE VOJNE MORNARICE

SODOBNI GUSARJI

Preteklo soboto sta francoski vojni ladji, rušilec »Cassard« in fregata »F 718« približno 45 milj od alžirske obale protizakonito ustavili jugoslovansko tovorno ladjo »Slovenija«, ki je na svoji redni progi med drugim vozila strelivo in orožje za neko maro-

ško tvrdko v Casablanci. Francoski vojni ladji sta ladjo »Slovenija« prisilili, da je odplula v Oran, kjer so francoske oblasti izkrcale in zaplenile vse strelivo in orožje, ki je tehtalo 148 ton. Naslednjega dne so naši ladji dovolili, da nadaljuje pot v Casablenco.

brodarsko in špeditersko podjetje. Jugoslovanski veleposlanik v Parizu pa je dobil v tej zvezi od naše vlade navodilo, naj ukrepa v istem smislu.

Nadgradnja

KOLIKO ČASA TRAJA GRADNJA ENE LADJE. Naše ladjedelnice gradijo vedno več ladij. Ti plovni objekti so kakovostni in se lahko kosajo tudi z boljimi tujimi izdelki. Prav tako je bil dosežen lep napredek v pogledu hitrosti gradnje ladij. Po podatkih »Lloyd Registra« gradijo naše ladjedelnice razmeroma hitro, povprečno 1 ladjo v 18 mesecih. Enako povprečje imajo Anglija, Italija, Norveška, Belgija in Finska, počasneje gradi Španija, hitreje pa Švedska, Japonska in Nemčija. Dosej sta pri nas najhitrejši ladjedelnici v Splitu in na Reki. Prva je zgradila 1 prekoceansko ladjo v 16 mesecih, druga pa 1 ladjo v 14, 13 in 12 mesecih.

TUDI LADJE »JUGOLINJE« PREVAŽAJO POTNIKE. V letu 1957 so linijske ladje »Jugoslavanske linijske plovidbe« z Reke prepele 1.600 potnikov. Najdaljša proga, na kateri so se peljali potniki, je bila Bžakarta—New York, najkrajša pa Reka—Aleksandrija. Kakor znano, imajo ladje »Jugolinje« tudi po nekaj udobnih kabin za potnike.

RAZVOJ »SPLITSKE LADJEDELNICE«. Ladjedelnica »Split« v Splitu se stalno razvija. 5. januarja t. l. je izročila »Jadroliniji« našo najmodernejšo ladjo »Jedinstvo«, do konca 1958. pa bo delovni kolektiv te ladjedelnice izdelal tudi 6 tramperjev za tuje naročnike: po 2 za Švedsko, Norveško in Švico.

V GRADNJI JE NAŠ NAJVEČJI TANKER. Ladjedelnica »Uljanik« v Pulju gradi trenutno največjo ladjo pri nas. To bo tanker z nosilnostjo 19.500 ton. Naročniku bo izročen že letos. Poleg te ladje bo puljska ladjedelnica zgradila tudi 2 prekoceanske tramperje, ki bosta imela vsak po 10.000 ton nosilnosti. Nadaljnji 3 tramperji iste velikosti bodo letos splovljeni. Za Liberijo pa bo splovljen večji tanker. Končno bodo letos v puljski ladjedelnici zgradili tudi več manjših in srednjih ladij.

VSE OKROG

AMERIŠKA »LETEČA RIBA«

Se letos bodo Američani spustili v morje povsem svojevrstno, doslej še neznano podmornico. Prav nič podobna sedanjim podmornicam bo imela trup prilagojen oblikam kitovega telesa. Razlikovala se bo po obliki od kita le po zunanjih globinskih krmilih, ki ne bodo nameščena tam kot so kitove sprednje plavutji, temveč na hrbtu, in to zaradi popolne hidrodinamične linije podmorničnega trupa, da se prepreči vsako zmanjšanje njene podvodne brzine, ki bo znašala okrog 25 m. milj. Vsa njena posadka bo pilot, zavarovan s pasovi.

Podmornici so dali ime »SKIP-JACK«, to je Leteča riba, in bo prva v seriji sedmih majhnih podmornic ZDA na reaktivski pogon. Hitrejša bo od slovitega »Nautilusa«.

LADJEDELNIŠTVO V IZRAELU

Zasebna ladjedelnica v Hayami je v Izraelu najboljše opremljena in sposobna opravljati vsa ladijska opravila, česar državni sektor za sedaj še ne more. Vznemirila pa jo je vest, da se pripravlja zgraditev državne ladjedelnice v Haifi. Pobudo za to so dali bivši višji častniki izraelske vojske. Podjetje potrebuje kapital trideset milijonov izraelskih lir.

DVA MODERNA LADIJSKA DVOJČKA

Tržaške ladjedelnice so za neko beneško plovno družbo zgradile dve enaki luksuzni potniški ladji, urejeni in opremljeni po najnovejših izkušnjah in potrebah. Opravljali bosta linijsko službo na progi Benetke—Carigrad. Ime jima je »San Marco« in »San Giorgio«.

Ladji sta dolgi po 192 m, široki po 15,5 m s prostornino 4794 BRT oziroma nosilnostjo 1223 ton; vozita z brzino 17 morskih milj.

Na vsaki ladji je 92 kabin prvega, 84 drugega in 98 tretjega razreda. Opremljeni sta tudi s posebnimi stabilizatorji proti gibanju.

Plovba naših ladij

P/l »BIHAČ« je 21. januarja odplula iz Cipra v Rotterdam

P/l »DUBROVNIK« je 15. januarja plula skozi Gibraltar na poti v Rotterdam

M/l »GORENJSKA« je 19. januarja odplula iz doka v Pulju na Reko

P/l »GORICA« je 16. januarja odplula iz Reke v Odeso

P/l »LJUBLJANA« je v klasifikacijskem popravilu v piranski ladjedelnici

M/l »MARTIN KRPAN« je 14. januarja odplula iz Ploč v Lat-taqijo

P/l »NERETVA« je 11. januarja odplula iz Casablance v Billingham

P/l »POHORJE« je 20. januarja odplula iz Odeše za Jugoslavijo

P/l »ROG« je od 19. januarja na Reki, kjer naklada tovor do 29. januarja

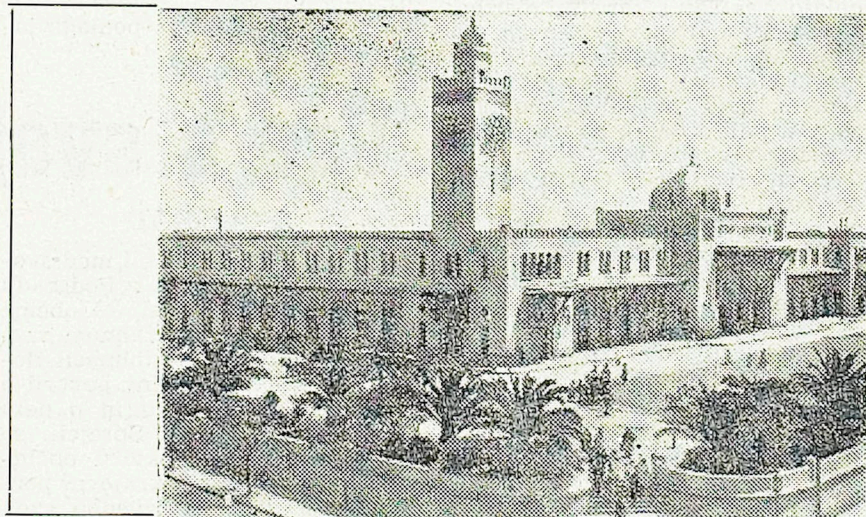
P/l »ZELENGORA« je na poti iz Lourenço Marques za Leith in prispe 30. januarja v Dakar

NOSILKO HELIKOPTERJEV

je naročila francoska vojna mornarica. To bo pravzaprav prva prava nosilka helikopterjev na svetu, ker je doslej edina ladja te vrste — v ZDA seveda — v resnici le predelana eskortna nosilka letal.

Imela bo 10.000 ton nosilnosti in bo lahko vozila z brzino do 26,5 morskih milj (ca. 49 km). Njeno glavno orožje bo šest 102 mm topov najmodernejše izdelave. Opremljena bo tudi za obrambo proti podmornicam.

V mirnem času bo nosilka služila kot šolska ladja in bo prenašala osem velikih helikopterjev, v vojni jih bo naložila dvanajst. Uporabna bo tudi za transportno ladjo in bo lahko vkrcala sedem sto vojakov v polni bojni opremljeni.

Železniška postaja v Oranu, alžirskem pristanišču, v katero so Francozi nasilno odvedli našo ladjo in zaplenili tovor

Z ladjo iz Trsta v Švico

Genialni Ressel je s svojim čolnom, ki ga je opremil z vijakom, delal poskuse tudi na reki Krki v Kostanjevici na Dolenjskem. Pri tem je nalezl na velike težave, ki so čisto bile nepremostljive. Njegov najhujši sovražnik sta bila človekova omejenost in Sv. Birokracija. Njegova ladja je lahko plula proti toku reke Krke in proti vetru. To je bilo za tiste čase

nekaj nezasišane, naravnost s hudičem povezanega! Takratni okrožni glavar v Novem mestu je velikega izumitelja kaznoval, ker ni poslušal njegovih opominov, naj opusti poizkuse s čolnom, ki nima ne jader ne vesel. Visoki uradnik je svojo kazen utemeljil z obrazložitvijo, da so takšni poskusi veliko in nevarno pohujšanje za domače prebivalce! Ressel je pripeljal svoj čoln v Zidani most, kjer je hotel nadaljevati tisto, kar mu je novomeški birokrat preprečil. Toda tudi tam so mu onemogočili poskuse, ki so bili začetek revolucije v pomorskem prometu. Po nepotrjenih vesteh je delal poskuse tudi na Ljubljani.

Po velikih težavah in nepravilnih Resselu uspelo pridobiti nekatere pomorske kroge v Trstu in po njegovih načrtih je bil zgrajen parnik »Civetta«, opremljen z vijakom. Ladja je imela 48 BRT in je bila opremljena s parnim strojem, ki je imel 6 KS. Kakor vidimo, je bila »Civetta« nekoliko večja od »Pinka Tomažiča«, kar se tiče pogonske sile, pa je mnogo zaostajala za njim. Poizkusni vožnji s parnikom »Civetta« v tržaški luki je prisostvovala veliko število Tržčanov, ki so radovedno čakali, kaj bo, na sami ladji pa je bilo okrog 40 potnikov, predvsem funkcionarjev in pomorskih strokovnjakov ter nekaj policijskih uradnikov. V izredno napeti atmosferi se je mali parnik premaknil in že v nekaj minutah razvil hitrost 6 morskih milj na uro. Kazalo je, da bo Josip Ressel končno poplačal za svoj trud, toda veselje

je bilo zelo kratko. Zaradi manjše okvare na površno izdelanem stroju, ki ni bila v nikakoli bedi v novim izumu — vijakom, je tržaška policija prepovedala nadaljnje poskuse. Danes je lahko vsakomur jasno, kolikšno škodo je njen ukrep povzročil tržaškemu pomorstvu in pomorstvu sploh.

Tako je velika Resselova zamisel začasno propadla. Genialni Čeh je umrl leta 1857 v skrajni bedi v Ljubljani. Umrl je v pozabi in priznanje za svoj izum je dosegel šele po svoji smrti. Kljub temu tržaški mestni svet ni dovolil, da bi mu zgradili spomenik v Trstu, mestu, ki bi mu moralo biti najbolj hvaležno. Danes ima Ressel spomenik na Dunaju in manjši spomenik v Ljubljani, v Pleterjah pa spominsko ploščo.

Kar ni mogel uresničiti Ressel, so kaj kmalu izkoristili drugi narodi. Z uvedbo parnega stroja in propelerja na ladjah je dobila pravo vrednost tudi linijska obalna plovba, to je redna plovba za prevoz potnikov, tovara in pošte vzdolž obale in za povezavo obale z otoki.

Slovenska obala je postala zelo zgodaj izhodišče redne potniške obalne plovbe na Jadranu. Ze mnogo let pred prvo svetovno vojno je bil Trst tesno povezan z vsemi lukami zapadne Istre, z glavnimi obmorskimi mesti Dalmacije, Dubrovnikom, Kotorom in nekaterimi dalmatinskimi otoki. Ze v tistih časih je dobil pomorsko zvezo s Trstom tudi Koper.

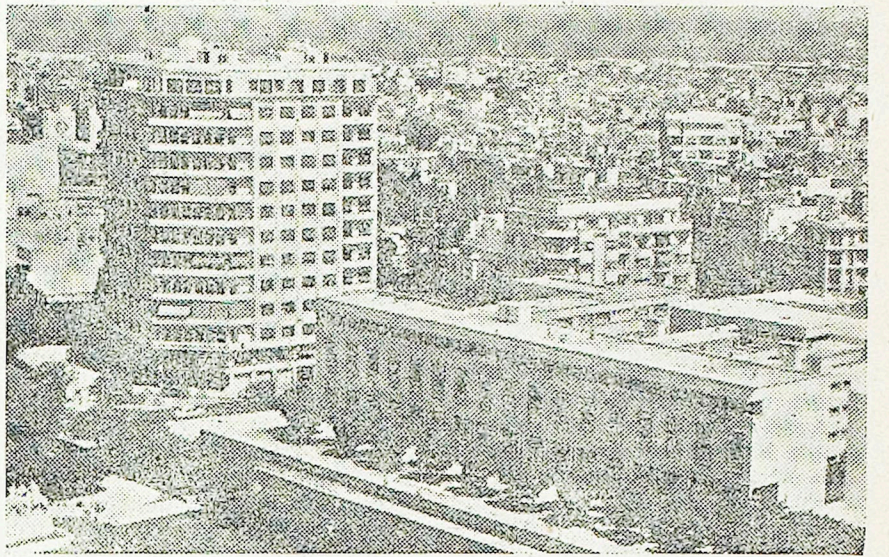
Za Trst in našo obalno plovbo je bilo zgodovinsko leto 1837 oziroma

1838. 30 let po uspehu Fultonovega parnika »Clermonta« in 10 let po Res-slovem izumu, je pomorska družba »Avstrijski Lloyd« iz Trsta, ki je bila takrat ustanovljena in spada med prva paroplovna podjetja na svetu, vzpostavila prvo longitudinalno progo Trst—Dubrovnik. Takrat sta prispela v Dubrovnik iz Trsta prva dva parnika navedenega podjetja »Principe Kolowrat« in »Principe Metternicha«. Prvi je imel 125 BRT, drugi 155 BRT. Prihod teh dveh malih parnikov v Dubrovnik je pomenil, da je nastopila nova doba v prometu po Jadran-skemu morju in to je bil znamenit dogodek za ves svet. Prav letos je redna obalna plovba pri nas tiho in neopazno praznovala 120. obletnico svojega obstoja.

Led je prebit in razvoj redne obalne plovbe vzdolž naše obale (od izliva reke Bojane v morje) je šel svojo strmo in zmagovito pot. Parniki tržaškega »Lloyda« so od leta 1838 do 1845 vzdrževali redno pomorsko zvezo med Trstom in Kotorom s postanki v večjih lukah. Ta promet se je odvijal enkrat tedensko v obe smeri.

Za plovbo v tržaškem zalivu je zelo pomembna tudi proga Trst—Švica! To je bila redna proga, vzpostavljena leta 1834 s parnikom »Verona«, ki je imel kolesa namesto vijaka. Navedena proga je bila nekaj posebnega za tiste čase, toda tudi danes ne bi bila kar tako. Ladja je odplula iz Trsta po morju najprej do Benetk, od tam po prekopih do reke Pad in po nji do Pavie, po prekopih do Milana in od tu v Lago Maggiore — v Švico! V zvezi s to ladijsko progo iz Trsta so nameravali pozneje zgraditi v Milanu veliko pristanišče, moderno opremljeno z mehanizacijo, ki naj bi imelo nad 4 milijone ton letnega prometa.

V. M.

Pristanišče Casablanca v Maroku, kamor je naša ladja »Slovenija« vozila tovor, ki so ga Francozi zaplenili

Nadaljnja izgradnja našega potniškega brodovja

Naše potniško brodovje so zgradile izključno domače ladjedelnice. Prva faza izgradnje je obsegala reševanje potopljenih potniških ladij in je trajala v glavnem do leta 1952. Preobrat v izgradnji naših potniških ladij je predstavljala rekonstrukcija luksuznega potniškega parnika »Karadjordje«, ki ga je ladjedelnica »Split« predelala v današnjo luksuzno potniško ladjo »Proleterka«. Nove ladje sta gradili ladjedelnici »Uljanik« v Pulju in »Split« v Splitu. Puljska ladjedelnica je zgradila 6 ladij tipa »Ivan Cankar«, 4 ladje tipa »Maribor« in 3 ladje tipa »Trogir«, splitska ladjedelnica pa je zgradila 3 ladje tipa »Valjevo« in luksuzne ladje »Jugoslavija«, »Jadran« in »Jedinstvo«. Vse nove ladje imajo okrog 12.000 BRT in blizu 800 postelj za potnike.

Druga faza izgradnje novih potniških ladij za naš obalni linijski potniški in potniško-tovorni promet predvideva gradnjo dveh motornih ladij tipa »Pelješac« po 800 BRT. Ti dve ladji bosta imeli vsaka zmogljivost po 500 potnikov in 36 postelj v udobnih kabinah. Predvidena ekonomska hitrost je 16 morskih milj na uro. Eno tako ladjo bo zgradila ladjedelnica »Mosor« v Trogiru, drugo pa »Titovo brodo-

ANDREA DORIA VSTANE IZ MORJA

Pred poldrugim letom se je italijanski luksuzni potniški parnik Andrea Doria ob trčenju s švedsko potniško ladjo Stockholm blizu severoameriške obale potopil. Nedavno tega se je našel zanj kupec. Potapljači so že vso pregledali in preverili, spomlad pa bo posebna, v ta namen ustanovljena družba pričela ladjo dvigati z morskega dna. Če pojde po sreči, bodo ladjo popravili in znova izročili prometu, sicer pojde med staro železo. Njeno naslednico pa v Italiji že gradijo.

KITAJSKA TRGOVSKA MORNARICA

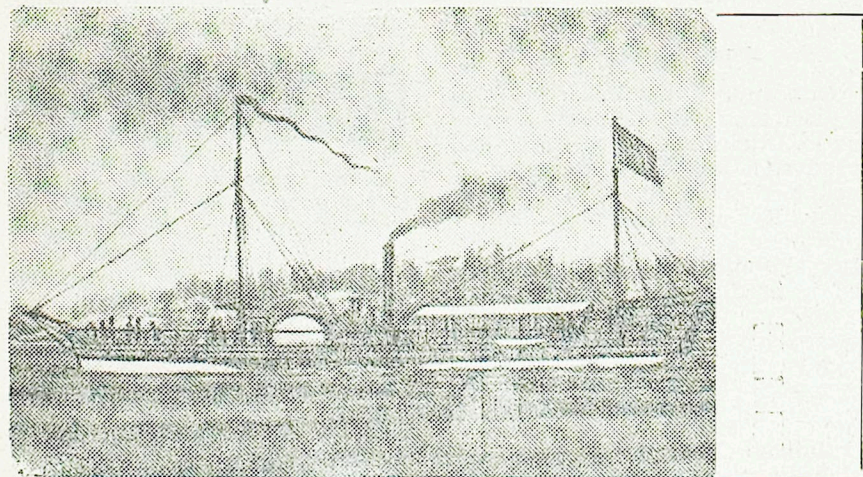
Trenutno je povsem odvisna od inozemstva. Tuje ladje, predvsem japonske, angleške, poljske in deloma tudi skandinavске prevzemajo njena naročila. Letos bo LR Kitajska pričela sama z gradnjo 10.000-tonskih oceanskih trgovskih ladij. V ta namen širi ladjedelnice v Dajrenu na kitajskem severovzhodu. V ladjedelniškem inštitutu v Sanghaju in v bližnji ladjedelnici Chung Hya pa se teoretično in praktično uči in vežba nad pet tisoč študentov, bodoči kader kitajskega ladjedelništva.

JEDRSKA LETALONOSILKA

ki jo gradijo ZDA, bo imela 85.000 BRT in bo dolga nad 330 m. Ker dimnikov ne potrebuje, bo odpadlo več nadgradenj, s čimer bo mnogo izboljšana njena radarska sposobnost in bo ppenostavljena varnostna kontrola.

DRUGI TURISTIČNI PLES

priladi v vseh prostorih hotela »TRIGLAV« v soboto, 1. februarja 1958 Turistično-pleševalno društvo v Kopru. Rezervacije sprejema hotelski vratar. — Pospešujmo turizem!

Prvi parnik »Clermont« je bil sedmo čudo svojega časa

Primorska smučarska podzveza in Partizan

Prvenstvo v Črnem vrhu

'Na lepih smučiščih v Črnem vrhu nad Idrijo so se 18. in 19. tega meseca pomerili najboljši primorski smučarji. Startalo je 89 tekmovalcev iz 14 društev. Razen članov »Rudarja« iz Idrije so bili vsi pripadniki TVD »Partizan«, zato je tekmovaljeval veljalo tudi za prvenstvo te organizacije. Koprski okraj je zastopalo le nekaj tekmovalcev iz Kopra in Postojne. Vodstvo tekmovalstva so poverili domačemu društvu »Partizan« Črni vrh, ki so mu krepko pomagali izkušeni smučarski funkcionarji iz Idrije ter tudi funkcionarji Okrajne zveze »Partizan« Gorica. Temu sodelovanju, ki lani ni bilo ravno vzorno, je pripisati, da je bila organizacija tekmovalja skoraj brezhibna kljub obilici tekmovalcev in slabim snežnim razmeram.

Z udeležbo na letošnjem tekmovalstvu primorskih smučarjev smo lahko prav zadovoljni (iz koprškega okraja bi bilo sicer lahko več tekmovalcev, ker se tudi tu ljudje ukvarjajo s smučanjem, zlasti v severnih predelih, kjer so ugodni pogoji za beli sport). Zlasti obilna je bila udeležba v alpskih disciplinah, medtem ko to ne velja za smučske teke, pri katerih je udeležba iz leta v leto slabša. Deloma je to pripisati dejstvu, da si posamezniki težko nabavi tekaške smuči, še več pa temu, da mladina ne kaže posebnega veselja do te discipline, ki je izmed vseh smučskih športov najbolj naporna. Zadovoljni smo lahko tudi s številom tekmovalcev na 40-metrski skakalnici v Črnem vrhu, čeprav v kvaliteti ni opaziti posebnega napred-

ka, kajti za to disciplino niso potrebne le skakalnice, temveč tudi izkušeni vaditelji, kakršnih pa na Primorskem za sedaj še ni. Nasploh smo pa na tekmovalju dobili vse vtis, da je na Primorskem smučanje domena močnega spola, ker tekmovalci skoraj ni bilo, če izvenememo precejšnjo ekipo mladink iz Črnega vrha in nekaj posameznic iz drugih društev.

Tekmovalje je potekalo, kot je že običaj, v znamenju premoči članov »Rudarja« iz Idrije, ki so v moških disciplinah pobrali skoraj vse lovorike. Pri mladincih pa so se uveljavili tudi smučarji iz Črnega vrha in nekaj posameznikov iz drugih društev. Vendar pa je bilo nekaj presenečenj. Ivi Logar iz Idrije, ki je prejšnja leta zmagoval v alpskih disciplinah, je tokrat dosegel najvišji naslov le v slalomu, medtem ko je bil v veleslalomu boljši njegov klubski tovariš Rudi Likar. Pri mladinkah je slavila trojno zmago v teku, v slalomu in veleslalomu Marija Blažko iz Črnega vrha. Iz Črnega vrha je tudi zmagovalec v slalomu za mladince Tine Trček ter zmagovalec v skokih med člani Tone Poženel. Iz koprškega okraja je bil najuspešnejši Andrej Ogriček iz Postojne, ki je zasedel v veleslalomu drugo mesto, ter Lucijan Furlanič iz Kopra, ki je v isti disciplini med člani zasedel peto mesto.

Tekmovalne proge na splošno niso bile težavne in lahko trdimo, da so organizatorji pripravili na tenki snežni odeji prav vse, kar je bilo mogoče v danih razmerah. Proge za alpske discipline je letos trasiral ing. Zvan iz Gorice.

Na zaključni prireditvi v Črnem vrhu so tekmovalcem razdelili diplome. Pred tem pa je imel kratek nagovor predsednik Primorske smučarske podzveze Miro Golob, ki je čestital tekmovalcem in želel, da bi bilo v naslednjih letih tekmovalje še bolj množično. Predstavnik Okrajne zveze »Partizan« Gorica K. Vončina pa je načel problem vzgojiteljev smučanja ter apeliral na pristojne kroge, ki naj bi pri dodeljevanju službenih mest prosvetnim delavcem upoštevali načelo, da je učitelj-smučar najbolj koristen v goratih krajih; učitelj plavanja pa tam, kjer so možnosti za vodne športe. Na tak način bo po njegovem mogoče kvaliteten napredek našega športa.

Zdaj pa še nekaj rezultatov s tekmovalja:

Teki:

Mladinke: 1. Marija Blažko (Črni vrh) 13,3; 2. Valerija Rupnik (Črni vrh) 15,18; 3. Terezija Trček (Črni vrh) 17,22.

Mlajši mladinci: 1. Srečko Zajec (Črni vrh) 20,15; 2. Tadej Munih (Tolmin) 21,55; 3. Viktor Velikajne (Idrija) 22,27.

Starejši mladinci: 1. Julijan Sulgaj (Idrija) 28,39; 2. Ivan Rudolf (Črni vrh) 29,16; 3. Peter Leskovec (Idrija) 30,47.

Člani: 1. Jože Podobnik (Idrija) 38,59; 2. Jože Erjavec (Idrija) 41,35; 3. Andrej Franko (Gorica) 42,05.

Slalom:

Mladinke: 1. Marija Blažko (Črni vrh) 41,3; 2. Marjeta Rudolf (Tolmin) 58; 3. Valerija Rupnik (Črni vrh) 1,13,2.

Članice: 1. Cilka Močnik iz Tolmina, 1,04 (edina tekmovalka).

Mladinci: 1. Tine Trček (Črni vrh) 2,06,5; 2. Andrej Mažgon (Idrija) 2,07,3; 3. Branko Šlabnik (Idrija) 2,08,9.

Člani: 1. Ivi Logar (Idrija) 1,39,2; 2. Marijan Čar (Idrija) 1,41,2; 3. Ivan Ferjančič (Idrija) 1,41,6.

Veleslalom:

Mladinke: 1. Marija Blažko (Črni vrh) 48,6; 2. Marija Rudolf (Tolmin) 1,05; 3. Valerija Rupnik (Črni vrh) 1,14,5.

Mladinci: 1. Marko Tratnik (Idrija) 1,13,2; 2. Andrej Ogri-

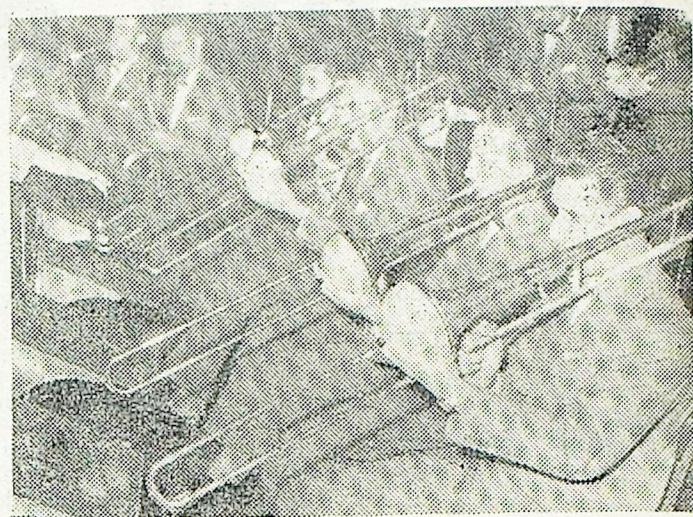
zek (Postojna) 1,21,1; 3. Branko Šlabnik (Idrija) 1,22.

Člani: 1. Rudi Likar (Idrija) 1,06,7; 2. Ivan Ferjančič (Idrija) 1,10,3; 3. Ivi Logar (Idrija) 1,12,3.

Skoki:

Mladinci: 1. Aldo Murovec (Idrija) 196 točk (19 m in 19,5 m); 2. Branko Šlabnik (Idrija) 177,2 točke (18 m in 17 m); 3. Slavko Vrus (Idrija) 175,6 točke (21 m in 19 m).

Člani: 1. Tone Poženel (Črni vrh) 196 točk (27 m in 26 m); 2. Marijan Čar (Idrija) 199,3 točke (24 m in 26 m); 3. Viktor Čar (Idrija) 191 točk (18,5 in 25 m). T. B.

Na osrednjem tekmovalju ekip v Ljubljani bodo tri prvoplasirane ekipe tekmovala za izredno nagrado: 90 minut programa plesnega orkestra Radio-televizije Ljubljana pod vodstvom Bojana Adamiča, ki bo gostoval v kraju nagrajene ekipe. Naša slika prikazuje del plesnega orkestra RTL

Pred volitvami v piranski občini

Na zborih volivcev v piranski občini potrjujejo za delegate za kandidacijske konference v glavnem ljudske odbornike, ki so bili izvoljeni na področju tiste volilne enote, pa tudi druge znane javne politične delavce s svojega področja. Z velikim odobravanjem in naravnost nekakšnim zadoščenjem so volivci sprejeli vest, da bomo za kandidata za poslanca v Ljudsko skupščino LR Slovenije predlagali predsednika ObLO Davorina Ferligoja.

Značilno za vse dosedanje zborove volivcev v občini Piran je, da se na njih opaža vse večji interes prebivalstva za splošne zadeve in probleme občine. Zbori volivcev postajajo sredstvo za najbolj širok pretres najbolj aktualnih vprašanj v občini. Ljudje zahtevajo pojasnila, postavljajo predloge in kličejo na odgovornost tiste, ki po njihovem mnenju ne delajo v skladu s koristmi družbe. Na zboru volivcev v Piranu so n. pr. zahtevali pojasnilo, kako je mogoče poslovati gostišče »Pri delfinu« s tako visoko izgubo (gre za nad milijon din), ko pa je bila turistična sezona tako dobra. Volivci se strinjajo z ObLO, ki je odstranil dosedanjega nesposobnega upravnika tega gostišča.

Mnogo razpravljanja je bilo glede kvalitete kruha. V zadnjem času se je kakovost črnega kruha v Piranu namreč poslabšala. Največ je temu kriva zastarela pekarna s svojo pečjo, ki je dotrajala. Prebivalstvo upa, da bo podjetju »Pekarne in slaščičarne« uspelo dobiti potrebne kredite, da še do sezone dogradi novo, moderno pekarno, s katero kakovost in redna preskrba s kruhom ne bosta več vprašanje.

Volivci kot najširši potrošniki opozarjajo povsod tudi na številne poskuse neupravičenega dvigovanja cen. Pozna se, da v občini več mesecev niso imeli tržnega inšpektorja. Za tako občino, ki ima toliko trgovskih in drugih

ZA TEMELJE DRUŽBENEGA UPRAVLJANJA

Komisija za delavsko mladino pri OK LMS je preteklo nedeljo sklicala v Kopru posvetovanje predstavnikov mladinskih organizacij iz nekaterih večjih podjetij koprškega okraja. Navzoči delegati so proučili možnosti za ustanovitev klubov mladih proizvajalcev. Gre predvsem za ustanovitev klubov v večjih gospodarskih enotah in za program njihovega dela. Polnoštevilna udeležba povabljenecv posvetovanja, živahna razprava in prizadevnost, da bi klube mladih proizvajalcev prej kot mogoče ustanovili povsod, kjer so že objektivni pogoji za njihovo ustanovitev, kaže na veliko zanimanje mladih delavcev za osvajanje načel družbenega upravljanja. Treba pa bo, da bi to željo pomagale realizirati tudi druge družbene organizacije in tehnična vodstva podjetij, saj mladim ne manjka volje do aktivnega vključevanja v naše družbeno upravljanje, le treba je poiskati in izkoristiti vse možnosti tovrstnega šolanja.

poslovalnic, bi moral biti en človek nastavljen samo za tržnega inšpektorja. Na mnogih zborih volivcev so opozarjali na pomanjkljivo delo stanovanjske skupnosti. To področje dela je v občini s tako stanovanjsko stisko in s tolikim številom popravila potrebnih stavb, kot je to primer Pirana, gotovo eno najvažnejših vprašanj. ObLO mora na svojih sejah sprejeti primerne ukrepe v tem smislu.

V PADNI

Tudi na podeželju postajajo zbori volivcev forum za širok pretres vseh perečih problemov. V Padni so na primer pred vprašanjem popravila in izboljšave vodovoda, da bodo imeli vodo zagotovljeno tudi v največji suši. Prihodnji tork bo skupni sestanek vseh krajevnih odborov občine, da določijo javna dela, ki bodo letos prvenstveno lahko izvršena na podlagi danih sredstev.

Vse s svojimi rokami

PODGRAD

V soboto zvečer je bil med svojimi volivci na zboru v Podgradu tudi predsednik hrpelske občine Anton Ovčarič. V živahnem razgovoru je volivcem tolmačil dosežene uspehe v občini, govoril o perspektivnem načrtu in o delu krajevnih odborov. Sprejeli so sklep, da bodo v okviru občinskega plana izdelali krajevno perspektivni plan za izvedbo vseh potrebnih del na področju komunalne ureditve in razvoja Podgrada. Za izdelavo tega načrta bosta krajevni odbor in osnovna organizacija SZDL imenovala posebno komisijo. Dogovorili so se, da bodo čimprej popravili vaško napajališče, kar bodo napravili predvsem s prostovoljnim delom in z delno pomočjo ObLO Hrpele. Predstavniki JLA so obljubili pomoč pri prevozu potrebnega materiala.

Tovariša Mirka Ljubiča in Jožeta Deklevo pa so h koncu izvolili kot delegata na kandidacijsko konferenco, kjer se bodo pogovorili o zveznih in republiških poslancih, oziroma o kandidatih zanje.

PREŠNICA

Odbornik Anton Pečar je vodil v vasi zbor volivcev minulo nedeljo. Udeleženci so se pogovorili predvsem o vaških zadevah — nekatere terjajo prav nujno rešitev. Ker se nekateri vaščani v minulem letu niso hoteli udeležiti skupnih delovnih akcij, so zdaj predlagali, naj bi občina uvedla v vasi poseben krajevni samoprispevek, s katerim bi bila zadeva urejena tako, da bi nihče v vasi ne mogel stati ob strani v skupnih akcijah.

Volivec Ivan Pečar je grajal slabo izpeljane priključke na novo avtomobilsko cesto, zato so sklenili, naj odbornik zadevo pre-

TURISTIČNO OBELEŽJE

Še nekaj je opaziti tako rekoč na vseh zborih volivcev v občini Piran. Zavest turističnega kraja se vedno bolj širi in zaradi nje je na zborih sproženih mnogo vprašanj, ki se tičejo splošne snage in zunanosti krajev piranske občine, kakor tudi skrbi za povečanje turističnih kapacitet. Poleg predlogov za splošno snago, kakršne si prizadevajo uveljaviti tudi v drugih občinah, je bilo v Piranu še posebej opozorjeno na problem tavajočih in premalo nadzorovanih psov, ki tudi povzročajo nesnago na javnih prostorih. Volivci priporočajo, naj bi namestili »šintarja«, ki bi odstranil vse tavajoče pse, in občutno povečali takso za pse, ki niso priklenjeni kot čuvaji. Glede potrebe povečanja hotelskih kapacitet pa je veliko zanimanja za predlog, da bi ObLO iz posebnega fonda omogočil privatnikom opremo sob, ki bi jih v sezoni oddajali tujcem. Jule

RJAVČE

Naša vasica ima 76 volilnih upravičencev. Od teh se jih je kar 45 v nedeljo zbralo na zboru volivcev, ki ga je vodil naš občinski odbornik Ivan Ludvik. Treba je reči, da je bil sestanek zelo živahen in tudi ploden, saj je dal vrsto pobud in konkretnih sklepov. Tako smo sklenili, da bomo za nadaljevanje del na cesti Gaberk—Rjavče letos prispevali še 600 ur prostovoljnega dela (lani smo jih dali 1000). Pričakujemo tudi skromno pomoč ObLO, zlasti za ureditev vaškega vodnjaka — izkop in vsa druga težaška dela pa bi že opravili sami s prostovoljnim delom. Prav tako bi radi popravili tudi stavbo, kjer je bila nekdanja šola, da bi imeli nek prostor, kjer bi se lahko sestajali in morda včasih napravili tudi kakšno kulturno-zabavno prireditve.

Vneboj vrestah

Člani Avtomoto društva v Izoli so na občnem zboru sklenili, da bodo odslej prirejali razna predavanja, na katerih nameravajo seznaniti šolsko mladino s prometnimi znaki in predpisi. Nabavili si bodo tudi motorno vozilo za prirejanje šoferskih tečajev. Občnega zbora so se udeležili tudi zastopniki tovarn Mehanotehnika in Iris ter obljubili, da bosta tovarni opremili kabinet prometnih znakov in predpisov, ki se ga bodo posluževali šolska mladina in tečajniki. (d)

Nakratko

V Portorožu se nadaljujejo priprave za mednarodni šahovski turnir. Konec tedna je zasedel pripravljalni odbor, ki je razpravljalo o nekaterih podrobnostih. Sedaj se že ve datum začetka turnirja, in sicer 5. avgust. Na turnirju bo sodelovalo 21 velemojstrov in mednarodnih mojstrov, med njimi Jugoslovana Gligorič in Matanović, Madžar Szabo ter Čeha Filip in Pachman. Slovesne otvoritve se bo udeležil tudi predsednik Mednarodne šahovske zveze (FIDE) Rogers. Med igranjem turnirja v Portorožu bo v Piranu mednarodni kongres o vprašanjih problemskega šaha. Prireditveni odbor je že določil, da bodo igrali turnir v veži hotela Palace, ki jo bodo v ta namen primerno preuredili.

Na skupni seji okrajnega sveta za telesno vzgojo in okrajnega sveta za zdravstvo v Kopru so se člani pomenili o zdravstvenem stanju šoloobveznih otrok in dijakov na področju okraja. Ugotovili so, da je zdravstveno stanje otrok marsikje pod republiškim povprečjem in da šport ter telesna vzgoja še nimata v otroškem zdravstvu tistega mesta, kakor bi ga morali imeti. Člani obeh svetov so sprejeli več sklepov, da bi dosegli napredek na tem, tako pomembnem področju.

V mesecu januarju in februarju se običajno sestajajo športna društva in organizacije in razpravljajo o preteklem delu in novih nalogah. Tudi na Primorskem je tako. Pred kratkim je bil občni zbor ŽNK Nova Gorica, na katerem so ugotovili napredek v primerjavi s prejšnjim letom. Prvo moštvo je zasedlo četrto mesto v ljubljansko-primorski ligi, mladinsko moštvo pa je osvojilo naslov prvaka Primorske. Izkazali so se tudi pionirji, ki so zasedli drugo mesto v Sloveniji. Na občnem zboru so sklenili, da bodo mladincem in pionirjem tudi v prihodnje posvetili vso pozornost, saj je to najboljše zagotovilo za nadaljnji napredek kluba.

V četrtek pa je bil občni zbor nogometnega kluba Koper. Zlamo baso redakcijo že zaključili in namo poročajo o dogodku v prihodnji številki.

Barba Vane pravi...

Zadnjič smo se pomenili o varčevanju. Seveda to ne pomeni, da je zdaj ta predmeta a. a. Prej ali slej se bomo morali prav gotovo spet povrniti, saj priložnosti prav gotovo ne bo zmanjkalo. Sicer pa bo že naš današnji razgovor zelo zelo povezan z varčevanjem. Razlika je samo v tem, da gre danes za osebno varčevanje, medtem ko smo zadnjič govorili o občem, družbenem, kot se temu pravi.

Vem, da ste že uganili, da imam v mislih cene. Začeli bomo kar s tržnico. Ko sem se pred dnevi vrtil tam okrog, sem z zadovoljstvom ugotovil, da je privatni sektor znižal ceno krompirju na 12 dinarjev. Pograbil sem takoj beležnico in si to zapisal. Zraven sem pripomnil: »Pohvaliti!« s ključajem na koncu. Vse skupaj sem dvakrat podčrtal, da ne bi pozabil. No, potem sem začel ogledovati še druge cene. Pri jabolkih sem zagledal neko čudno številko. Zdelo se mi je neverjetna. Zato sem dvakrat snel očala in jih dobro obrisal. Pa ni nič pomagalo. Cena je ostala — 180 din za kg. Takoj sem spet segel po beležnico in prečrtal v njej tisto pripombo, ki sem jo prej omenil.

Vsaka reč ima tudi svojo dobro plat. Ob tisti številki mi je namreč postalo jasno neko vprašanje, s katerim sem si zaman ubijal glavo vse od svojih otroških let: zakaj je ljubi bog izgnal Adama in Evo iz raja zaradi enega samega jabolka? Vedel je namreč, kakšno ceno bo ta trgovski artikel dosegel na našem trgu, zato ni mogel dopustiti, da se Eva z njim naslaja po mili volji. Adam pa si je to dobro zapomnil ter predal v ustnem izročilu svojim potomcem. Tako je nastala komercialna služba.

»Vendar enkrat,« je vzkliknil moj sosed Luka, ko je prebral letošnji spored filmov, »zdaj bom lahko privarčeval kak dinar.« Mož

ima namreč tri mulce, ki bi radi bili kuhani in pečeni prav na vsaki indijanarici. Teh filmov pa bo, kakor kaže, konec. To že jasno vidimo iz naslovov: Poslednji Apač in Poslednji Komanč. S poslednjim Mohikancem pa je že tako in tako opravil Cooper. Res je sicer, da je ostalo še nekaj plemen, upajmo pa, da ta niso tako filmsko razpoložena in fotogenična, kakor so bili Komanči in Apači, ki so vedno sloveli po svoji bojevitosti.

Neposredno zvezo z osebnimi žepi državljanov ima tudi zelo pomemben dogodek v našem Tehnoservisu. Neverjetno res, kaj vse se lahko primeri! Pomislite: poslovođa gre in tebi nič meni nič preprosto prisloni k cenam

V hrvatski vasi Zagorci v Dalmaciji so snemali film CESTA, DOLGA LETO DNI. Film je snemalo zagrebško podjetje Jadran-film v črnbeli kinemascopski tehniki, režiral pa ga je znani italijanski režiser Giuseppe de Santis. Film govori o neki cesti, ki je majhni vasi odpirala pot v svet, v boljšo prihodnost. De Santisova cesta pa ni povezala samo oddaljene vasi z dolino, ampak tudi štiri pare človeških src: dva se vzljubita, ko nosita skupaj kamenje za novo cesto, bivši delavec David zapusti slabo družino in se loti poštenega dela, vaškemu zapeljivcu postane cesta življenjska sola, mlada zakonca Angela in Bernarda prav zaradi ceste opusti misel na emigracijo v Ameriko, in končno še Bernarda in Agnesa cesta le še bolj poveže in urdi njuno ljubezen.

V filmu CESTA, DOLGA LETO DNI nastopajo italijanski in naši igralci (Eleonora Rossi-Drago, Silvana Pampanini, Massimo Girotti, Bert Sotter, Milivoj Zivanović, Ivica Pajer, Tamara Marković in drugi). Vse eksteriere so že posneli in italijanski igralci Eleonora Rossi-Drago in Silvana Pampanini sta že odpotovali v Italijo. Ostali so le še nekateri igralci in člani tehnične skupine, ki bodo v studijih Jadrana-filma v Zagrebu posneli še nekaj interierov. Upajo, da bo premiera filma že aprila meseca v Zagrebu. De Santis pa misli s tem filmom priti na mednarodni filmski festival v Cannes.

Na sliki vidimo prizor iz filma CESTA, DOLGA LETO DNI — italijansko igralko Eleonoro Rossi-Drago in našega Ivica Pajera, ki prvič nastopa v filmu. Odkril ga je De Santis in mu obeta lepo filmsko bodočnost. Znano je, da je De Santis uvedel v italijanski film tudi Silvano Mangano.

Poročilo Prometnega odseka TNZ pri OLO Koper o prometnih nezgodah v letošnjem letu na področju koprškega okraja

Dne 1. januarja 1958 ob 03. uri se je pripetila nezgoda na križišču ceste Koper—Izola—Piran, pri izolski klavnic. Voznik potniškega avtomobila Ivan Korošec je upravljal potniški avto S-8651 (last Občinskega odbora SZDL Koper). Vozil je iz Izole proti Koprju. V tem času je bil vinjen. Iz Koprja proti Piranu je vozil avtobus, katerega je upravljal Anton Keš. (Avtobus je bil last avtopodjetja »Slavnik«, štev. S-8547.) Na križišču je Korošec izsiljeval prednost, zaradi česar je prišlo do hudega karambola. Korošec in sopotnik Drago Kerševan sta dobila hude telesne poškodbe. Škoda na obeh vozilih znaša okrog 300 tisoč dinarjev.

Dne 1. januarja 1958 ob 19.10 se je pripetila cestno prometna nezgoda na cesti v Slavinji pri Postojni. Ivan Gerželj je upravljal motorno kolo S-9677, na katerem je bil potnik Stanislav Franič. Vozil je iz Razdrtega proti Postojni s preveliko hitrostjo. Zavozil je na makadamski zaščitni pas, podri 2 občestna smernika, kjer je padel in bil takoj mrtev. Franič pa je dobil težke telesne poškodbe. (Prvi primer smrtne nezgode v letošnjem letu.)

Dne 1. januarja 1958 ob 22.15 se je pripetila cestno prometna nezgoda v Trnovem — II. Bistrica. Voznik potniškega avtomobila S-7412 (last Občinskega LO Pivka) Marjan Krašna je upravljal vozilo iz sindikalnega doma proti kavarni »Snežnika«. Na označenem mestu za prehod pešcev so prečkali cesto trije pešci, med katerimi je bil tudi Franc Perhacev. Takoj ko so opazili prihajajoči potniški avto, sta se dva ustavila in dala prednost vozilu. Perhacev je bil nadaljeval pot in prišel pod avto. Pri tem je dobil hude telesne poškodbe, na avtomobilu pa je nastala škoda za 80.000 dinarjev.

Dne 1. januarja 1958 ob 8.40 se je pripetila cestno prometna nesreča v Cankarjevem drevoredu v Izoli. Motorist Bruno Hrvatini, ital. državljan,

posameznega blaga nekakšen do-datek, kakor da bi potrošniki komaj čakali, da se znebi svojih plač. V kateri sklad so se stekala tako pridobljena sredstva, sicer se ne vem. Priznati pa vam moram, da me hudo zanima. Nazadnje imam tudi pravico vedeti, kam gre moj denar, se vam ne zdi?

Rekli boste, da nima naša koprška mestna razsvetljava oziroma zatemnitev nobene zveze z zasebnim potrošnim fondom. Takoj vam bom dokazal nasprotno, samo potrpite. Glejte: v nedeljo sem se zaradi teme na Titovem trgu spotaknil in telebnil v eno izmed centralnih luž. Ker mi komunala prav gotovo ne bo povrnila stroškov za čiščenje obleke, niti kupila novega klobuka, menim, da je neposredna zveza med mestno zatemnitvijo in državljan-skimi žepi dokončno in neizpod-bitno ugotovljena. Vaš Vane.

Radio KOPER

• NEDELJA, 26. januarja

8.30 Kmetijska oddaja: Nagrajevanje po učinku na posestvih koprškega okraja — Pogodbeni odnosi med Fructalom in kmetijskimi zadrugami — 8.30 Vesele melodije — 10.30 Sedni kraji in ljudje — 14.00 Pogovor s poslušalci — 14.05 Glasba po željah — 15.00 Vesti — 15.10 Lahka glasba — 15.30 Nedeljska reportaža: Brkinski pogovori — 15.50 Pantomima iz opere: »Janko in Metka«.

PONEDELJEK, 27. januarja

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Poročila — 7.40 Glasba za dobro jutro, vmes ob 7.45 Jutranji koledar — 13.30 Poročila — 13.40 Kmetijski nasveti — 13.50 Ponedeljkove popevke — 14.00 Od melodije do melodije — 14.30 Sportna oddaja — 14.40 To smo izbrali za vas — 15.00 Poročila — 15.10 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.25 Pojeta Dana Filipič in Franc Koren, spremlja trio Avenik.

TOREK, 28. januarja

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Poročila — 7.40 Glasba za dobro jutro, vmes ob 7.45 Jutranji koledar — 13.30 Poročila — 13.40 Radijska kmetijska univerza: Bolezni vina in drugi pretok — 13.50 Torkov operni oder — 14.30 Okno v svet — 14.40 Filmske melodije — 15.00 Poročila — 15.10 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.25 Narodne pesmi in plesi iz raznih krajev.

SREDA, 29. januarja

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Poročila — 7.40 Glasba za dobro jutro, vmes ob 7.45 Jutranji koledar — 13.30 Poročila — 13.40 Radijska kmetijska univerza: Zakaž je potreben načrt obnove sadovnjakov v Brkinih — 13.50 M. Bravničar: Kralj Matjaž — uvertura — 14.00 Glasba po željah — 14.30 Pogovor z volivci: Govori predsednik OLO Nova Gorica inženir Karmelo Budihna — 14.40 Glasba po željah, II. del — 15.00 Poročila — 15.10 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.25 Pohorski fantje pojo in igrajo.

ČETRTEK, 30. januarja

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Poročila — 7.40 Glasba za dobro jutro, vmes ob 7.45 Jutranji koledar — 13.30 Poročila — 13.40 Radijska kmetijska univerza: Zakaž je potreben načrt obnove sadovnjakov v Brkinih — 13.50 M. Bravničar: Kralj Matjaž — uvertura — 14.00 Glasba po željah — 14.30 Pogovor z volivci: Govori predsednik OLO Nova Gorica inženir Karmelo Budihna — 14.40 Glasba po željah, II. del — 15.00 Poročila — 15.10 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.25 Pohorski fantje pojo in igrajo.

PETEK, 31. januarja

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Poročila — 7.40 Glasba za dobro jutro, vmes ob 7.45 Jutranji koledar — 13.30 Poročila — 13.40 Radijska kmetijska univerza: Obrezovanje vinske trte — 13.50 Popevke in ritmi od tu in tam — 14.30 Kulturni obzorik: Ali je Primorski potrebna posebna kulturna revija? — 14.45 Za vsakogar nekaj — 15.00 Poročila — 15.10 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.25 Dalmatinske popevke.

SOBOTA, 1. februarja

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Poročila — 7.40 Glasba za dobro jutro, vmes ob 7.45 Jutranji koledar — 13.30 Poročila — 13.40 Radijska kmetijska univerza: Obrezovanje vinske trte — 13.50 Popevke in ritmi od tu in tam — 14.30 Kulturni obzorik: Ali je Primorski potrebna posebna kulturna revija? — 14.45 Za vsakogar nekaj — 15.00 Poročila — 15.10 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.25 Dalmatinske popevke.

Izzrebani so bili

Našo novoletno nagradno križanko je reševalo več kot 600 bralcev Slovenskega Jadrana. Zrebanje pa je odločilo, da dobi prvo nagrado 1000 dinarjev VLADIMIR VOLK, Ilirska Bistrica, ulica Nikole Tesle 11/c, drugi dve nagradi po 500 dinarjev dobita STANKO LOGAR, Ljubljana, Ob železnici 14 in JOŽI KASTELIC, Postojna, Stritarjeva 3. Pet nadaljnjih nagrad po 200 dinarjev je žreb določil: SONJI AJDIČ, Ljubljana, Zarnikova 14, MARIJI GODINA, Valdolta, bolnica B-I, soba 9, JOŠIPU ŠULIGOJU, Bača pri Modreju, p. Most na Soči, KATKI ŠALAMUN, Koper, Belveder 5, SAŠI TAVŽEL, Koper, Titov trg 2/I. Knjižne nagrade bodo dobili JOŽE POGAČNIK, Trnje 25, p. Pivka, CARMEN MAKOVEC, Izola, Zupančičeva 1 D, VINKO KRAMAR, Tolmin, Savlijeva 3, ANTON ČOK, Sv. Lucija 13, p. Portorož, PAVEL LIKAR, Ajdovščina, Uška pot 2.

Nagrade bomo izžrebancem poslali po pošti.

Uredništvo in uprava Slovenskega Jadrana

Mali oglasi

DVOKOLESA od 7.000.— dalje, cirkulomotorji od 44.000.— dalje ter Vespe, nove in rabljene, Vam nudi trdka Marcon, Trst, ulica Pietà 3. Pošiljamo darilne pakete za Jugoslavijo.

PREKLIC

PREKLICUJEM žaljive besede, ki sem jih izrekel proti Čok Karlu pri okrajnem sodišču v Sežani. Alojz Gombač, Lokev 161.

OBVESTILO

Okrajna komisija za revizijo volilnih imenikov obvešča vse volivce, da se bodo do 10. februarja 1958 popravljali volilni imeniki in vabi vse, ki niso vpisani v volilne imenike, imajo pa volilno pravico, naj se nemudoma prikladijo za vpis pri pristojnem matičnem uradu.

Rižanski vodovod Koper

nudi strgarske usluge hitro, solidno in poceni

Kino

KOPER — 24., 25. in 26. januarja ameriški barvni film BORBA SVETOV; 27. in 28. januarja češki film KRAKATIT; 29. in 30. januarja ameriški barvni film SKRIVNOSTNO MOČVIRJE.

IZOLA — 24. januarja francoski film PLACILO ZA STRAH; 25. in 26. januarja ameriški barvni film CLOVEK ZA PUŠKO; 27. in 28. januarja francosko-avstrijski film BEL AMI; 29. in 30. januarja češki film KRAKATIT; 31. januarja italijanski barvni film SCAMPOLO.

PORTOROŽ — 25. januarja jugoslovansko-francoski barvni film MIHAJLO STROGOV; 26. januarja ameriški barvni film TROBENTE OPOLDNE; 28. januarja ameriški barvni film BEAU BRUMMEL; 30. januarja ameriški film V SRCU MLADIH.

PIRAN — 24. januarja italijanski film SLEPO DEKLE IZ SORENTA; 25. in 26. januarja jugoslovansko-francoski barvni film MIHAJLO STROGOV; 27. in 28. ameriški barvni film TROBENTE OPOLDNE; 29. in 30. januarja ameriški barvni film BEAU BRUMMEL; 31. januarja ameriški film V SRCU MLADIH.

SEČOVLJE — 25. januarja francoski film PLACILO ZA STRAH; 26. januarja češki film KRAKATIT; 30. januarja ameriški barvni film BORBA SVETOV.

SMARJE — 25. januarja češki film KRAKATIT; 26. januarja ameriški barvni film VOJNA SVETOV.

SKOFIJE — 25. januarja ameriški barvni film BOJ V VSEMIRU; 26. januarja ameriški film GO-SPOD 880; 29. januarja ameriški barvni film STEZA SLONOV.

DEKANI — 25. januarja ameriški film GOSPOD 880; 26. januarja ameriški barvni film BOJ V VESOLJU.

POSTOJNA — 24., 25. in 26. januarja jugoslovanski barvni film POP CIRA IN POP SPIRA; 28. in 29. januarja ameriški film CUDEŽNI OTROK.

SEŽANA — 25. in 26. januarja ameriški film PEKEL; 28. in 29. januarja slovenski film TRENUTKI ODLOČITVE; 30. in 31. januarja ameriški film HOBSON V SKRIPCIH.

Vodnogospodarska sekcija za Primorje v Koprju razpisuje prosto delovno mesto

ZA POMOŽNEGA USLUŽBENCA V RAČUNOVODSTVU IN EKONOMATU

Prvenstveno bodo sprejeti moški. Nastop službe takoj.

Casopisno založniško podjetje PRIMORSKI TISK v Koprju

razpisuje delovno mesto ŠEFA GOSPODARSKO-RACUNSKEGA SEKTORJA

Pogoji:
Višja ali srednja strokovna izobrazba z daljšo prakso v enakem ali sorodnem podjetju. Plača po tarifnem pravilniku. Kandidati naj dostavijo svoje ponudbe s kratkim življenjepisom na naslov: Uprava ČZP Primorski tisk, Koper

Druga plat medalje

SPOŠTOVANI TOVARIS UREDNIK!

V št. 2 Vašega lista je bil v rubriki »Barba Vane pravi« objavljen članek, v katerem pisec neupravičeno kritizira tukajšnji zavod. V omenjenem članku je v ironičnem tonu rečeno, da je zavod pismeno terjal razliko v prispevku v znesku 8 din, čeprav je sama pismena terjatev stala zavod »z direktorjevim podpisom vred okroglo 20 din«.

Ne bom se spuščal v neokusno ocenjevanje vrednosti direktorjevega podpisa, pač pa bi vam rad sporočil, da je Okrajni zavod za socialno varovanje javna ustanova, ki izterjuje prispevke po določilih uredbe o prisilni izterjavi davkov in drugih proračunskih dohodkov (Uradni list FLRJ št. 33/53). V omenjeni uredbi ni postavljena nobena meja, nad katero se davki oziroma prispevki terjajo in pod katero se davkoplačevalcu ali zavezanec prispevka dolgovi brišejo. V omenjeni uredbi je točno določen postopek za izterjavanje davkov in prispevkov, ki gre od pismenega opomina do ručnega in dražbe. Če v dopisu omenjena dolžna stranka dolgovane zneska (ne glede na višino) ni plačala, bo proti njej uveden zakoniti postopek.

Kolikor ima rubrika »Barba Vane pravi« vzgojni namen, naj državljane ne spodbuja pri izpolnjevanju njihovih dolžnosti ne pa da povzroča nejasnost glede resnosti obstoječih predpisov.

BOGOMIL BITEŽNIK

Člani SZDL!

Naročajte, berite in širite svoje glasilo SLOVENSKI JADRAN!

Zemlja se ustavlja

Ze pred leti so znanstveniki ugotovili, da se Zemlja vedno počasneje vrti okrog svoje osi. To zastajanje pa je tako malenkostno, da ga niso mogli natančno izračunati vse do izuma atomske ure. Šele ta je omogočila profesorju Loisu Essenju iz Teddingtona, da je lahko kolikor toliko zanesljivo izračunal dnevno zastajanje ter na podlagi tega tudi to, kdaj naj bi se Zemlja naposled popolnoma ustavila. Računi so pokazali, da se bo to zgodilo čez 16.078.000.000 let. Tedaj na Zemlji ne bo več

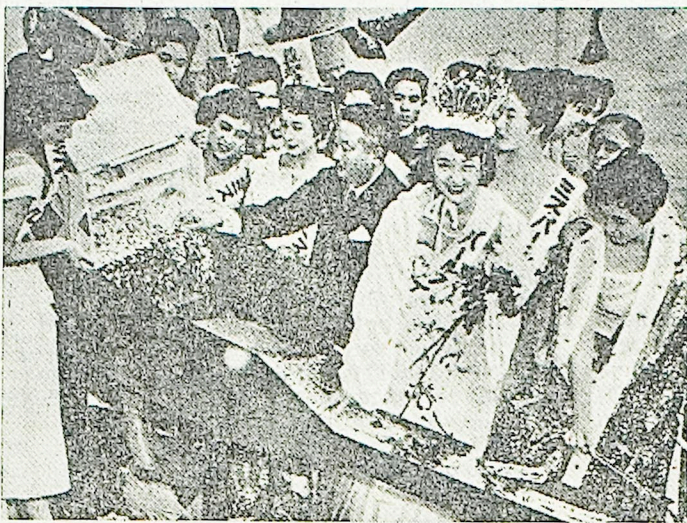
dnevo in noči, saj bo ena stran neprenehoma obrnjena proti soncu, druga pa bo v temi.

PIJANE POSTRVI

Pred dnevi se je potopila neka italijanska ladja-cisterna, ki je bila do roba napolnjena z močnim žganjem. Pijača je seveda stekla iz ladje in se pomejala z vodo. Posledica je bila, da so več kilometrov navzdol ob reki okoličani lahko kar z golimi rokami lovili postarvi in druge ribe.

EDINSTVENA SPRETNOST

29-letnemu praporščaku švedskih zračnih sil Rolfu Gustafssonu se je posrečil poskus, ki ga je tvegati izrednim pogumom in samozatajevanjem. Hoteč dokazati, da je pilotu mogoče rešiti letalo in sebe v primeru, da mu odpove roki, je s koloni krmaril reakcijsko letalo in z njim tudi srečno pristal. Dobil je teden dni dopusta.

Preveč biserov. Na Japonskem gojijo biserne školjke v posebnih bazenih. Lansko leto pa je bila izredno dobra »letina«, pridelali so celo več biserov, kot bi jih lahko ugodno prodali. Da cene ne bi padle, so jih stresli v morje. Ceremonija, ki so jo priredili ob tej priložnosti, pa naj bi dala zadevi lepši videz.

NEBOTIČNIK NAPRODAJ

Drugi največji nebotičnik v ZDA je na prodaj. Gre za 346 m visoki Chrysler Building. Nebotičnik ima 77 nadstropij, v njem pa živi in dela 10.400 ljudi. Prodajna cena — 40 milijard dolarjev.

NOVE VRSTE ZAVAROVANJE

Neki angleški gostilničar se je zavaroval za primer, da bi mu kak satelit poškodoval hišo. Dodatno si je zagotovil še znatno odškodnino, če bi na podoben način utrpela škodo tudi njegova žena.

Nova atomska centrala

V Zahodni Nemčiji so štiri električne družbe ustanovile študijsko družbo za zgraditev 100.000-kilovatne atomske centralne. Ustanoviteljice so Westfalske združene elektrarne v Dortmundu, Pruska električna družba v Hannoveru, Električna družba severozahodne Nemčije v Hamburgu in Hamburška električna centrala.

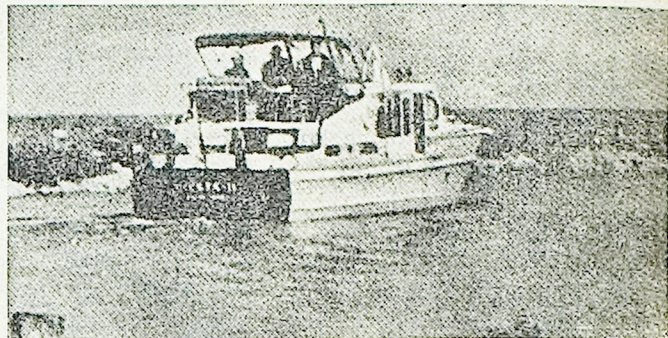
Buono in pa newyorški brivec, prav tako Italijan, Luigi Bocetto. Zadnji velja odšel za prvaka. Na zadnjem tekmovalju je namreč obril svojega klienta v 15 sekundah.

AMERIČANI IN AZIJSKA

Zdaj, ko je azijska gripa ne tako mima — vsaj tako sodijo — začnajo objavljati podatke o tem, koliko je prizadela posamezne države. Iz te statistike vidimo, da je najhujše razsajala v Ameriki. Med 1. julijem in 9. novembrom lanskega leta je namreč položila v posteljo vsakega drugega Američana, saj je v ZDA v tem času ležalo 80 milijonov ljudi.

TEKMOVANJE BRIVCEV

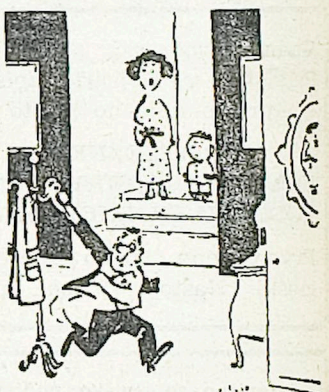
Nedavno sta se v New Yorku pred več tisoč gledalci pomerila dva najhitrejša brivca na svetu za naslov svetovnega prvaka. V boju se bosta spustila neapeljski brivec Antonio

Sodobni pirati. Skupina mladoletnikov se je v nekem ameriškem pristanišču nasilno polastila zasebne jahte znanega bogataša, ki so ga z družino vred zaprli v notranje prostore. Mladoletne pirate je policija ujela šele po daljšem preganjanju, ko so se morali zateči v luko, ker jim je zmanjkalo goriva.

SIR S POTEZNO ZADRGO

Najnovejša angleška iznajdba je sirov hlebec s potezno zadrgo. Sredi hlebca je pritrjena nylonska nitka, ki omogoča rezanje sira po mili volji, ne da bi zunanja skorja iz umetne snovi količjakj trpela.

— Kar pustite ga, naj teče. Če ne prej, bo nazadnje v pisarni le pogruntal, da je danes nedelja.

Najstarejša lekarna v ZDA

Nam, ki imamo 650 let staro lekarno v Dubrovniku (iz leta 1307), se zdi njena najstarejša vrstnica v ZDA še otroško mlada. In vendar proslavlja letos tudi že svojo 115-letnico. Nahaja se v pensilvanskem mestu Betlehem, ki šteje 66 tisoč prebivalcev. Priseljenci iz Moravske so svoji naselbini leta 1741 dali to ime. Dve leti kasneje je priseljeni Simon Raus odprl trgovino, kjer se je dobilo vse, kar je bilo naseljencem potrebno, od zakuske do zdravil. Kot vsako leto so tudi lani na starega leta večer meščani občudovali v

njeni izložbi goreče sveče, domač izdelak naslednikov Simona Rausa.

NE MOREJO JU ZAPRETI

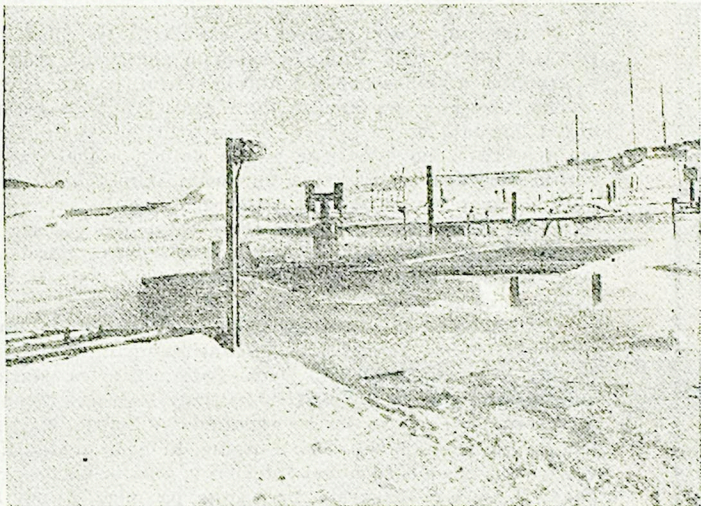
V italijanskem mestu Genovi so nedavno ujeli dva ptička, ki sta prerada segala po tuji lastnini. Pristojno sodišče ju je seveda obsodilo na primerne kazni. Vsak naj bi odsedel po nekaj mesecev. Vendar so ju morali že prvi dan izpušiti. Tatiča sta bila namreč zaposlena v cirkusu, kjer sta imela na skrbi slone. Ti pa niso hoteli po njunem odhodu pokusiti nobene hrane.

IZDAJALSKA REKLAMA

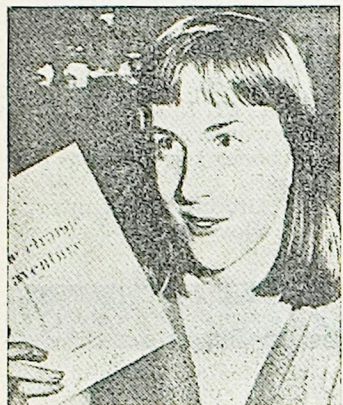
Neka ameriška tovarna raket in raketnih izstrelkov je delila ob Novem letu med svoje poslovne prijatelje posebne zaponke za kravate. Kmalu pa se je vmešala vojaška oblast in zaplenila vso zalogo. Izkazalo se je namreč, da je bil na zaponki model najnovejše ameriške rakete, ki jo čuvajo kot največjo skrivnost.

KRALJICINE HLAČKE

Na neki dobroteljni prireditvi v Londonu je holivudski filmski producent John Bash za 75 funtov izdrazil hlačke kraljice Viktorije. V platneni intimni košček perila je z rdečo svilo uvezen kraljičin monogram s krono. Kupec namestila hlačke pokloniti igralki Loren Haigh. Kaj bo ona z njimi, ni povedal.

Mesto pod snegom. Na sliki vidimo sovjetsko oporišče na Antarktiki. V njem so sovjetski znanstveniki preživeli več mesecev prav tako udobno, kot da bi bili doma v Moskvi. Razen delovnih prostorov so imeli na razpolago tudi posebne sobe za zabavo in razvedrilo, najsodobnejše urejeno bolnišnico itd. Sovjetska odprava se je te dni vrnila v domovino.

Za Francozinjo Françoise Sagan je na literarnem nebu zablestela nova zvezda, Angležinja Jane Gaskell. Dekle je staro komaj 17 let. Doslej je napisala več manjših del, kaže pa, da se bo proslavila s svojim romanom »Nenavadna dogodivščina«, ki ga prevajajo že v več tujih jezikov.

Zima prihaja. Ob zadnjem valu mraza so zamrznili tudi znameniti holandski kanali, po katerih sicer plovejo čolni in ladje. Tem je zdaj led zaprl pot, vendar pa kaže, da to ni prav hudo prizadelo prebivalstva. Staro in mlado je namreč z drsalkami pohitelo na ledeno cesto, da se naučijo zabave, ki jo prinaša zima.

ERNIST HEMINGWAY.

Slovo od orožja

87

POSLOVENIL RADO BORDON

»Nič zato, če nimajo žemelj,« je rekla Catherine. »Vso noč sem mislila nanje. Toda nič zato. Prav nič mi ni mar.«

»Mislim, da naju bodo kmalu aretirali.«

»Nič ne skrbi, dragi. Najprej bova zajtrkovala. Kaj nama mar, če naju aretirajo po zajtrku. In pravzaprav nama ničesar ne morejo storiti. Midva sva angleška in ameriška državljana z dobrim položajem.«

»Imaš potni list, kajne?«

»Seveda. Toda nikar ne govoriva o tem. Bodiva srečna.«

»Ne bi mogel biti srečnejši,« sem rekel.

Debeli siva mačka z dvignjenim repom, ki je bil podoben perjanici, je prišla čez sobo k najini mizi. Zvila se je ob moji nogi in začela prestiti. Sklonil sem se in jo pobožal.

Catherine se mi je vsa srečna nasmehnila. »Kava že prihaja,« je rekla.

Aretirali so naju po zajtrku. Napravila sva majhen sprehod po mestecu, potem pa sva šla k obali, da bi vzela svoja kovčka. Pri najinem čolnu je stražil vojak.

»Je to vajin čoln?«

»Da.«

»Od kod prihajata?«

»Z jezera.«

»Torej moram vaju prositi, da prideta z mano,«

»Kaj pa kovčka?«

»Kovčka lahko vzameta s seboj.«

Nosil sem kovčka, Catherine pa je stopala poleg mene, medtem ko je vojak šel za nama proti stari carinarnici.

V carinarnici naju je zaslíhal neki poročnik, zelo suh in vojaškega videza.

»Kakšne narodnosti ste?«

»Ameriške in angleške.«

»Pokažite mi svoja potna lista.«

Dal sem mu svoj potni list, Catherine pa je iz ročne torbice potegnila svojega.

Poročnik ju je dolgo pregledoval.

»Zakaj sta prišla v Švico na ta način, s čolnom?«

»Jaz sem športnik,« sem rekel. »Veslanje je moja strast. Vselej veslam, če imam priliko za to.«

»Zakaj sta prišla sèm?«

»Zaradi zimskega športa. Turista sva in se želiva ukvarjati z zimskim športom.«

»To ni kraj, ki bi bil primeren za zimski šport.«

»To veva. Želiva oditi nekam, kjer se ukvarjajo z zimskim športom.«

»Kaj sta počela v Italiji?«

»Jaz sem študiral arhitekturo. Moja sestrčna pa je študirala umetnost.«

»Zakaj sta odšla od tam?«

»Ker se želiva ukvarjati z zimskim športom. Zaradi vojne ni mogoče študirati arhitekture.«

»Prosim, ostanita tu,« je rekel poročnik. Potem je z najinima potnima listoma odšel v stavbo.

»Ti si odlični, dragi,« je rekla Catherine. »Kar tako naprej. Ukvarjati se hočeš z zimskim športom.«

»Ali veš kaj o umetnosti?«

»Rubbens,« je rekla Catherine.

»Velik in debel,« sem rekel.

»Tizian,« je rekla Catherine.

»Lasje Tizianove barve,« sem rekel. »Kaj pa Mantegna?«

»Nikar mi ne zastavlja težkih vprašanj,« je rekla Catherine. »Vendar je poznam — zelo otožen je.«

»Zelo otožen,« sem rekel. »Cel kup lukenj od žebeljev.«

»Vidiš, kako dobra žena ti bom,« je rekla Catherine. »Lahko se bom pogovarjala s tvojimi cariniki o umetnosti.«

»Že prihaja,« sem rekel.

Suhi poročnik se je z najinima potnima listoma vračal vzdolž carinarnice.

»Moral bom vaju poslati v Locarno,« je rekel. »Lahko si najamete kočijo, vojak pa vaju bo spremljal.«

»Prav,« sem rekel. »Kaj pa bo s čolnom?«

»Čoln je zaplenjen. Kaj imata v kovčkih?«

Natanko je pregledal oba kovčka in prijel steklenico konjaka.

»Vam smem ponuditi, da skupaj spijeva čašico?« sem rekel.

»Ne, hvala.« Vzravnal se je. »Koliko denarja imata?«

»Dva tisoč pet sto lir.«

Bil je prijetno presenečen.

»Koliko ima vaša sestrčna?«

Catherine je imela nekaj čez tisoč dve sto lir. Poročnik je bil zadovoljen. Njegovo vedenje do naju je postalo manj strogo.

»Če prihajata zastran zimskega športa,« je rekel, »tedaj ni bolj primerne kraja, kot je Wengen. Moj oče ima v Wengenu zelo lep hotel. Odpri je vse leto.«

»To je sijajno,« sem rekel. »Mi lahko daste naslov?«

»Napisal vam ga bom na vizitko.« Zelo vljudno mi je pomolil vizitko. »Vojak vaju bo spremlj v Locarno. Nosil bo vajina potna lista. Obžalujem, toda to je potrebno. Močno upam, da vama bodo v Locarnu izdali vizo oziroma policijsko dovoljenje.«

Izročil je potna lista vojak. Noseč kovčka, sva šla v mesto, da bi naročila kočijo.

»Hej,« je poklical poročnik vojaka. Rekel mu je nekaj v nemščini. Vojak si je optal puško na pleča in vzel kovčka.

»To je krasna dežela,« je rekla Catherine.

»Tako praktična je.«

»Prav lepa hvala,« sem rekel poročniku. Pomahal je z roko.

»Service!« je rekel.